

A'
**FALUSI NÓTÁRIUSNAK
ELMÉLKEDÉSEI,
BETEGSÉGE, HALÁLA,
ÉS
TESTAMENTOMA,**

MELLYEKET

két soros Versekkel ki-adott, és Új Esztendőbéli Ajándékba,
Hazánk Dámáinak, és Gavalérainak nagy szívességgel nyújtja

GRÓF GVADANYI JÓZSEF

Magyar Lovas Generális
ezen bé-állott 1796. esztendőnek első napján.

Ecce quamodo moritur justus

Pozsonyban,
Wéber Simon Péter költségével és betűivel.
1796.

A' KÖNYVNEK FOGLALATJA.

AJÁNLO LEVÉL, *Hazánk Magyar Dámáihoz, és Gavaléraihoz.*

ELSŐ PARAGRAPHUS.

A' Nótárius egészségében meg-gyengülvén az emberi sorsnak változásáról elmélkedik.

MÁSODIK PARAGRAPHUS.

A' Nótárius Kis Naményba lakó Orgonyistát Szeléd Andrást, a' ki minden Vasár- napokon, és Ünnepeken, Nagy Peleskén szokott orgonálni, az Angyalosi Nótáriust, Tsebres Mihályt, a' Tyukodi Mestert Gántsos Jánost, a' Lázári száraz Malomba lakó Mólnárt, Sullyogó Pétert, a' Gyarmathi kovátsot Darabos Pált, a' Tóth falusi hídnál lévő Vámost Perczegő Gergelyt, a' Komorzányi Olá Harangozót Glodány Urszult, magához czitállya, és elmélkedését a' meg-fejtésre eleikbe adgya. Tudni szükséges, hogy az helybe lévő Nagy Peleskei' Tanáts-is, az ott való Orosz Mesterrel Dvorák Hritzuval jelen vannak, minnyájan már házához gyűlvén így szól hozzájuk.

HARMADIK PARAGRAPHUS.

A' Nótárius eleikbe adgya ezen nagy Túdósoknak azon fontos dolgot, a' mellyről már régen gondolkodván okát ki nem tanulhattya, a' mellyért-is ítéleteket kívánnyá tőlök.

NEGYEDIK PARAGRAPHUS.

Ezen négy Philosophusok, sokáig fejtegetvén a' dolgot, a' Nótárius a' mai Sessiónak véget vett, és mivel már két órát dél után el-ütött, ebédgyéhez le-ülteti minnyájokat, a' mellynél maga hirtelen meg-betegszik, de jobban léssen.

ÖTÖDIK PARAGRAPHUS.

A' Nótáriusnak felesége Klára, többekkel edgyütt, Férjének fel-gyógyításában szorgalmatoskodik.

HATODIK PARAGRAPHUS.

Fel-gyógyulván a' Nótárius, megint Sessiót tart, hogy a' Tóth falusi hídnál lévő Vámos Pertzegő Gergely, a' Nagy Peleskei Orosz Mester Dvorák Hritzu, és a' Komorzányi harangozó Glodány Urszul, az emberi sorsnak változásáról magok ítéletét adhassák.

HETEDIK PARAGRAPHUS.

Az emberi sorsnak változásáról önnön maga a' Nagy Peleskei Nótárius maga ítéletét adgya.

NYOLTZADIK PARAGRAPHUS.

A' Nótárius tovább-is folytattya ezen dologról maga ítéletét, bé-is fejezi aztat.

KILENTZEDIK PARAGRAPHUS.

A' Nótáriust ajúlásából fel-ébresztik, de nagyon rosszszúl lévén, Klára felesége Toty Dorkóért örömet küldene Gétzbe, de mivel már az élők számábúl ki-töröltetett, Szathmár Városába Feldtserért, az az: Borbélyért küld. Egyszermind Toty Dorkónak-is esete le-íratatik.

TIZEDIK PARAGRAPHUS.

A' Borbély hozzá lát tovább-is a' Nótáriusnak gyógyíttasához, de napról napra rosszszab-búlván, végtére Klára a' Jurátus fiának Pestre stafétát küld, melly által tudtára adgya Attyának halálos betegségét: ezen László fia postán el-is érkezik az Attyához Nagy Peleskére.

TIZENEGYEDIK PARAGRAPHUS.

A' Notáriusnak Jurátus László fia Pestrül el-érkezővén, maga kedves szülőit köszönti. Az Attya vele minden-féle fontos dolgokról beszél, azomba az Attya Recidivába esik, az egész falunak nagy szomorúságára meg-hal, és el-is temettetik.

TIZENKETTŐDIK PARAGRAPHUS.

A' Nótárius el-temettetik, Testamentoma fel-szakasztatik, és el-olvastatik.

A' Sírató Aszszonyok Éneke.

Az Epitaphium.

A' Testamentom a' Falu ládájából ki-vévetik, és az egész Tanáts előtt, elolvastatik.

A' Testamentom.

*A' melly óra adgya Világra létünket,
A' kezdi rongyolni mingyárt életünket.
Úgy láttatik ugyan, hogy nevel bennünket,
De az mind közelébb mozdíttya végünket.*

*A' melly idő el-foly egyszer, a' meg nem tér,
Halálunkhoz pedig az mind közelebb vér,
Attúl szabadulást, hid-el, senki nem nyér,
Vagy elébb, vagy utóbb oda minden el-ér.*

*Múlnak az Esztendőök, múlnak a' dolgok-is,
Kik most sírban vannak, éltenek azok-is,
Így el-múlunk mi-is, el-múlnak mások-is,
A' mint a' szegények, úgy a' gazdagok-is.*

Lásd: Gyöngyösi Istvánnak
Kemény Jánosról írt munkájának
második könyvének ötödik részében.

AJÁNLÓ LEVÉL,
Hazánk Magyar Dámáihoz, és Gavaléraihoz.

Mind a' két Magyar Hazába, reménységem felett való meg-elégedéssel vétetődött az én Falusi Nótáriusomnak Budára tett útazásának versekbe foglalt le-írása, melly 1790. esztendőbe szabadúlt-ki a' nyomató sajtó alól. Bátorkodtam azon tsekély munkámat Magyar hazánkba élő Dámáknak, és Gavaléroknak, úgy mint új esztendőbéli ajándékot ajánlani; különös örömmre-is vált, hallván aztat, hogy nagy kedvességgel vették. Hízlekedem magamnak, hogy e' jelenlévő munkámat-is mint ezen bé-állott 1796-dik esztendőbéli ajándékomat hasonló kedvességgel fogják venni. De tudom, hogy ezen munkám szíveket a' vígasságra úgy fel nem fogja ébreszteni, mint a' fellyebb említett munkám, mivel nintsen már az élők között a' szegény Nótárius, nem-is fog már Budára több útazást tenni, mert most nem zsufa fakóján, hanem szent Mihálynak karó rágó paripáján vágatott az öröké valóságba, mellyért-is szomorú gyászba öltöztettem Múzsámat, hogy sirassa-meg esetét, és a' vért szomjúhozó Párkákat átkozza-meg; de meg-is érdemli ezt egy olyan jeles Hazafi, a' kinek neve a' késő jövőendő-ségnél-is emlékezetbe lészen.

Így tehát tsak az ő *Elmélkedéseit, Betegségét, Halálát, és Testamentomát*, a' mellyeket mind ezeket, halála után Attyafiai az ő Archivumába találták, és kezemhez *in vidimatis paribus* olly kérelemmel küldötték, hogy azokat versekbe foglallyam. Szívessen-is tselekedtem én eztet, követvén más nagy Poëtákat, a' kik a' Nagy Embereknek viselt dolgait mint egy kötelességeknek tartották a' világ eleibe versekbe adni. Vegyék ezen új esztendei ajándékomat kedvessen Hazámnak Dámái, és Gavalérai, 's legyenek bizonyosak, hogy vagyok

Minnyájoknak

Költek Szakoltzai házamba
Anno 1796 die 1-ma Januarii.

alázatos szolgája,
A' SZERZŐ.

ELSŐ PARAGRAPHUS.

A' Nótárius egészségében meg-gyengülvén az emberi sorsnak változásáról elmélkedik.

Az embernek sorsát ha ki meg-gondollya,
Mint foly az élete, aztat meg-fontollya,
Nem tudom, szívének mint lehet nyugalma,
Mert tűnik szemébe, tsak sok inség halma.
Nagy fájdalmak között ötöt Anya szüli,
A' bába motskokból testét ki-törüli,
Ártatlan és még-is mingyárt rabbá teszik,
Pólyákkal kötözik, karjokra úgy veszik.
Vígán e' Világra nem jön, hanem sírva,
Mint lesz dolga, nintsen homlokára írva.
Annyát a' szeretet reménnye táplállya,
Hogy benne, ha fel-nő, istápját talállya.
Azért-is örömmel, mind nappal, mind éjjel,
Szoptattya, melyjébül ki-szivárgó téjjel.
Szenved körülötte nyughatatlanságot,
Sok álom szakasztást, 's több más fáradságot.
Ha láttya, hogy ötöt leg-kissebb rosz érte,
Ó a' szegény Anya mit nem téssen érte.
Bóltsüből fel-kapja, karján bellőkézi,
Ha nem sír, él-é még; gyertyánál ott' nézi.
Ha sír, ő-is vele jajgatásra fakad,
És érzékeny szíve majd hogy meg-nem szakad.
Ha gyenge korába meg-talál himlőzni,
Keserveit akkor nem tudgya meg-győzni.
Eped és két kezét feje felett töri,
Belső részit bánat félelem gyötöri.
Mindent a' mit tehett, körülötte meg-tesz,
Nints drága orvosság, a' mellyet meg-nem vesz.
Más betegségben-is szint' eztet miveli,
Gondollya' hogy meg-hal, már helyét nem leli.
Ha fel-gyógyúl, tágúl keserves bánattya,
A' szívét anyai öröm által hattya.
Látván mosolygását, ó mint nem tsókollya,
Éneklés, 's tántz között szívéhez kótsollya,
Lelkének, kintsének mondgya, 's alakának,
Tartya magát lenni már bóldog Anyának.
Ha fiú, az attya arról álmodozik,
Hogy gazdagítsa-meg, abba fáradozik.
Lót 's fut jószágokat gyűtni igyekezik,
A' kints gyűjtés mellett, ő maga éhezik.
Ha Leány még pitzíny, már-is piperézik,
Pántlikázzák, testét bokáig tsipkézik.
Igyekezik annya, hogy légyen ruhája;
Mert véli, más képpen nem lészen mátkája.
Gyöngyökre, kövekre nagy summákat el-költ,

Sok más entzen bentzel több ládákat meg-tölt.
Hogy ha szülőitől ötet kérik férjnek,
Ződül a' kérője, olly moringot kérnek.
Illyen a' szüléknek az ő szeretetek;
Nem-is változhat-meg az ő természetek.
Tudom, nints határa azon szeretetnek,
Mellyel gyermekikhez szülők viseltetnek.
De tompa elmémmel azt meg-nem foghatom,
Semmiképpen okát ki nem tanulhatom;
Hogy ő jó szándékok mint fordúlhat roszra,
Hogy vetemedhetnek magzattyok gonoszra?
Olly szülőkrül szóllok, kiknek van értékek,
Kik nagy nemből valók, Tisztségeik szépek.
Mert fiokat ezek oskolákba adgyák
Tanúlt mestereknek kezeik közt hadgyák,
Oktattják-is ezek őket mindenképpen,
Gyengén bánnak vélek eleintén 's szépen;
Ha láttyák, hogy velek így nem bóldogúlnak,
Keményebb módokhoz ők azonnal nyúlnak.
Feddik, pirongattják őket, és dorgállják,
Másokat ditsírnek, őket meg ótsárlyák.
Ha ezen módok-is keveset használnak,
Két három Fogdmegek már itt készen álnak;
A' veres nadrágot ezek ki-porozzák,
De fájdalom! őket jóra még sem hozzák.
Ha szárnyokra kelnek, szabadon repülnek,
A' sok hívságokban torkig el-merülnek.
A' mit Attyok gyűjtött, azt hamar el-költik,
Az időt tékozló gaz társokkal töltik.
Hogy lehet ez? mivel jó az Attyok és bölts,
'S annyokat ruházta szelídség, 's jó erkölts.
Meg-vallom: okain az elmém háborog,
És több illyen dolog még elmémbe forog.
Mert már megint szóllok egy Paraszt fiáról,
Kire nem maradhat sok jószág attyáról,
Nem-is lehet tenni Nagyokkal egy sorban,
Mivel illyt ültette születése porban.
Szülői mind addig, meddig meg-nem hóltak,
Keresztény, és jámbor életűek voltak,
Együgyűn, de még-is ötet jól nevelték,
Rosztól tartóztatták, mivel őtt' kedvelték,
Té túl fársángolni, nem hagyták kedvére,
Jóra tanították, 's Isten félelmére;
Hóltok után, hogy ne jusson kóldulásra,
És ne adgya magát zshiványos lopásra;
Paraszti munkákra őtt' meg-tanították,
Mint táplállya magát, módgyát meg-mutatták.
De ez mihent maga kenyerére jutott,
A' módot el-hagyta, és más úton futott.
Mert nem bolond, úgy mond, hogy ő magát rontsa,

Véres veritékit munkák alatt ontsa.
 No illy-is szülőit mért hát nem követi?
 Szép oktatásokat, mi oka? meg-veti.
 Honnan van? egy fiú, bár sok jókat tégyen,
 Életébe még-is semmire sem mégyen,
 Mint lehet? hogy egynek nagy a' tudománya,
 Nagy az Attyáról-is, rá szált hagyománya;
 Még-is a' Világtól el vagyon felejtve,
 Az érdemetlenek számába van ejtve.
 Szerentséjét tenni illy bár mint próbállya,
 Nem megy! akadályát mindenbe talállya.
 Pedig életébe senkinek sem vétett,
 Sőt sok emberekkel sokszor nagy jókat tett.
 Hogy van? mindenekbe, hogy olly mégyen elő,
 Kinek fejét tölti tompa, 's gyenge velő.
 Miként lehet? hogy egy, vagy más nem rég' szolgál,
 Még-is a' fő Rend közt', a' legfőbb póltzon áll.
 Nem láttyák erköltsét, nem-is tudgyák nemét,
 Tsak a' vak szerentse vetette rá szemét.
 Ó melly tsudállatas ember sorsa 's dolga,
 Sokbúl nagy Úr léssen, sok pediglen szolgál.
 Sok paplanos ágyba hal-meg, sok pokrótzon,
 Ki-terítve sok van, bársonyon, sok kótzon.
 Edgyik Márs piatzán hal-meg ditsőséggel,
 Más magát öli-meg, nagy esztelenséggel;
 Ezt mint tolvajt húzza hóhér három fára,
 Ama meg mint gyilkos kerül pallossára.
 Majd hasonló sorsok a' Leánykákknak-is,
 Bár melly szorgalommal neveltetnek ők-is.
 Sok alatsony rendbül hamar Gróffné léssen,
 Sok kis aszszonyt béres czigány-is el-vészen.
 Soknak nintsen férjek, még-is meg-kettőznek,
 Illyek kerítőkkel allattomba főznek.
 Soknak a' fejébe nő pedig a' párta,
 Bár festette magát 's a' voltzerist járta.
 Nehezen várja illy, a' szent Vasárnapot,
 De nem hogy Templomba láthassa a' Papot,
 Hanem hogy ott magát tzifrán látathassa,
 Estve meg a' bálba a' tántzot járhassa.
 A' Salakok közül sok megy a' táborba,
 Végre fővény alatt halnak-meg a' porba.
 Sok tér hazájába onnat meg-nyírt fővel,
 Midőn meg-tarkázta magát Frantz himlővel.
 Ki mondgya meg? ezen dolgok így mért mennek?
 Ember sorsa, hogy így foly, mi oka ennek?
 Sok azt tarttya, hogy a' meg-romlott természet
 Oka, és szívébe a' rosz el-tenyészett.
 Más a' rosz társasság oka, azt állítya,
 Ez sok tündérséggel őket meg-vakítya.
 Sokat a' gazdagság ront-meg; más azt mondgya,

Mert csak a' hívságra van ilyennek gondgya.
 A' szegénység terhét sok nem viselheti;
 Azért minden rosra a' fejét rá veti.
 De ezen okokkal nem vagyok meg-győzve,
 Nintsenek-is azok helyesen ki-főzve.
 Mert ha jó természet nagyon szülőikbe,
 Ez mint változhatik rosra gyermekikbe?
 Főkép ha az anyák erköltsel tellyesek,
 Istent félők, józan életük, 's kegyesek.
 Ezeknek vérekből azok formáltatnak,
 Emlőjökbe gyűllött téjjel tápláltatnak.
 Azok természetét, szívják hát magokba,
 Anya vér tsergedez ő minden tagokba.
 A' jó vér soha se változhatik vízzé,
 Sem édes, és jó íz, keserű 's rosz ízzé.
 Szelíd juh-is ellik mindég szelíd bárányt,
 Osztya a' természet magát itt egyaránt.
 Ember; tökéletes Isten alkotmánya,
 Hogy okos lelke van, az ő adománya;
 Azért teremtette, hogy mindég jó legyen,
 És ditsőségéből hogy ő-is részt végyen.
 Már ilyen teremtés, ugyan hogy változhat?
 És önként fejére gonoszszaat hogy hozhat?
 A' rosz társaságot, ha ki allegállya,
 Ezen ok próbámnak követ ki nem állya.
 Mivel a' jó szülők eztet tilalmazzák,
 Önnön magokat-is attól óltalmazzák.
 A' józan természet ettől kit-kit el-zár,
 Mert illy társaságból következik csak kár.
 A' jót, és a' hasznost a' gyermek szereti,
 Jó természet, mellyt nyert, ezekhez vezetí;
 Tíltott társaságba menni nem fog merni,
 Mert tudgya; hogy ezért majd meg-fogják verni.
 Hogy a' gazdagság-is erkölts meg-rontója,
 Az egészségnek-is lenne meg-bontója,
 Nem hiszem: mert illynek már mindene vagyon;
 És csak a' zshiványok verhetik őtt' agyon.
 Ügye fogyottakhoz adakozó lehet,
 Vendégségeket-is jó étkekkel tehet.
 Ezek erköltsének bizonyos jelei,
 Egészségbe tarttyák őtet jó étkei.
 Mért változna illy meg, mivel van mindene,
 Más kedvét keresi, senki sints' ellene?
 Atya szegénységbe ha fiát neveli,
 Annával e' terhet ha békén viseli,
 Hozzá szokik ehez, követi-is őket,
 Ha mingyárt minden nap nem-is eszik főttet.
 Iparkodni-is fog mindég többre menni,
 Munkás lesz, és nem fog tolvaj, gyilkos lenni.
 Mért jutt hát sok ember az akasztó fára?

Mért vernek száz páltzát soknak a' farára?
Attya természete mért lesz ollyba vásott?
A' ki földbe soha kapával nem ásott?
Mért egy Császár, Király, Hertzeg, Gróff-vagy nemes,
Mért ezekre paraszt, Czigány nem érdemes?
Mért egy Nótárius, más meg tsak kis bíró?
Egy petsenyét eszik, másnak jó az író?
Tokai bor soknak szájába kedves íz,
Másoknak itala ser, tiszta, vagy nyir víz.
Emez jár bársonyba, 's több drága ruhába,
Amaz meg ködmönybe, szűrbe vagy gubába.
Egy lesz száraz beteg, a' mást vízi kórság,
Bántya; tsömörteni szokott tsak a' pórság.
A' gazdag Urakat podagra kínozza,
Chiragrát mint lyányát a' kezén hordozza.
Szörnyű fej fájásba sok szokott vajlódni,
Sok meg fogaival mint örült bajlódni.
Kit szomorúság ér, kit pediglen öröm,
Ezeknek okain, az elmémet töröm.
Sokszor gondolkodom, még pedig okossan,
De még sem tudhatom fundamentomossan:
Mi légyen, melly ember sorsát úgy forgattya,
Hogy jót roszra; 's roszszat jóra változtattya?
Nem más tsak Gordius kötötte e' bögöt,
Mellynek fel-óldásán már sok elme nyögött.
A' Lázári bíró rég már töri fejét,
De még sem értheti e' dolgok velejét.
De házamhoz gyűjtöm mind a' Tudósokat,
Körül belől lakó Philosophusokat.
Természet okait majd ki fogjuk főzni,
Meg-fogjuk mint Plátót, 's Cátót ebbe győzni.
Írok tehát nékik, 's magamhoz citálom
Levelemmel őket, most otthon találom.
Nintsen most sok dolgok, a' sarjú kaszállás,
Már véghez ment, szint úgy a' málé kapállás.
Tudom bizonyossan, hogy meg-is jelennek,
Sár vagyon, az Halmi vásárra sem mennek,
Isten kegyelmébül vagyon ázalékom,
Szalonnám, és borom, szárnyas aprolékom;
Majd jól tartom őket, borom meg-hevíti
Fejeket: mert elmét tsak ez élesíti.

MÁSODIK PARAGRAPHUS.

A' Nótárius Kis Naményba lakó Orgonyistát Szeléd Andrást, a' ki minden Vasár-napokon, és Ünnepeken, Nagy Peleskén szokott orgonálni, az Angyalosi Nótáriust, Tsebres Mihályt, a' Tyukodi Mestert Gántsos Jánost, a' Lázári száraz Malomba lakó Mólnárt, Sullyogó Pétert, a' Gyarmathi kovátsot Darabos Pált, a' Tóth falusi hídnál lévő Vámost Perczegő Gergelyt, a' Komorzányi Olá Harangozót Glodány Urszult, magához czitállya, és elmékedését a' megfejtésre eleikbe adgya. Tudni szükséges, hogy az helybe lévő Nagy Peleskei' Tanáts-is, az ott való Orosz Mesterrel Dvorák Hritzuval jelen vannak, minnyájan már házához gyűlvén így szól hozzájuk.

Sok tudományokkal, és nagy böltsességgel
Bíró jó Uraim! hogy ilyen készséggel
Meg-jelentek nálam, szívemből köszönöm.
Hogy házomhoz hívtam, tsak ez az ösztönöm:
Láttya kegyelmetek, hogy már meg-vénültem,
Egységembe-is nagyon meg-gyengültem.
De elmémet még-is egy dolog fárasztja,
Velőmet fejembe tán meg-is szárasztja.
Mint a' méz kementze, fejem úgy gőzölög,
Eszem mint kéménybe a' füst, úgy ögyölög;
Mivel én nem tudom aztat meg-fejteni,
Ökör keringésre, félek fog ejteni.
A' sok kéz egy kéznél sokkal többet tehet,
Szint úgy a' sok elme, egynél többre mehett;
Azért bátorkodtam, én kegyelmeteket,
Mint tudományokba jártas embereket,
Magamhoz citálni, hogy segítségemre
Legyenek; ne jussak hamar még végemre.
Ezen dolog felől, ki ki ítéletét,
Kérdéseimre-is adgya feleletét.
Kérem, és azokat mind prothoculálljuk,
Keresvén szükségbe, könnyen fel-találljuk.
Bé-vett szokás-is az a' Túdósok között,
Hogy ha nagy dolgokba lesz ki meg-ütközött,
Aztat több Túdósok eleibe adgya,
'S meg-rostálásokra azon dolgot hadgya.
A' Görögök eztet tették Athénába,
Ezeknek szokását követték Rómába.
Ma-is egy kétséges kérdést Sorbonnába,
Több Túdósra bíznak, szint úgy Göttingába.
Athenába ugyan a' Philosophusok,
A' kimből tétettek Areopagusok;
Minden nagy dologról éjjel az Ég alatt
Szóllottak, a' midőn már a' nap el-haladt.
De kegyelmetektől ezt nem praetendálom,
Mivel el-nyomhatná éjtszaka az álom.
Kövel sints ki-rakva falunknak útzája,
Sőt marha paréjjal tele minden tája.

Lábaik itt könnyen meg-tsiszomodnának,
Rút lenne, orrokkal ha belé buknának.
Erős az asztalom, e' körül ülhetünk,
Jó vastag, így bátran rá könyökölhetünk.
Ezt a' Gatsái Ács tölgy fából faragta,
Mídon a' Gombásson dongáit hasgatta.
De köpönyeget kell magunkra fel-venni,
Pápa szemet pedig az orrunkra tenni.
Le-eresztett széles kalap mi fejünket
Fedgye: Tűdősoknak így tartnak bennünket.
Minden Philosophus járni így-is szokott,
Ha nints pápa szeme, tesz orrára tokot.
Így láttam le-festve Kassán a' könyv tárba
Plátót, Diogenest, hogy ott valék nyárba.
Hogy ha valakinek köpönyegét a' sas
Meg-rugdosta, semmi, mert a' posztó nem vas.
Illy köpönyeg alatt sokszor szokott lenni
Olly nagy Philosophus, ki sokat tud tenni.
Itt az Orgonyista a' Nótáriushoz
Így szólt: mint leg-nagyobb, 's fő Philosophushoz.
Doctissime Vir! hát azokkal mit teszünk,
Kiknek köpönyege nintsen; azt hol veszünk?
Tsak bőr köténnyel jött a' Gyarmathi kovács,
Az-is olyan kérgyes, hogy tán faragta áts.
Fején vagyon tsak egy tarka szalma kalap,
De itt a' Zsidótúl talán majd mást-is kap.
És a' Komorzányi olá harangozó
Mint a' medve, olyan félelmet okozó.
Szürke ketske bőrből szövött a' gubája,
Hosszú gyapjas juh bőr pedig a' kuts mája.
Ezt egy nagy fazékra nyersen borította,
A' napra ki-tette, 's azon szárította.
A' mikor ropogott, arról azt le-vette,
Fejére azonnal mingyárt fel-is tette.
Ennek hosszú gyapja éri a' két vállát,
Edgyeszteti velek fekete szakállát.
Ha a' kérdéseken soká okoskodunk,
Ennek a' dohától majd meg-náthásodunk.
A' Tyukodi Mester tsak egy kék dokába
Érkezett; de ezzel el-járhat dolgába.
A' Vámosnak ugyan vagyon köpönyege,
De kalapja nintsen, tsak tsákó süvege.
Fejér kalappal jött a' Lázári Molnár,
Mert malmába esne feketébe nagy kár.
Aztat-is szégyenlem, hogy nints köpönyege,
Azt tartya, hogy abba lenne nagy melege.
De ez nem más, hanem fösvenységnek jele,
Holott az örlökkel malma vagyon tele.
Hogy a' Nótárius ezeket hallotta,
Az Organyistához fordúlván mondotta:

A' ki valóságos igaz Philosophus,
 Bár ő meszsze látó, de a' mellett Stoicus;
 Ő természetesen nézi a' dolgokat,
 Nem-is critizálja az alatsonyokat.
 Ő a' gazdagságot, kintseket meg-veti,
 A' kik tzifrán járnak, azokat neveti.
 Légyen hideg, meleg, az ő néki mind egy,
 Nem bánnya; úttyába légyen sár, völgy, vagy hegy.
 Mivel Philosophus nem gondol ezekkel,
 És néz mindenekre meg-vető szemekkel.
 De még-is Doctori székibe, ha bé-üll,
 Mivel tanítását hallja itten sok fül,
 Avagy a' többivel gyűlésbe fog menni,
 A' hol mély dolgokat szoktak ők fel-venni;
 Illő, hogy tisztessen ottan meg-jelennyen,
 Palástot végyen-fel, és kalapba mennyen.
 Mi-is hát magunkat a' Világ nyelvére
 Ki ne tegyük, 's annak bal ítéletére.
 Azért a' bőr kötényt kováts a' hátára
 Vegye fel; vagy ponyvát vessen a' vállára.
 Feketére könnyen kalapját festheti,
 Mert szekér kenővel aztat bé-kenheti.
 Komorzányi Olát Pedellusnak teszem,¹
 Szükségünk lesz reá, majd hasznát-is veszem.
 Minden Pedellusnak tarka a' ruhája,
 Illeni fog ehez kutsmája, gubája.
 Azon bunkós furkót, mellyel éket ütnek,
 Midőn fát hasgatnak, száll karókat gyűjtnek;
 Aristotelesnek az ő bottya helyet,
 Vállaira teszem, lesz egy jó emelet.
 A' Tyukodi mester, ha bé nem gombollya
 Dokáját; azt minden palástnak gondollya.
 Rövid ugyan inge, a' hasa ki lészen,
 De nem láttyák, ha r'á egy tekenőt téssen.
 Vagyon a' Zsidónak egy sábes kalapja,
 Tóth falusi Vámos azt könnyen meg-kapja.
 Gatyája mutzagja úgy-is mindég le-tsüg,
 Mint Zsidónál a' tiz parantsolat, úgy füg;
 Veres-is a' haja, szeplős ábrázattya,
 Tán ugyan a' Vári Moyses vólt az atya.
 A' Lázári Molnár, mivel úgy-is molnár,
 Lisztes garádgjai között gyakorta jár,
 Végyen-fel magára egy fejr lepedőt,
 Köpönyegbe lenni majd kiki véli őtt'.
 No tehát, bölts Urak! mind így öltözzetek,
 Én-is ezt tselekszem, én reám nézzetek.

¹ Valahol Universitás vagyon, annak egy szolgája vagyon, a' melly Pedellusnak neveztetik, ez tzifra, de tsúfos ruhába jár, a' jobb vállán hord egy buzogány formájú aranyos botot, és ez Aristoteles bottyanak neveztetik.

Ma Philosophice kell ám elmélkednünk,
 És Philosophice öltözve-is lennünk.
 Másképp' a' Szathmári Universitásba
 Majd ki-nevettetünk, ha öltözünk másba.
 Szólt az Orgonyista: az Úr Systemája
 Tettzik nekünk, de az Olának gatyája
 Rongyos; majd felette otsmányúl demonstrál,
 Hogy ha háttal felénk ő állani talál.
 Az aër ált járja szürke szín gubáját,
 Dohossan botsajtya majd Atmosphæraját.
 Szólt a' Nótárius: könyű errül tenni,
 Azon nadrágba kell néki meg-jelenni;
 Melly Czigány Pistáról, hogy meg-hólt maradott,²
 Ebbe húsért sokszor Szathmárba fáradott.
 Kati felesége majd azt költsön adgya,
 Szegény Glodány Urszult szégyenbe nem hadgya.
 Tettzett Projectuma a' Nótáriusnak,
 Errül-is esmérték nagy Philosophusnak.
 Ők Systematice mingyárt-is öltöztek,
 Bőr kötényt, lepedőt magokra kötöztek.
 Újra szólt: hallod é? Klára feleségem,
 Jöj bé! hald mit mondok; fele segítségem!
 Terítsd az asztalra a' Török szönyeget,
 Mert magamra veszem ma a' köpönyeget.
 Még mikor a' Török bírta Szathmár Várát,
 E' szönyegnek akkor adták-meg az árát.
 A' Nótáriusnak mint jutott kezébe,
 A' nintsen bé-írva a' falu könyvébe.
 Klárája asztalra aztat terítettette,
 Mellyre Nótárius Clepsydráját tette.³
 Egy nagy ténta tartót, melléje pennákat,
 Egész kontz papirost, két füstös mappákat.
 Fa székeket, lóztát, a' mennyen valának,
 Ezen asztal körül szint annyit rakának.
 Egy nagy bőr kar szék-is fő helyre tétetett,
 Jáнки Plebánusé, míg élt, e' lehetett.
 Ha podagra r'á jött, ött' ebbe ültették,
 Kottya vetézésnél, hogy meg-hólt, meg-vették.
 Első meg-vévője szegény vak Farkas vólt,
 A' Plebánus után ez-is hamar meg-hólt.
 Ezt a' Nótárius mind azólta bírta,
 Testamentomába azt néki bé-írta.
 Ki-ki helyét vette, hogy minden el-készült,
 A' bőrös kar-székbe a' Nótárius ült.
 Az Angyalosiak Nótáriussának,
 Betsületet adott, mint Collégájának,

² Nagy Peleskei Uraságnak vólt egy Pista nevű Czigány jobbágya, ez minden héten járt kétszer-is húsért Szathmárba, és más szükséges egyebekért-is, erről van itt a' szó.

³ Clepsydra fővény órát tészen.

Mivel őtt ültette a' maga jobbára,
És az Orgonyistát, más felől ballyára,
Ezek mellett vettek helyet a' Mesterek,
Egynek kezébe vólt a' szerentse kerek,
A' más álom könyvel üle ellenébe,
Mondá; hogy már ebbül sokat vett fejébe,
Ezek után ültek a' Kováts, a' Mólnár,
Az asztalhoz nem-is férhetett több el már.
Mellyért-is a' bíró, kis bíró társával,
Lótzákon vett helyet, egész tanátsával.
Ezeknek palástya szűr vala, vagy guba,
Edgyen sem vólt Török, nyusztos atlácza suba.
Nótárius megett, a' Pedellus álla,
Aristotelesnek bottyát tartá válla.

HARMADIK PARAGRAPHUS.

A' Nótárius eleikbe adgya ezen nagy Túdósoknak azon fontos dolgot, a' mellyről már régen gondolkodván okát ki nem tanulhattya, a' mellyért-is ítéleteket kívánnyá tőlök.

Már az aztal körül a' mint itt ülének,
Egy mással nagy hanggal mivel beszélének,
E' Zajgás nem tettzett a' Nótáriusnak,
Lármázni nem-is szép egy Philosophusnak;
Aristotelesnek bottyát itt le-kapta
Pedellus válláról, és azzal meg-tsapta
Az aztalt; 's ütése ollyat zördült, 's koppant,
Hogy az egész ténta a' kovátsra lottsant.
De mint Philosophus, ő meg-nem neheztelt,
Tsak ezeket mondá, hogy székjérül fel-kelt:
Ülömön épen így verem én a' vasat,
Húl szikrája, de itt kalamáris hasadt.
Physice érzi ezt az én ruházatom,
A' bőr-köpönyegem, és az ábrázatom.
Halgatást akara ő ezzel okozni,
És a' Fejedelmek szokását bé-hozni.
Mert Cabinettyéből Király ha ki-mégyen,
Egyet koppantanak, hogy tsendesség légyen.
Itten-is mingyárást, ki-ki el-halगतott,
És a' Nótárius hozzájok szólhatott.
De meg-törlé előbb Pedellus az asztalt,
A' kontz papirosról sok téntát fel-is nyalt.
Pápa szemét mingyárt fel-tette orrára,
Tekintet azután a' Clepsydrájára.
Látván ezt a' többi, oculáréjokat
Elő vették, 's azzal nyergelték orrokat.
Szuszogó nagy hanggal ezeket mondotta,
Mivel a' pápa szem orrát szorította:
Böltességgel tellyes nagy Philosophusok!
Kiknek rég kerítik fejeit Laurusok!
Kiknek nagy elméjek sebes, 's felette gyors,
Fejtsék-meg előttem, hogy az emberi sors
Mért ollyan változó, mért ollyan forgandó?
Mint a' Sári hegyről le-gördített hordó.
Az emberi nemet vegyük gondolóra,
Akadunk mi ebbe sok roszra, sok jóra.
Láttyuk, hogy sok nagy Úr, avagy-is nagy Tiszt lesz,
Ez ágyába hal-meg, ez hóhér által vesz.
Ez ugrik, e' tántzol, szint' úgy a' szoba reng,
Testébe amannak lelke tsak allyig tseng.
Egy olly szép hogy érte sokat a' hideg ráz,
Más olly ostmány mint a' köles közt álló váz.
Egyike bóldog lesz, a' más bóldogtalan,
E' józan életű, e' pedig fajtalan.

Én mind a' változást elő nem számlálom,
Mert míg el-számlálnám, történne halálom;
Azért tehát kérem, mondgyák-meg okait,
És a' természetnek fejtsék-meg titkait.

Tsebres Mihálynak, az Angyalosi Nótáriusnak ezekre tett felelete, és e' dologról való ítélete.

Böls Collégám Uram, abba fáradozik,
Hogy az emberi sors annyit mért változik,
És ennek az okát meg-tudni kívánnya,
Tsudállom, elméjét hogy annyira hánya.
Peripatheticé mingyárt resolválom,
Mert Aristolest így szólni találom.
Szükség az embernek ő materiáját,
Mellyből áll, vizsgálni, osztán a' formáját.
Ha materiáját tekintyük, a' tsak sár,
Adam-is ebből lett, azt régen tudgyuk már.
A' test, és a' tagok, ábrázló formája,
Halhatatlan lelke istennek tsudája.
Nintsen matéria a' sárnál változóbb,
Mindenféle forma fel vételt okozóbb.
A' fazékasokat láttyuk, hogy munkálnak,
Sárból fazékakat, rátókat tsinálnak.
Erdélybe holyagos, és göbös tsuprokat,
Maiszenbe, és Bétsbe, szép portzelánokat;
Holitsba van egy vagy Császári Fabrica,
Mellybe égettetik földből Majólica.
A' pórság házakat sár válykokból épít,
Vagy-is mord téglából, hogy szebb légyen, készít.
Leg-inkább majd minden kevély kastély és vár
Téglákból állanak, a' mellyek vóltak sár.
A' férfi nemnek-is nagy mobiliáit
Mint sárból formállják, drága, szép pipáit,
Mind ezen műveknek a' materiája,
Ha hogy változtattyák, változik formája.
Mert ha öszve törnek, tserépnek mondatnak,
És a' szolgálóktól szemetre hányatnak.
Szint' úgy, ha a' várak ágyúkkal lövetnek,
Le-húlnak falai, 's öszve törettetnek.
Ezek nagy halmokká, végre földé lesznek,
Mind ezek magokra más formákat vesznek.
Mínthogy hát az ember sárból teremtetett,
Sok változásoknak alája vettetett;
Láttyuk-is, hogy edgyik szép deli termetű,
Egészséges, posgás, bátor tekintetű,
Nyájas, okos, serény, mindenre alkalmas,
Sok kintsekkkel bíró, mindenkép' hatalmas;
A' másika olyan mint a' Csere-bogár,
Úgy tettik, ha ő lép, hogy tán tsékléken jár.
Mivel gém lábai hajlottak térdébe,

Tsetlik, botlik, mellyért gyakran fúj mérgébe.
Van olyan-is, kinek egy arasznyi lába,
Talán édes Attya óltá hanga fába;
Mint egy dézsa feje, azt allyig emeli,
Pohos hasa miatt lábait nem leli.
Illyen ember soha senkit farba nem rúg,
Ha meg haragszik-is, nem tehet mást, tsak zúg;
Sok mindenkor nevelt, és nem tudgya, hogy mért,
Ha kérdik, mért nevelt? azt feleli: azért.
Sok, mintha meg-verték vólna, mindenkor sír,
Soknak nem vétenek, mérgével még sem bír.
Mivel minnyájoknak sár materiájok,
Ez oka; hogy ennyi sok féle formájok.

Az Orgonyistának, Szelid Andrásnak, az ő ítélete.

Tsebres Mihály Uram a' dolgot jól veszi,
Consequentiáit mind helyesen teszi.
Mondgyák; hogy az ember sárból teremtetett,
Plebánusunktúl-is, ez így jelentetett.
Mert hamvazó szerdán fejünknek búbjára
Hamut hintvén, mormolt; vígyáztam szavára.
Mert mint orgonyista mellette állottam,
És ezen szavakat szájából hallottam.
Emlékez-meg Ember, por vagy, porrá leszel,
Tudgyad: holtod után, lágy tzipót nem eszel.
De még-is én ebbe nagyon kétes vagyok,
Mert bár melly nagy hideg légyen, meg nem fagyok.
A' sár pedig meg-fagy, olly kemény lesz mint kő,
Ha pedig hirtelen éri meleg esső,
Fel-olvad, olly híg lesz, hogy azt el-is mossa,
Philosophusoknak tehát az okossa,
Ember, hogy sár légyen, épen nem tarthattya,
Ezt az én Physicám, practicé mutattya.
Mert a' minap menvén, Szinnyér vár-allyára,
Új borokat venni, falunk kortsmájára,
Nagy szélvész támadott hirtelen útamba,
Jég darával esett a' zápor nyakamba,
Tsafaró víz leve, mind mentém, mind ingem,
De még-is itt vagyok, nem mosott-el engem.
Ha pedig, mint tarttyák, a' testem sár vólna,
Már most hígja között a' zöld béka szólna.
Én az orgonámhoz embert hasonlítom,
Mellyt változásokra sok képpen indítom.
Ál ez közép szerű, apró, 's nagy sípokból,
Mellyek munkáltattak, fákból, és ónokból.
Két fúvók a' lelke, mellyek ha vonatnak,
A' sípok általok szállásra hozatnak.
Ha mutatióit egyszerre ki-húzó,
Olly nagyon szól, vélik hogy a' gonoszt nyúzó.

Verek akkor rajta szép víg solosmákat,
Vagy-is karátsonyi, 's húsvéti nótákat.
Bé-tolván azokat, kint tsak edgyet hagyok,
Gyengén szól, gondollyák, hogy én álmos vagyok.
A' szíveket hangjok akkor buzgóságra
Gerjesztik, nem pedig valamely vígságra.
Ha pedig ki-rántom annak tremuláját,
Reszkett hangja, verem halottak nótáját.
De ha a' fúvói egyszer meg-romlanak,
Meg-némúl; sípjai többé nem szóllanak.
Szint így az ember-is vérből, tsontbúl, húsbúl
Áll: koránt sem sárbúl, vagy öszve font gúsbúl.
Ezekbül tagjai vannak ki-formálva,
És egy halhatatlan lélekkel meg-áldva.
Ezen lélek benne ha erőssen munkál,
Olyan víg lesz, hogy majd örömébe el-szál.
Főkép belső részit borral ha ásztattya,
Apját-is meg-öli, ha reá bíztattya.
Ha pedig tagjait tsak gyengén mozgattya,
Lézeng, gondolkodik, olykor el-altattya.
Eszébe jutt, hogy a' kortsmára-is adós,
Búsúl látván hogy jön a' vendég fogadós.
És mikor ezeket ő még részketteni,
Akkor hogy rettegjen vele az téteti.
Retteg-is ha tudgya, hogy tűzre rosz fát tett,
Vagy ezer aranykát lopva mástól el-vett.
Nem-is tsuda akkor, hogy van tremulája,
Mert nagyon tsiklandós a' nyaka tsigája.
A' midőn pediglen a' lélek el-hadgya,
Nem mozog, mert akkor már halálnak adgya.
Ímé így történik ember változása,
Embernek orgonám helyes paritása.

A' Tyukodi Mesternek, Gántsos Jánosnak ítélete.

Orgonyista Uram! mondott ked nagy semmit,
E' dolgot nem így kell meg-fejteni ám itt'.
Mert ked orgonáján bár miként orgonál,
Dudálásán még-is ember sorsa nem áll.
Változó hangzását' Újai okozzák,
A' mint billegteti, olly tónusra hozzák.
Kednek orgonája tsak egy olly masina,
A' mellynek nints feje, nints képe nints ina.
Halhatatlan lélek aztat nem mozgattya,
Ökör bőrből készült két fúvó zúgattya.
Régen olvasom e' szerentse kereket,
Ihol kezembe van; ez az embereket
Leg-jobban írja-le, 's azok változását,
És a' tsillagoknak beléjek folyását.
Ezek bé-folyása, indít benne mozgást,

Természetekben-is, sok külön változást.
Én ezen szent könyvhöz Mendikás Koromba
Nehezen jutottam, lévén Komáromba.
Meg-láttam én eztet egy halász kezébe,
Egy reggel sétálván a' Duna mentébe;
Kértem engedgye-meg, hogy én-is láthassam,
És miről szóllana, azt ki-tanúlhassam.
Nagy nehezen még-is kezembe nyújtotta,
Ide adván nékem, ezeket mondotta:
Egy Compactor mene József vásárára
Pestre: úttába jött e' halász tanyára.
Egy pár szép keszeget, egy tarisznya rákot,
Gulibámba menvén, a' földön meg-látott.
Mondá: adgyam néki, egy könyvet ad értek,
Ha az olvasáshoz, 's bölts dolgokhoz értek.
Nagy örömmel mingyárt, e' tserét meg-tettem,
De meg-vallom, eddig kevés hasznát vettem.
Ki-nyitám e' könyvet, kezdém olvasgatni,
Szent félelem kezde mingyárt belém hatni.
Mert láttam képeit a' szent Sybilláknak,
Tsudáltam erejét a' Prophetziáknak.
Kértem, hogy adgya el, én meg-veszem tőle,
Úgy-is a' mint mondgya, nints haszna belőle.
Míg ide engedte, sokáig forgatta,
Végre egy petákért még-is ide adta.
Benne van a' testnek, mint esik mozgása,
Emberi sorsnak-is annyi változása.
Sybilla Cumana ezekről szépen ír,
A' több Sybilláknál észel-is többel bír.
Azt írja: az ember mihent teremtetik,
Vezérjévé mingyárt egy tsillag tétetik.
Külömböző minden tsillag ki-folyása;
Mellyért-is sok féle ember' változása.
A' kinek üstökös tsillag a' Vezére,
Kivált nagy szerentse az ollyannak bére.
Mert hoszszú farkával Tronusra emeli,
Mikor nem-is véli, magát azon leli.
Ez igen nagy tsillag, nagy-is ki-folyása,
Mint a' Bársonyosnak az ő áradása.
Ebből minden féle jó úgy foly fejére,
Mint a' Sió vize malma zselyébjére.
Olly tsillagok, mellyek leg inkább fénylenek,
Hertzeget, vagy Gróffot, s' Nemest vezérlenek.
A' midőn az Égen tsillagok tisztúlnak,
Láttjuk ki-folyások, melly fényessen húlnak.
A' kinek fejére ezek r'á lottsannak,
Fő hivatalokra fel kell menni annak.
Katonák tsillagi Mars, 's három Kaszások,
Ezek meg-mutattyák, mint tegyék vágások.
Marsnak ki-folyása, azon út, a' mellyen

Ditsőséget nyerni, és borostyánt kellyen.
 Futnak-is ők ezen, 's ellenséget vágnak,
 Sok sántzokat, és sok várat meg-is hágnak.
 Tselédes gazdának Fias tyúk tsillaga,
 Sokak előtt már ez fénylett, és ballaga,
 Őket ki-folyása meg gazdagította,
 Mert sok gyermekekkel meg-szaporította.
 A' hajnali tsillag Dámákat vezet,
 Mivel Auróranak szekerét követi,
 Pirosra festetik ezeknek ortzája
 Átala: mivel hogy érdekli rózsája.
 Mind azon tsillagok, mellyek tsak pislognak,
 Aprótskák, és mintegy szomorún villognak,
 Tsillagai tsupán tsak a' szegényeknek,
 Sugári tsekélyek ki-adott fényeknek.
 Folyása tsak tsepeg, és nem foly fejekre,
 Ritkán-is jutt tisztség, 's gazdagság ezekre.
 A' kutya tsillagnak folyása kibe hat,
 Olly ugyan mint az eb, azért még sem ugat;
 Nem-is lesz közülök egy-is marakodó,
 Hanem irigy kaján, nem lesz adakodó.
 A' Nagy Medve tsillag tsak az Oláhokba
 Botsájtya fluxussát, és az Oroszokba.
 A' medvétül ezek azzal különböznek,
 Hogy lelkek van: másként egy bőrbe öltöznek.
 Kis medve tsillagból, mivel nyöstény tsillag,
 Az olá Fátákba, influxussa ballag.
 Ki-is tettzik; mivel ezeknek a' lába,
 Olly pitzin mint kerék eke taligába.
 Szörös botskorával zsukátáz rótába⁴
 A' fel-fűzött sok pénz tsörög a' nyakába.
 Mint Flóra virággal meg-rakattya fejét,
 Két ször kötény fedí hátrullyát elejét.
 Vannak még tsillagok, a' mellyek vándorlók,
 Némelly Astronomus írja, hogy kóborlók.
 Ezeknek fluxussa kibe folyni talál,
 Emberséges ember azokból ritkán vál;
 Mert tolvajok léznek, avagy-is korhelyek,
 Erdők, puszták, kortsmák, az ő lakó helyek.
 Ezek haramiák léznek, és zsványok,
 Kik között-is vannak igen sok tzigányok.
 Sokan zsidók közül ezekkel tartanak,
 Úton állók léznek, és úgy gyilkollanak.
 A' kereskedőket leg-inkább üldözik,
 Társaikat minden felé ki-küldözik.
 Gyakorta fel-török a' gazdag boltokat,
 Ki-rabollyák 's végre meg-ölik urokat.

⁴ Sukátázni annyit térsen olául, mint tántzolni, az olá fáták, az az leányok közönségessen kerékbe szokták tántzolni kezeiket öszve fogván és eztet rotának nevezik.

Tsikósok, Gulyások, Juhászok, Kondások,
Tolvajok, de nem olly nagy a' tolvajlások.
Ezek tsak lovakat, tsikókat fűznek-fel,
Vagy néhány tinókat, pusztákon lopnak el.
A' kondások ártányt vágnak petsenyének,
De a' nagy erdőkbe mást mit-is ennének.
Városi tolvajok élnek eszszességgel,
Mert már ezek lopnak tzifra mesterséggel.
De sok jutt kerékre, sok akasztó fára,
Nem régen jutottak hajók húzására.
Az emberi sorsról ez az ítéletem,
Kotzkáimat bár mint hagyigálom, s' vetem,
Szerentse kerekem tsak eztet taníttya,
Copernicus, s' Ticho, több-is bizonyíttya.

A' Lázári Molnárnak Sullyogó Péternek ítélete.

Tartottam én kedet okosabb Embernek,
Mivel választatott Tyukodi Mesternek,
A' hol-is köteles gyakran predikálni,
Ha a' Predikátor mást talál munkálni.
De a' mint itt beszélt, ha ott-is úgy papol,
Tsillagokról gagyog, és tsak ötöl hatol;
Jól lehet Senior vala Debreczenbe,
Keveset tud, aztat bátran mondom szembe.
Talán véghez vitte aztat Sybillája,
Hogy kegyelmedé lett Jákób lajtorjája,
És a' tsillagokhoz azon fel-is mászott,
Kedvére mint tettett kösztök tsatarászott.
Szemével-is látta azok ki-folyását,
Mellyek embereknek teszik változását.
De e' lajtorján ked, tudom, hogy nem sétált,
A' kakas ülőre háza padgyán tán ált;
És arról vizsgálta azoknak futását,
Így ki-is tanúlta mindenkép folyását.
Tovább vannak azok a' kakas ülőtől,
Mint Tyukod faluja van ökörmezőtől.
Tán oly tubus által vizsgálta azokat,
Mellyen által tóltnek hurkát, kolbászokat.
A' ked Sybillája ebbe nagyon hazud,
Jó Sullyogó Uram, ked-is semmit se tud.
Olyan magasságra én fel nem sétálok,
Hanem a' dologról im így dissertálok.
Midőn e' mulandó Világ teremtetett,
Az Égbe egy malom akkor építetett.
Ebbe a' természet tétetett Mólnárnak,
Őrlését ki-osztó igaz hív Sáfárnak.
A' melly magok ebbe garadra öntetnek,
Ezen természettül földbe-is vettetnek.
Ő általa jutnak ezek érlelésre,

És mint jó Mólnártól, végre meg-örlésre.
Őröl ő itt Mannát, őröl búzát tisztát,
Rozsot, Kukoritzát, a' mellyből Poliszkát
Főznek: őröl Zabot, Tenkelyt, Kölest, árpát,
És veres nadrágos gyönyörű tatárkát.
Láthatatlan képpen lisztyeit húllattya,
És mind igaz sáfár, ki-is osztogattya.
Pitléjének igen sűrő a' szitája,
Nem érzi azt senki, ha szórja reája.
Melly embernek manna lisztye húl testére,
Olyannak korona hidgye jön fejére.
Tiszta búza lisztnek kire esik lángja,
Olynak Hertzegi lesz avagy Grófi rangja.
A' kikre a' rozsnak lisztye bőven esik,
Vice Ispányságot mint Nemesek lesik.
Árpa liszt mellyre húll, lesz Város bírāja,
Kire dertzéje hull, a' Város szolgája.
A' kukoritzta liszt húll tsak Oláhokra,
És az Oroszokra mint Attyafiokra.
Zab és Tatárka liszt húll a' Tóth nyakába,
Könnyű lisztek, könnyű a' Tóth-is magába.
Mert ha tántzol, feje ház padlását veri,
E' liha' lisztekűl könnyűségét nyeri.
Ha ezen Mólnárnak meg-szakad szitája,
A' magoknak nem húll lisztye, tsak darája.
Kikre ezen darák esnek, mind szegények,
Tolvajok lesznek ők, 's betyárló legények.
Ezen sáfár szint így bánik a' Papokkal,
Katona rendel-is, és az Aszszonyokkal.
Melly Pap a' búzának lisztye lángját veszi,
Olyt azon jó Mólnár hamar Úrrá teszi;
Mert illyenbűl Püspök, avagy Kánonok lesz,
Præpost, vagy Plebánus, de nagy præbendát vesz.
Kinek tsak dertzéje húll a' kápájába,
Lentsével él, 's rejti magát kámzsájába.
Berdót a' Vár fokon melly katona kiált,
A' búza liszt húllván, garad alatt nem ált,
Mert a' mellynek talál ez húllni nyakára,
Nem tesznek muskétát illyennek vállára;
Hanem Feldt Marschal lesz, 's kisebb Generális,
Obester, Kapitány, Hadnagy, vagy Stábális.
Melly Aszszonynak liszt láng húll gyenge mellyére,
Dáma lesz belőle, és tiszteletére,
Mennek Gavalérok nagy fő meg-hajtással,
Azon tzivakodnak magok közt egy mással,
Hogy kéz tsókolásban mellyik légyen első,
És szolgálattýára Csicsisbéje belső.
Illyek vagy Hertzegnék, Grófnék, vagy Nemesek,
De szemenkint vannak, kösztök tsak ékesek.
A' kikre liszteknek szóródik korpája,

Parasztok, 's ezeknek tsak rása szoknyája.
Nem kell tehát nézni tsillagok forgását,
Mert emberi sorsnak az ő változását
Nem okozza más, tsak Égnek ezen malma,
A' mellynek kerekét forgattya hatalma.

A' Gyarmathi Kovátsnak Darabos Pálnak ítélete.

Jó Sullyogó Uram! kedet meg-követem,
Hogy hoszszas beszédgyét én itt ki-nevetem.
De kénszerit arra az ked Égi malma,
'S dissertátziója, a' melly tsak Zab szalma.
Mikor Nagy Váradon én Poëta voltam,
Ott az Istenekről mesteremmel szóltam;
Sorról sorra őket mind meg-nevezgette,
Mellynek melly hatalma vólna, mind ki-tette.
Jupiter az első, szór e' menyköveket,
Neptunus pediglen bírja a' vizeket.
Mondá: hogy Saturnus, mérzsékel időket,
Bachus Isten pedig kapáltatt szőlőket.
Vulcánusnak vólna Égbe vas hámora,
Mellette műhelye, földgyét a' vas pora
Takarja: mert ebbe vas rúdgyait hozzák,
Hámorjából, és itt sokra ki-dolgozzák.
Cyclopések neve az ő kovátsinak,
Nints azért szünete az ő munkáinak.
Mert midőn Jupiter teremt embereket,
Vulcánusra bízza a' természeteket.
Még ekkor mint a' vas, ezek olly kemények,
Minden forma nélkül való rút edények.
Azért kohojába azokat téteti,
És izzóvá tévén ülőjére veti.
Azon Cyclopsei verik pörölyökkel,
Mert meg sem érzenék, ha vernék öklökkel.
Sűrően szóródnak azoknak szikrái,
Mellyekkel tisztúlnak, le-hullván rozsdái.
Ezen Cyclopések soha se hevernek,
Mindég vagy egy, vagy más természetet vernek.
Ha meg-alszik rajtok a' forró tűz fénnye,
Meg kohóba vetik, 's annak tüzes szénnye,
Újra meg-hevűlvén, addig kalapállják,
Miglen meg-tisztúlnak azokat talállják.
A' melly természetből Angliai atzél
Válni talál; várja illyt olly bizonyos tzél,
Hogy tsalhatatlanúl Trónuson lesz helye,
Mert ki-pallérozta Vulcanus műhelye.
Mellyből aláb való atzél formáltatik,
Hertzege, vagy Gróffi rang illynek adatik.
Ezek majd fel-mennek nagy hivatalokra,
Nemesre-is juthat ezekből, 's Papokra.

A' Cyclopek vasból formálnak sok eszközt,
‘S azokat ki-osztyák, a' természetek közt.
Munkálnak kardokat, bombikat, flintákat,
Fejszéket, vas villát, kaszákat, kapákat.
A' melly természetnek ád ő fegyvereket,
Haza óltalmára készíti ezeket.
Ha ezekből jól vert ülőjén sokakat,
Reményl vitéz, és jó Generálisokat.
A' vas parazsából, Fő ‘s All-Tisztet téssen,
Rozsdájából pedig muskatéros léssen.
Ezek mint amazok agyon lövettetnek,
Minden pompa nélkül el-is temettetnek.
A' fejszét leg-inkább az Oláhnak adgya,
Mert erdő vágását soha el-nem hadgya.
Fejsze nélkül még a' Templomba sem mégyen,
Azt' tartja, e' nélkül járni vólna szégyen.
Németh réz gombokkal rakott tarisznyája,
Egy fejsze, egy guba ő egész tzifrája.
Az Orosz-is veszi hasznát fejszójének,
Mert a' fa ha rügyes, vágja ketskójének.
Salak természetű kapát nyér vállára,
Hogy vájja a' földet Uraság számára.
Eztet nem egy ember gyomrából gyűlöli,
Dókát, Reverendát, vesz fel, úgy kerülí.
A' szép nem-is, ámbár gyenge természeti,
Vulcanusnak kohát el nem kerülheti.
Sokból válik atzél, de sok tsak vas marad,
Sokakra vastagon a' rozsdá-is ragad.
Kik atzéllok lésznek, jól ki-pallérozza,
A' Dámák rangjába ezeket bé-hozza.
Vékonyra ki-munkált dróton harisnyákat
Kötnek, erszénykéket, és több más tzifrákat.
A' melly tsak vas marad, sarlót ád kezébe,
Hogy illy arathasson másoknak kepébe.
A' kiket a' rozsdá meg-fogott vastagon,
És a' szeplős himlő meg-rakott gazdagon,
Illyt a' Pilingérnél meg-ráspolyosztattya,
Hogy ha meg-nem simúl, szemetre hányattya.
Így kovátsoltattya a' természeteket,
Így változtattya meg ő az embereket.
Diogenes errül így írtt valójába,
A' tengernek partyán lakván hordójába.

NEGYESEDIK PARAGRAPHUS.

Ezen négy Philosophusok, sokáig fejtegetvén a' dolgot, a' Nótárius a' mai Sessióinak véget vett, és mivel már két órát dél után el-ütött, ebédgyéhez le-ülteti minnyájokat, a' mellynél maga hirtelen meg-betegszik, de jobban lészen.

Ha valamelly dolgot a' böltsek fel-vesznek,
 'S annak mivóltáról ítéletet tesznek,
Az idő folytáról nem-is gondolkoznak,
 Hanem tsak mélységes titkain dolgoznak.
E' Philosophusok közül-is már négyen
 Dissertálván, ember sorsa miként mégyen;
Olly mélyen merültek e' dolog titkába,
 Hogy el-főni kezd'tek étkek a' konyhába.
Phœbus szekerével, az Ég Karikáján,
 Délen túl nyargalt már, ki-rendelt Zónáján.
A' Nótárius-is maga Clepsydráját
 Ötször fordítá-meg, 's nézvén fa óráját,
Pontba a' kakukja két órát kakukolt,⁵
 És így a' délnek-is ideje már el-folyt.
Azért-is fel-álván, így szólt minnyájához,
 Jobjára fordúlván a' Collégájához:
Aristotelesnek, 's Plátónak mássai!
 A' tudatlanoknak nagy Mecenássai!
A' Horizon délről le-hanyatlott immár,
 Titánnak fénnjétől Hesperus majd el-zár.
Hólnapra hadgyuk hát mi fel-vett dolgunkat,
 Most pedig töltsük bé ki-ürült gyomrunkat.
A' Philosophusnak gyomra, hogy ha korog,
 Akkor a' fejébe rossz Idæa forog.
Ennyi elmélkedés elég légyen mára,
 Mert már a' konyhába zsémbeskedik Klára.
Látom onnat reánk melly nagyon torván néz,
 Mennyünk! mert bennünket innét ki-pemetéz.
Meg-fogadták szavát, minnyáján fel-áltak,
 A' kertbe ki-menvén, pipázva sétáltak.
De az öreg Bíró, maga tanátsával,
 Haza ment, mert vala ő sokad magával.
Vegetatióról szólni nem érkeztek,
 Bár sok veteményhez a' kertbe férkeztek.
Inkább Consumptiót az ő gyomrok kívánt,
 Mert zöld karikákat éhségtől szemek hányt.
Szólt a' Nótárius: feleségem Klára,
 Kész é már az ebéd? nézz tsak az órára,
A' kakuk két órát el-kakukolt immár,

⁵ A' Nótáriusnak egy falon függő fa órája vala, mellynek felső részibe egy kakuk vólt munkálva, és mivel harangja nem vala, ezen órának a' kakuk orrával egy ajtótskát ki-ütött, és az órákat kakukolta, melly után el-ment, és az ajtótska-is bé-záródott magától.

Pedig inkább késsón, mint sem hamarébb jár.
 Teríts kérlek asztalt, ad fel a' mid vagyon,
 Mert mint a' farkasok éhezünk olly nagyon.
 Komor ábrázattal Klárája így felelt:
 Félt főzte meg-romlott, haraggal vólt meg-telt,
 Ked Uram! magának maga ellensége,
 Jól tudgya, hogy most-is gyenge egéssége;
 Még-is oly sokáig üres gyomorral vár,
 Meg-láttya végtére, hogy még ked pórúl jár.
 Nem tudom mit tudnak annyit bibliázni,
 Mint Synagógába a' Zsidók kajdázni.
 Sütnék ki a' mi van begyekbe egyszerre,
 Ne engednék menni hatszorra hétszerre.
 De már több intését Férjének nem várta,
 Frissen forgott mint a' szorgalmatos Mártha.
 Mivel immár mindent régen el-készített,
 A' mint illik, mingyárt asztalt-is terített.
 Fel-tett az asztalra egy szép domós kenyért,
 Úllyenek-le, mondá, menne az ételért.
 Bé-mentek a' kertbűl, maga Collégáját
 Fő helyre ültette, asztalnak több táját
 Körűl fogták, ki-ki le-ült hová tetzett,
 És a' kenyérbűl-is egy jó karajt metzett.
 Frissen Klára Aszszony a' levest bé-hozta,
 Jó szagú vólt, mivel jól meg-sáfrányozta.
 Két vén kakas vólt ez meg-főzve laskával,
 Nints-is olly jó ízek, ha főzik táskával.
 Szólt: jó appetitust kívánok keteknek,
 De talán jó íze nem lesz az étkeknek,
 Mert szerentse ha már azok el-nem áztak,
 Mivel kegyelmetek sokáig lármáztak.
 Szóllott Tsebres Mihály: hát ked Klára Aszszony?
 Nem űll le közinkbe? szép vólna a' bizony,
 Kedves Collegáném! helyt mellettem végyen,
 Vagyon szolgálója, konyhába mért mégyen.
 Uram! van szolgálóm, mellynek neve zuszka,
 De olly faragatlan, ostoba egy ruszka,
 Hogy ma-is két tálat, egy serpenyőt tört-el,
 Ez majd az étkeket rendessen adná-fel.
 Mindenik szakátsné az étkek szagával
 Jóllakik; élhet-is azoknak javával.
 Abból többet kóstol, melly étket tart jónak,
 Nints szája bé-kötve a' nyomtató lónak.
 Azért-is én rólam ne gondolkodgyanak,
 Hanem tsak békével egyenek igyanak.
 Aztat édes Uram, vaj jó szível adgya,
 Még meg-van több jóval töltve az ő padgya.
 Itt a' Nótárius kezét öszve tette,
 És Dvorák Hritzura szemeit vetette;
 Kérte könyörögjön, 's mondgyon asztal áldást,

Eztet el-végezván le-ülnek mingyárást.
 Kezeit leg-ottan, mint Pap úgy tartotta,
 Hoszpodi po miluj, százszor-is mondotta.
 Két szemének lázzott tsupán tsak fejére,
 Olly buzgón fordítá az egek egére.
 El-végezván két mély Poklonyát-is tsapott,
 Melly buzgóságáért ditsiretet kapott.
 Ki-ki helyére ült, hogy ennek vége lett,
 Laskát kanálozták, tányérról egy sem ett.
 De Philosophusi nagy kérdés támadott
 Köszök; mellyre okot a' két kakas adott.
 Nem tudták azokat, hogy ki trantsérozza,
 Mennyen vannak, annyi portziókra hozza.
 Egyik a' másikat mindég noszogatta,
 De a' metélésre magát egy sem adta.
 Mondá Szelid; hogy az oláh harangozó
 Ért hozzá; de felelt: Zó io nu styió.⁶
 Itt a' Nótárius nem tudott mit tenni,
 Anatomicusnak kellett néki lenni.
 A' két kakast frissen fel-is trantsérozta,
 Kérdésnek vége lett, ezzel azt okozta.
 Mint a' kettőt szépen hamar fel-is falták,
 Jóknak kellett lenni, mert újjokat nyalták.
 Látván Klára Aszszony a' tálát üressen,
 Tehén húst tormával tálalt másba frissen,
 Tejfeles torma vólt, reszelt belé mustárt,
 Jól meg-is borsolta, így senkinek sem árt.
 Fel-metélte aztat, eleikbe tette,
 A' trantsérozástól őket meg-mentette.
 Ők Philosophice ezt-is fel-habzsolták,
 A' kantsókba jó bor vagyón-é, kóstolták.
 Mivel ma elméjek lett felette fáradt,
 Úgy ittak, szemekbe hogy a' könyű lábadt.
 Glodány Urszul tétül mindég tekéngetett,
 És a' két ételbül igen keveset ett.
 Ezt a' Nótárius itten észre vette,
 És mi baja vólna, ő tőle kérdetta.
 Ő az magyar nyelvet mint oláh tsak törte,
 De mivel az éhség felette gyötörte,
 Szólt: Suponye! én tsak a' malajt szeretem⁷
 És zó én a' búza pitát nem ehetem.
 A' húst szoktam enni tsak malaj pitával,
 Bort sem iszom, hanem élek horilkával.
 Gyomrom' ked pitája ki nem elégíti,
 Bora mint horilka, meg-sem melegíti.
 Itt a' Nótárius Grigor szomszédgyához

⁶ Ezen jegy alatt oláh szavak aztat teszik: Bizony én nem tudom.

⁷ E' jegy alatt való oláh szavak aztat teszik; elsőben Suponye azt teszi Uram; Malajon kukoritzta kenyeret ért. Zo, bizony; Pita, kenyér; Horilka pályinkát téssen.

Küldé szolgálóját, tudta, hogy tőle hoz
 Malajt: 's horilkáért Zsidóhoz futtatta,
 És így szegény Urszult kedvére juttatta.
 Asse binye! Urszul itten fel-kiálta,⁸
 Evett, ivott már most senki se kínálta.
 És így a' más tál-is hamar üres leve,
 El-fogyott a' húsa, szint úgy tormás leve.
 Az üres tált Klára Gazd' Aszszony ki-vitte,
 Hogy jók ételei, már mostan el-hitte.
 Ezzel ők kényesőt öntöttek talpába,
 Mert már mint karika forgott a' konyhába.
 De a' kantsók-is már üressek valának,
 Mert Philosophice két kézre ivának.
 Főkép a' kovátsnak ha került kezére,
 Szájától el-vevén nézett fenekére.
 A' Molnár-is aztat fére nem döntötte,
 Torka garadgyára inkább azt öntötte.
 De tsak hamar ezek mind meg-töltetettek,
 Minnyája elibe körül tétetettek.
 Harmadik étel vólt egy vén kosnak feje,
 'S ugyan azon kosnak szép kövér eleje.
 Meg-vala ez töltve kerti zöld zsályával,
 A' melly keverve vólt vagdalt foghagymával.
 Tejjel egyelített serbe főzte Klára,
 De tzitront-is fatsart, vagy hatot ő árra.
 Hogy asztalra tette, ki-ki gondolhattya,
 Melly kelemetes vólt ez étek illattya.
 Mint többi ételhez, ehez-is úgy láttak,
 De leg-inkább a' fő velejére vágytak.
 Eztet kívánták ők kenyérre fel-kenni,
 Mint nyalánk falatot meg-borsolva enni.
 De azt semmiképpen fel-nem hasíthatták,
 Szakáts késsel ámbár sokan próbálgatták.
 Kemény-is vólt mint vas, mert míg e' kos éle,
 Számtalan nagy kosok küszködtek ő véle.
 Türkölte fejeket, egynek sem engedett,
 Nem-is tsuda tehát, hogy meg-keményedett.
 Szólt a' kováts; ó ha ülőmre vethetném,
 És a' mint akarnám, azon úgy üthetném,
 Tudom; hogy pörölyöm majd bé-horpasztaná,
 Még tán a' velőt-is földre lotsantaná.
 Ugyan tsak a' tálból egy tőkére tette,
 A' szolga fejszóját a' kezébe vette.
 Ütötte fokával, néki húzalkodott,
 Hetedik ütésre ketté-is hasadott.
 Tálba vissza tette, ette már minnyája,
 Kevéssé véres lett kinek kinek szája.
 Mert nyers vólt, de másképp ez nem-is lehetett,

⁸ Ezen oláh szavak: Asse binye aztat tészik: így jó!

Mert a' kemény tsont közt' ez meg-sem főhetett.
 A' Philosophusok ilyen kintsinységgel
 Nem gondolnak, hogy ha borok van bővséggel.
 Mellybe fogyatkozást épen nem szenyvedtek,
 Mert a' kantsók sokszor újra meg-töltettek.
 Urszuly se kimélte maga horilkáját,
 Sött danlani kezdé a' Pintye nótáját.⁹
 A' Negyedik étel sóldar vólt bosporral,
 Mellyet jól meg-hintett Klár' Aszszony tzukorral.
 Kender mag olajt-is öntött rá keveset,
 Savóval, és kökény vízzel egyveleset.
 Török borsal eztet jól meg-is borsolta,
 Ez ételt a' Mólnár leg-első kóstola.
 Ditsirte, 's mondotta, gyomrát melegíti,
 Sött mint veszi észre, talpát-is hevíti.
 Szavára minnyájan mingyárt hozzá nyúltak,
 De némellyikének könnyei-is húltak.
 Philosophice szólt ez ételről Tsebres,
 Ó melly drága íze! szaga-is melly kedves!
 Bezzeg vagyon ennek jó essentiája,
 Vagyon Accidense van substantiája.
 De bajok még sem lett, mert öntötték borral,
 Másképpen-is bírtak ők erős gyomorral.
 Végre két sültet tett az asztalra Klára,
 De elég-is vala ennyi étel mára.
 Hat holnapos malatz vala az egyik sült,
 A' mellynek szépségén minnyája el-is húlt.
 Liptói bronzával eztet meg-töltötte,
 Ó hájjal miglen sült, gyakran meg-öntötte.
 A' másik petsenye vólt tíz font bika hús,
 Ez olyan gyenge vólt, mint az öszve font gús.
 Meg-spékelte eztet szépen szalonnával,
 És meg-is hintette rozsmaring pelyvával.
 Még a' salátát-is ezekhez bé-hozta,
 E' vólt rósza vizes hasábos káposzta.
 Meg-követe szépen itt minden vendéget,
 Hogy nékiek adott illy tsekély ebédet.
 A' Tyukodi Mester szavára így felelt,
 Itten kinek gyomra Balzsammal bé nem telt,
 Nem lehet, hogy vólna öt érzékenysége,
 Testének-is egész tökéletessége.
 Én bennem meg-újúlt minden leg-kissebb tag,
 Mert ált járt engemet a' sok gyönyörű szag.
 Paraditsom kertre a' gyomrom változott,
 E' sok szagos étel íme mit okozott!
 Hogy Fülesden vóltam a' Pap választásnál,
 Jól ettem ott, véltem nem eszem úgy másnál.

⁹ Alkalmos esztendőik múltak-el, hogy az oláh Haramiáknak vala egy Pintye nevű vezérek, ennek az ő nótáját még ma-is danolják ők.

Az ott készült étek voltak ehez álom,
Esperesünknél-is ezt fel-nem találom.
Klára Aszszony! kednek a' főzésbe párja
Nints senki, bár egész Ugotsát fel-járja.
Teszük-is minnyájan mi köszönetünket,
Mert mint a' medvéket jól tartott bennünket.
Sültekbül-is ettek immár ők eleget,
De a' Nótárius hirtelen beteg lett.
Mingyárt el-is mene ki-ki szállására,
Ő pedig bágyattan le-dült az ágyára.

ÖTÖDIK PARAGRAPHUS.

A' Nótáriusnak felesége Klára, többekkel edgyütt, Férfjének fel-gyógyításában szorgalmatoskodik.

Mint mikor meg-gyullad egy embernek háza,
Nagy lárma lesz: itt-is minden úgy lármáza.
Nem tudtuk mitől let, illy hirtelen este,
Eddig nem mutatván bágyadtságot teste.
Valamelly vígsággal ültünk asztalánál,
Olly szomorúsággal áltunk most ágyánál.
Főképpen meg-rettent szerette Klárája,
Bé tölté a' házat jajgató lármája.
Törte két kezeit, 's fejére kótsolta,
Ágyára borúlván betegét tsókolta.
Mint bús Aretusa majd vízzé változott,
Könnyei árja közt, mint haló habozott.
Látván Tsebres Mihály érette mint eped,
Hogy tán még szíve-is bújába meg-reped;
Szólt hozzá: Kegyelmed! magát mért epeszti?
Collega Uramat ezzel tsak íjeszti.
Majd azt véli, hogy olly súlyos betegsége,
Hogy életének-is még ma léssen vége,
A' harangozó pénz nem tseng még orrába,
Sok esztendő múlik, míg gyűlünk torába.
Nem lesz egyéb baja, hanem meg-tsömörlött,
Mert a' mint a' mi szánk szája szint úgy örlött.
A' mai ebédnél, láttam-is a' bosport,
Igen mohon ette, ivott rá kevés bort.
Édesdeden nyalta kosnak-is velejét,
Egészlen el-költé a' malatznak fejét.
Jó Collega Uram! mondgya-meg mi baja?
Fájnak-é körmei? avagy-is a' haja.
A' mint lehet, fogunk kenden segíteni,
Ha egyszer bibéjét meg-fogjuk érteni.
Most szállott kiáltva: Klára feleségem!
Hol vagy? majd meg-mondom néked betegsége.
Szólt Klára; itt vagyok! ó éltem reménye,
Tán ugyan el-veszett, a' ked szeme fénye?
Mert régen itt állok, engemet még sem lát,
Nem vakult-é meg ked? kérem mondgya-meg hát.
Nem vagyok vak, lelkem, de szemem bé-húntam,
Mert a' te keserves bőgésed el-úntam.
Gyomromba, belembe, iszonyú nagy rágás
Vagyon: tán jó vólna nékem az ér-vágás.
Felelt Klára: látom nints kednek hévsége,
Az ér-vágásra-is nem léssen szüksége.
De le-vetkesztettyük póre, és gatyára,
Így majd jobban nyugszik feküdvén ágyára.

Urszuly a' nadrágját tsizsmáját le-húzta,
Tán lába fejrül a' bőrt-is le-nyúzta.
Hritzú a' mentéjét, 's dolmányát le-vonta,
Klárája pediglen a' haját ki-fonta.
Le-fektette őtet, 's dunyhával takarta,
Hogy izzadást nyerjen, azzal azt akarta.
Mert a' kos veleje meg-nyilt pórusain,
Így majd ált szivárog, vagy musculusain.
Szólt Szelid: e' rosznak eleit kell venni,
Doctorért Károlyba kelletik el-menni.
Felelt erre Tsebres: a' nagy költség meg-lesz,
De betegségérül a' Doctor majd nem tesz.
Ő az embereket Chinával kínozza,
De egésségekre őket ritkán hozza.
Tsak házi szerekkel lássunk mi hozzája,
Jobb lesz mint a' Doctor tabák szín kinája.
Ló húnyornak levét kell frissen tsafarni,
Bé kell adni néki, és jól bé takarni.
Majd a' gyomor fájás őtt' attól el-hadgya,
Mind felül, mind alól a' velót ki-adgya.
Szólt a' Kováts: ennél jobb ám a' béka nyál,
Mert ha ezt le-nyeli, 's a' gyomrába le-szál,
Leg-ottan ez őtet nagyon meg-izzasztya,
Valami gyomrába rosz van, el-olvasztya.
Véritől-is a' rosz majd el-fog oszolni,
Két térde kalátsán szépen ki fog folyni.
Vagy-is hogy ha tettzik, én a' nyakán a' bőrt
Fel-húzom, 's ált vonok azon egy szál ló szórt.
Fúrt lyukán majd ki-foly mindennemű rútság,
Ezen gyógyításom módgya már nem újság.
Mert már sok lovakat, így meg-gyógyítottam,
Sok fel sem kelhetvén lábra állítottam.
Scótitúl tanúltam ezen arcanumot,
Bétsbe gyakorolván a' ló Musæumot.
Fel-indúlt itt Klára, szólt: te számár 's bohó!
Talám azt gondolod, hogy kedves Uram ló?
Majd valamit mondok ostoba eszedre,
Tzigányok lovait nem őtt ved kezedre.
Hanem Gétzbe küldök a' vén Toty Dorkóért,
Egész e' vidéken híres orvoslóért.
Öreg Aszszony ugyan, de tudós felette,
Hasznát már nem egyszer sok száz ember vette.
Az udvaron állott Jáger Getzi fia,
El-futott érette, mert vólt Attyafia.
A' görbe vén Aszszony más nap el-is jöve,
Philosophusoknak vólt ő ritka köve.
Lelkem Dorkó Aszszony! szólt hozzája Klára,
Im láttya ked, Uram beteg halálára.
Tekintse-meg kérem, légyen hogy mi baja,
Mert éjten étzaka nem szűnik a' jaja.

Leg-először-is ő füleihez nyúla,
Akkor-is veríték homlokáról húla.
Mondá, hogy fülei hidegek vólnának,
E' hidegség jele vólna a' gutának.
Meg-posdúlt Klárának egész teste vére,
Dorkó pedig tüle egy vas rostát kére.
Eztet egy szúszékbúl hamar ki-is kapta,
És Dorkó Aszszonynak kezeibe adta.
Ez azon rostával udvarra bitzegett,
Pitvar küszöbébe ütött egy fa szeget.
Mondá, hogy minnyájan a' házba légyenek,
A' pitvar küszöbén által ne mennyenek.
Meg-fogadták szavát, de magát szemlélték,
Mit tesz a' rostával, ablakon ált nézték.
Fel-mászott ő azzal a' ganéj dombjára,
Vévén aztat a' két mutató újjára.
Nap fel-költe felé vette az állását,
Úgy kezdé rostának az ő forgatását.
Mormolt ő valamit, de ki-tudgya? hogy mit,
Három fordításnál többet véghez nem vit.
A' rostát azután fején ált vetette,
Le-jövéen küszöbbúl, a' szeget ki-vette.
Innét a' rostához meg vissza fordúla,
Háromszor pökött rá, hogy hozzája nyúla.
Bé-jött azzal, és így szólt mingyárt Klárához,
Patiensnek az ő oldal bordájához.
Aszszonyom! Uradnak az ő betegsége,
Éppen nem halálos, meg-jön egészsége;
A' szem ártott néki, meg-vagyon ígézve,
De az ígézése nints még meg-tetézve.
Meg-gyógyítom ötet, ne epeszd magadat,
Négy nap múlva talpra álítom Uradat.
Szólt Klára! ezt bizony mingyárt meg-gondoltam,
Tsak hogy betegségét jól meg-nem fontoltam.
Mert fátyolbúl vartam néki nyakra valót,
Nem Nótáriusnak, de nagy Úrnak valót.
Ezüstel rósákat vartam két szélére,
Arany tsipkét pedig mind a' két végére.
Minap, hogy el-mene a' Halmi Vásárra,
Fel-köté ő aztat, úgy ült-fel lovára.
Tudtam a' Vásáros Nép majd tsak ött nézi,
Valamellyike az könnyen meg-igézi.
Úgy-is lett, mert igaz, hogy sok rossz szem vagyon,
Tsak egy tekintéssel ártnak azok nagyon.
Kedves édes Uram, im maga bajára,
E' nyakra valóját fel-köté nyakára.
Mondtam pedig néki, hogy azt fel ne vegye,
A' nép tsudáltára magát ki-ne tegye.
De mint Filesgófus, mindent könnyen vészen,
Makatsága néki sokszor rosszszat téssen.

Most-is görnyedezik, 's épen ollyanná lett,
Mint az; ki már régen krumpért 's szuppot nem ett.
Immár Dorkó Aszszony lászon ked dolgához,
Láttya túl van eszén juttassa magához.
Mert ha továbbá-is eszén kívül lészen,
Féltő, hogy kórságos ne légyen egészszen.
Erre pedig nagyon hajlik természete,
Tavaly nyáron-is vólt tsúfos története.
Tatár erdejébe ki-ment ő gombázni,
Gombát sokat hozott, de meg-talált ázni.
Mert hirtelen zápor őtt az erdön érte,
Sok helyen a' vizet övedzetig mérte.
Ügygyel bajjal még-is ő haza érkezett,
Vizes gúnyájából mingyárt ki-vetkezett.
A' gombából főztem; egy pár tsirke-is sült,
Száráz gúnyát vévén az asztal mellé ült.
Szólt: Klárám adgy ennem! mert ma még nem ettem,
A' gombát tsirkékkel eleibe tettem.
A' gombából annyit evett, hogy majd meg-fúlt,
De a' két tsirkéhez épen hozzá se nyúlt.
Más fél óra múlva futott az útzára,
Ugrott, tántzolt, egész falunak láttára.
Erre Oroszoknak mind a' két harangját;
Fére verte, halván a' nép ezek hangját.
Öszve futott nézte, hogy hol vólna a' tűz,
Látván, hogy az Uram illy bolondságot űz.
Hogy roszszerű van dolga, mingyárt észre vettük,
Azért-is erővel őtt haza vezettük.
Gondoltam mingyárt, hogy bolond gombát evett,
A' mellytül-is illyen meg-kábúltá ő lett.
Poloskákat adtam néki pályinkába,
Mihelyest le-nyelte, 's vóltak a' gyomrába,
Böggött kedves Uram, valamint a' barom,
De hányt olly vastagon gombát mint a' karom.
Mihent a' gombáktól gyomra üressedett,
Eszére tért, 's mingyárt meg-is tsendessedett.
Harmad nap már el-járt kötelességébe,
Mint szokott bé-mene falu gyűlésébe.
Szólt Dorkó: könyű vólt azon nyavalyája,
Mert meg-nem sértődtek, tüdeje és mája.
De ezeket mostan a' ros sz szem ált járta,
Még velejének-is ezen nézés árta.
Adgyon ked Klár-Aszszony frissen egy nagy tálat,
És e' mellé egy zöld hoszszú selyem szálat.
Patak vizet pedig, a' szolgáló hozzon,
Futva mennyen, másutt se hol se motozzon.
A' kupát pediglen merítettse ő tele,
Hát fordítva jőjön az ajtón bé vele.
Valamit parantsolt, mind úgy el-végződött,
A' tál, víz, selyem szál elibe tevődött.

Nótárius mellé tette ő a' tálat,
 Kapta annak után a' zöld selyem szálát;
 Mind a' két hüvelkjét ezzel meg-kötötte,
 Színig a' tálat-is vízzel meg-töltötte,
 Ebbe három tüzes üszköt belé vetett,
 Gyökereket-is ő ezen vízbe bé-tett.
 Sokáig a' vízre susogva olvasott,
 Egy fejr rongyot-is ő ebbe meg-mosott.
 E' rongyot kevésbé osztán ki-tsafarta,
 Nótárius fejét azzal bé-takarta.
 Ezeket végezvén olvasott fejére,
 Hagymászsábúl mingyárt jöve-is eszére.
 Négy kortyot a' vízből, mondotta, nyelleyen le,
 A' gyökerekből-is, négy morzsát végyen be.
 Végtere e' vízzel meg-mosta ortzáját,
 Füleit, és nyakát, mellyét 's gyomra táját.
 Akkor ezen szókat hangossan mondotta,
 A' ki itt jelen vólt, ki-ki jól hallotta.
 Meg-igézésedett e' víz úgy mossa el,
 Testedrül; 's Acheron méllyébe hordja-el.
 Mint a' Szamos mossa a' serház oldalát
 Szathmárba, és gyakran el-is hordgya falát.
 A' több vizet, mondá, öntsék kereszt útra,
 Menvén ne nézzenek semminémű kútra.
 Mert azokba a' víz mind meg-fog romlani,
 A' marhák ha iszszak, rakásra omlani.
 A' rongyot fejrül a' kezébe adta,
 Eztet betsbe tartsa, nékie meg-hadta,
 Minden új pénteken fújja orrát belé,
 Soha más szükségre ne-is vegye elé.
 Két hüvejkérül a' selymet le-öldotta,
 Nagy erő van ebbe, nékie mondotta.
 Azért ezt mindenkor viselje nyakába,
 Hidgye nem fog esni szemek ártalmába.
 A' gyökerekből-is ő gyakran haraphat,
 De belőlök másnak egy morzsát sem adhat.
 Mert el-vesztik akkor mingyárt erejeket,
 Mivel tsak magának szentelte ezeket.
 Tsudálták minnyájan, mivel hogy fel-gyógyúlt,
 Rágása meg-szüne, nem-is vala bódúlt.
 Klárának a' szívét el-fogta az öröm,
 Szólt: Uram! már kedért fejemet nem töröm.
 Toty Dorkó az oka, hogy ked meg-maradott,
 Igaz; hogy ked mellett sokat-is fáradott.
 Szépen mind a' ketten az ő fáradságát
 Köszönték; mutatott szorgalmatosságát.
 Maga egy új húszast nyomott a' markába,
 Klára meg bé futott a' Kamarájába.
 Egy zsák málét onnat a' szolgálójával
 Ki-vitetett, egy jó darab szalonnával.

Szóllott: Dorkó Aszszony! ez a' ked jutalma,
Kedvesb-is vólt nála mint egy arany alma.
Mert ennek nem tudta vólna hasznát venni,
Mert nem tudta vólna meg-hámozni 's enni.
Számára két lovas szekér rendeltetett,
Mellyre a' máléval fel-is tétettetett.
Illy pompával mene Gétzbe megint vissza,
Ezen bölts 's felette tudós Pythonissa.

HATODIK PARAGRAPHUS.

Fel-gyógyulván a' Nótárius, megint Sessiót tart, hogy a' Tóth falusi hídnál lévő Vámos Pertzegő Gergely, a' Nagy Peleskei Orosz Mester Dvorák Hritzu, és a' Komorzányi harangozó Glodány Urszul, az emberi sorsnak változásáról magok ítéletét adhassák.

A' Nótáriusnak az ő egészsége,
Mintha meg-jött volna testének épsége,
Úgy lázott; mert szembe külső képpen úgy tűnt,
Betegsége még-is belső képpen nem szűnt.
Mert görnyedezve járt, gyakorta köhögött,
Halavány vólt színe, jól lehet nem nyögött.
Hogy fájdalma vólta, nem panaszkodott,
Bár tréfált; de hamar meg el-andalodott.
Nyájas vólt, ha sétált, avagy-is talpon ált,
De ha székre le-ült, mingyarást szúnyokált.
Nem vala, a' mint vólt, olly appetitussa,
Ehez, vagy amához sem vala gustussa.
A' bort-is mint eddig most már úgy nem itta,
Komor lett, tselédjéd leg-kissebbért szidta.
Egy meg-romlott testnek mind ezek jelei,
A' következő betegség elei.
De mivel éltébe ő soha sem henyélt,
Munkákhoz vólt szokva, munkák közt nyőlt, és élt.
Most-is mihent magát ő jobban érzette,
E' munkás szokását mingyárt elő vette.
Nints-is nyugodalma egy tudós embernek,
Mert esze, 's elméje soha sem hevernek.
Mellyért-is más napon sessiót hírdetett,
Minden Philosophus házához gyűjtetett.
Őtet ők szerették, egy sem maradott-el,
Szólt: emberek sorsát ma megint vegyük-fel.
Most Pertzegő Gergely Uram szóllyon erről,
Ő kegyelme után ez majd kedre kerül
Dvorák Hritzu Uram, végre harangozó
Glodány Urszul légyen ítéletet hozó.

A' Vámosnak Pertzegő Gergelynek ítélete.

Négy Evangelista már előttem fel-ált,
Mindenike hangos torokkal praedikált.
Olly bölts vólt ezeknek Evangelioma,
Hogy ollyat mondhatna akár mellyik Koma.¹⁰
Egyike azt mondá hogy tsak sár az ember,
Jó hogy még nem mondta, hogy paszkontza kender.
A' másika pedig sajtólt tsillagokat,

¹⁰ Régenten a' bolondokat, főképpen az udvari bolondokat komáknak nevezték, azért itten e' szón, koma, bolondot kell érteni.

Nyomott-ki azokból sok féle mustokat,
Mellyeket nevezett ő influxussoknak,
‘S vólnának okai a’ változásoknak.
Tán azon tsillagnak bor vala fluxussa,
Mellynek a’ testébe folyt-bé influxussa.
Mert józan elmével soha így nem szólna,
Azon influxustúl ha részeg nem vólna.
A’ harmadik mondott szép tudákosságot,
Nem tudom hol vette azon okosságot.
Mivel orgonának ő az embert teszi,
Hang változásából változását veszi.
Van ugyan hang; a’ melly az embertül mégyen,
Dohos az; de mi az? ki-mondani szégyen.
Ezt az orgonyista könnyen el-nyerheti,
Mivel orgonáját majd más-is verheti.
A’ negyedik örli az embert malomba,
Nem de nem ennek-is feje bolond gomba.
Hogy ha önnön eszét jobban meg-nem örli,
Jobb tudósak közül a’ nevét ki-törli.
E’ tsak korpát öröl, korpa az esze-is,
Molnár marad, mivel korpa beszédgye-is.
Ezek után egy nagy Poéta fel-ála,
Parnassus hegyérül e’ közinkbe szála.
Elő hozá számát mind az Isteneknek,
Társaságába van ő az Cyclopeknek.
Ezekkel kochollya a’ természeteket,
Hogy ha egyszer jól meg-nádolta ezeket,
Minden embernek ad ő egy természetet,
De magának hagyta a’ meg-bódúlt eszet.
Nem jól verte aztat Vulcánus fejébe,
Tsak ostoba kováts marad életébe.
Én ezen dologról másképp gondolkodom,
Olly hitványságokkal nem bolondoskodom.
Hanem embereknek sorsát én így fejtem,
És Socrates után szavaimat ejtem.
Mihent az özönnek le-húltak habjai,
Földtül el-nyelettek öldöklő ársjai;
Minden állat mingyárt kezdett párosodni,
A’ maga nemével; és úgy szaporodni.
Noërol, s párjáról az emberi nemzet
Kezdett, sokasodni, mellyt e’ kettő nemzett.
Maradékát nagyon meg-szaporította,
De Regementekre mingyárt nem osztotta.
Noë ellen azért ők fel-is indúltak,
Nagyon el-tenyészvén mérgelődtek dúltak.
Mert szaporodtak már milliadesekre,
És semmit sem adott Noé élésekre.
Azért-is ellene ők pártot ütöttek,
És bárkája ellen ágyúkat sütöttek.
Meg-íjedett Noé, Olympusba futott,

Mihent Jupiternek kastélyába jutott;
Panaszt tett ellenek, hogy fegyverre költek,
Kerekcsővel bárkájára lőttek.
Meg-halgatta Noét, Jupiter és szánta,
Hogy így bánik vele maradékja, bánja.
Szólt hozzá Jupiter: várd-meg! hogy mit tesznek,
Ha békét nem hagynak, meg-lád szurkot esznek.
Meg-szüntek ők ugyan már a' bárkát löni,
De gyomrokba harag még sem szünt-meg főni.
Meg-nem nyugszanak ők, fel-tették magokba,
Miglen nem kerítik Noét hálójokba,
De az Olympusba ők fel-nem mehettek,
Mivel szárnyok nem vólt, fel-nem repülhettek.
Azért-is vakmerőn nyúltak dölfősséghez,
Hozzá fogván egy nagy Torony építéshez.
A' mellynek közepe a' leg-főbb felleget
Fel-múlta, és érne teteje az eget.
Egy tsiga garádits ebbe fogna lenni,
A' mellyen ágyúkkal oda fognak menni.
A' hol-is majd Noét fogják ostromlani;
Ha le-fognak egyszer a' bátyák omlani,
Akkor kéntelen lesz tőlök pardont kérni,
Így dolgok ohajtott véget-is fog érni.
Már nyóltzadik eget a' toronynak hegye
Érte; magasb-is vólt, mint Badatson hegye.
Jupiter tetejét nevetve szemlélte,
Annak meg-rontását most leg-jobbnak vélte.
Szólt Noéhoz: nézd most! őket meg-tréfálom,
Mert egész munkájok előttem csak álom.
Mingyárt-is parantsolt mind a' négy szeleknek,
Tudván őket lenni könnyű legényeknek;
Hogy ő a' levegőt leg-ottan fodrozzák,
És még a' földet-is rendülésre hozzák.
Fellegeket hajtsák sűrű setéséggel,
Zúgjanak Tengerek habjai kétséggel.
Világ négy részérül mingyárt-is a' szelek
Meg-indultak, és a' fellegek-is velek.
Kegyes vólt Zephirus, keményebb vólt Notus,
Irgalmatlanabb vólt ezeknél Eolus,
Mint Tyrannus úgy bánt mindennel Boreás
Merre ment; ő tőle lett kegyetlen romlás.
Ezek közt a' hideg, tűz, öszve akadtak,
Dörgésre, villámra egymás közt fakadtak.
Hullott Jupiternek sűrően menyköve,
Ütődött azoktól a' toronynak köve.
Ennek a' kakassát az első le-tsapta.
Estébe hirtelen Boreás fel-kapta;
A' levegő Égbe forgatta vetette,
Végtére a' jeges tengerbe temette.
Mély fundamentomit a' szelek meg-rázták,

Garáditsait-is a' mellyeket mászták,
Az oldalaiival halomra döntötték,
Noéra vett mérget magokra öntötték.
Nem vólt még ez elég, hanem még egy szélllel
Természeteket-is fúvattatta széjjel,
Mindenik szájába más nyelv-is fuvatott,
Egyik a' másikkal már nem-is szólhatott.
Álmélkodva nézték, hogy a' torony le-dúlt,
Mellyért-is testekbe egész Vérek meg-húlt.
De mindenek felett a' nagy menydörgéstül,
A' sok Villámlástól, sok menykő ütéstül,
Ki ki látta, hogy már mindenik úgy szalad,
Mint az ellenségtül meg-verettetett had.
Látták-is jutottak már végső romlásra,
Nem tanátskozhadtak, néztek tsak egymásra,
Mert egymásnak nyelvét most már nem érthették,
Azért dolgokat-is tréfára nem vették.
Hanem a' Világnak mind a' négy részére,
Futottak, mint a' ki nem juthatt eszére.
Mivel ők még eddig vóltak Asiába,
Meg-maradtak sokan sok tartományába.
Melly Világ részének Afrika a' neve,
Bár a' Napnak vagy on ott leg-nagyobb heve,
De még-is abba-is sokan bé-menének,
A' nap sütésétől meg-feketedének.
Kik ki-téve így nem vóltak nap hevének,
Bőr szín vala' színek illyenek testének.
Majd minnyájan azok fejérek maradtak,
Zóna Torridától kik meszsze haladtak.
Azon részébe-is sok falka nép ment el,
A' mellyet Columbus ketervén talált fel.
Ez Amerikának meg-kereszteltetett,
Mivel találmánnyá által bővítettetett.
A' Tigrisseknél-is itt fenébbek lettek,
Mivel nem tsak makkot, ember húst-is ettek.
Sok negyedik részét vette a' nyakába,
Bé-jöttek hol lakunk most Európába.
Bár leg-kissebb, még-is van sok tartományja,
Mellyeket bőven ér Isten adományja.
Sokkal későbben jött ebbe bé Nemzetünk,
Ámbár Asiai velek eredetünk.
Pannónia vólt ez, a' mellyt mi most bírjuk,
És Magyar Országnak ma a' nevét írjuk.
A' többi Népekkal mint ők úgy változtunk,
És tán minnyájoknál többet hadakoztunk.
Mikor hát Jupiter a' tornyot le-rontá,
A' természetet-is benne ő el-rontá.
Különös nyelvet-is mindeniknek adott,
Első állapotba senkit meg-nem hagyott.
Ez oka, embernek sorsa hogy változik,

Ne vélye Noéval többé barátkozik.
Már ebbe magunkon soha se segítünk,
Sótt még most-is gyakran olly tornyot építünk.

Glodány Urszul, Oláh lévén a' magyar nyelvet jól értette, de abba gyakorlása nem lévén folyvást nem beszélhetett, azért-is megegyezett ítéletében a' Nagy Peleskei Mesterrel Dvorák Hritzuval, a' ki-is mind kettőjük ítéletét imígyen adgya elő.

Hazánk nagy Böltssei, 's Philosophusai!
Aristotelesnek, Plátónak társai!
Tik, kik ismértek természet erejét,
Leg-kissebb dolgoknak tudgyátok velejét.
Ál't hat ti eszetek a' fő Planétákon,
És azokkal forog azon karikákon,
Mellyeken forognak ezen Égi jegyek,
Nem szükség rólatok hogy én sok szót tegyek.
Tudgyátok! szárazság mikor vagyon nyárba,
Hogy akkor egy szekér sem akad a' sárba.
Ha pedig történik, hogy lots, pots nagy vagyon,
Koránt sem zörög úgy mind zörög a' fagyon.
Tudgyátok! hogy télbe az erdők nem zöldek,
'S ha a' hó térdig ér, fejérek a' földek.
Tudgyátok! meleg van, ha a' nap forrón sütt,
És hány óra légyen, halván hogy mennyit ütt.
Hogy nem fejettetnek Ményy ló, bika, bak, 's kos,
Ki ezeket tudgya, ki mondgya? nen okos.
E' tudományokkal tik pediglen bírtok,
Meteumokról-is ollyan böltsen írtok;
Hogy bár mellyiteknek esze Thermometrum
Lehet, 's falon fűghet, úgy mint Barometrum.
Hallám tsillagokról mint dissertáltatok,
És ki-folyásokról miket nem mondtatok.
A' természetet ti garadra öntétek,
Másszor pöröly alá ülőre tettétek.
Cyclopsekkal azon ki-kalapáltatok,
Rozsdájába lenni, 's veszni nem hagyátok.
Látom változását hogy jól esmértek,
Tsillagok ki-folytát itzével mértek.
Tudom én-is, 's velem Urszuly harangozó,
Ember természete hogy nagyon változó.
Én veletek ebbe éppen újjat húzni
Nem akarok: nem jó tsak egy bakot nyúzni.
Minden Túdósnak van önnön idæája,
Melly mellett másképpen jön-ki systemája.
Philosophusok közt eztet tapasztallyuk,
Ha systemájokat szemesen fontollyuk.
Homerusnak szeme ollykor szunnyadozott,
Násó Corinnával mikor mulatozott,
Themistocles midőn a' tanátsot bírta,
Akkor Aristides ön nevét fel-írta

Egy parasztnak az ő fa héj táblájára,¹¹
 Tsak hogy lehesen ő hazája hasznára.
 Örömet el-mene számkivetésére,
 Tudván rá szorúlnak még a' személyére.
 Socrates a' mérget víg kedvel meg-itta,¹²
 Szökött Polycertes, 's a' tanátsot szidta.
 Igaz hát, hogy minden Böltsnek Idæája,
 Másétül különböz, szint' úgy systemája.
 Tik-is eztet, vagy-is meg amazt mondgyátok,
 Dolog végső súllyát még-is rám hadgyátok.
 Hozzá látok tehát én-is e' dolgokhoz,
 De a' tiéteknél különösb okokhoz.
 Meg-sem-is egyezek ítéletetekkel,
 Hanem fogok élni más fel-tételekkel.
 Ne tsudállyatok! mert Universitásba
 Másba jártatok ti; én-is megint másba.
 Philosophiámat hallottam Munkátson,
 Baccalaureusá tétettem Gulyátson,
 Glodány Urszuly pedig Kabalapatakán
 Tanúlt: tudgya Bixárd és egész Komorzán.
 Három esztendeig verte ott a' Tokát,¹³
 Míg reája adták a' setét kék dókát.
 Azért-is a' mit mi egymás közt végezünk,
 Azt mind egy formába önti mi két kezünk.
 Nints hazánk nyelvében néki gyakorlása,
 Mellyért-is nyelvünknek nints nála folyása,
 És Komorzánba-is másképpen nem beszél,
 Hanem vagy Frantzia vagy olá szókkal él.
 Ő a' Túdósoknak igaz nem a' java,
 De némellykor még-is meg-álhatt a' szava.
 Főkép a' máléről a' mikor dissertál,
 Már akkor Socrates, Plátó-is hátráb ál.
 Tehát Túdós Urak, most én-is fel-álok,
 És kettőnk fejébe ekép' perorálok.
 Pertzegő Gergely Úr Theologussá lett,

¹¹ Themistocles, és Aristides két Görög Tudósok, és nagy emberek voltak. Az első ékes beszédű vala, de két színű, a' másika pedig hazáját szerető, és egyenes szívű vala, amaz a' népet maga részire hódította, e' pedig számkivetésre ítéltetett. A' voksok egy táblára íratattak, egy paraszt nem tudván írni, és ötöt nem esmérven kérte, hogy nevét írja táblájára. Aristides kérdezte, hogy mi vétett volna nékie azon ember, a' paraszt felelt, hogy semmit sem, de el-únta volna, hogy ki-ki ötöt igaznak nevezi, alája-is irta ő maga nevét, el-is ment számkivetésbe, de tsak hamar a' Görögök veszedelemben esvén, vissza hívták ötöt, és sokat-is segített rajtok vissza-jövetelével.

¹² Socrates háládatlan hazájától méreg meg-ivásra ítéltetvén, sokan javoslották nékie az el-szökést, de eztet alacsony szívűségnek tartván, hogy hazájának romlását ne lássa, minden úndorodás nélkül aztat meg-itta, és meg-is holt. Polycertes-is erre ítéltetett, de ő inkább el-szökött, mint sem méreg által vesztette volna el magát.

¹³ Az oláhok, egy négy újni hársfa deszkát, egy akasztó fa formájú alkotmányra fel-szokták két szíjatskákra függeszteni, melly deszkát fa kórisal veri a' harangozó, a' midőn más nap ünnepek vagon, és ezen deszkának hangja hirdeti ki az ünnepet, ezen deszkát nevezik ők Tókának.

Mert a' Bibliából ő sokat beszéllett.
A' víz özönt, 's Tornyot szépen elő-hozta,
Ember változását mondta ez okozta.
De Noét, 's Jupitert ebbe mért keverte,
Hogy ez Mennykövivel a' tornyot le-verte.
Nem tudom, mert ha illy mélyen gondolkodik,
Nagy eszelősegtől még meg-bódoorodik.
A' Poésist látom érti ő kegyelme,
Nem tsudállom; mivel egy Vámos nagy elme.
Hanem azt tsudállom, hogy azon négy szelek,
Mellyektől hajtattak a' terhes fellegek,
Ki nem fújták eszét, bonfordi fejéből,
És Jupiter ökröt nem formált képéből.
Mivel ő maga-is egyszer bikává vált,
Mikor Olympusból egy lányért földre szált.
Velem ezt Jupiter nem akarta tenni,
Mivel őtt' ökörnek úgy-is tudta lenni.
Katzagnom kell nékem Theológiáját,
És e' mellé firtzelt Mythológiáját.
Mivel ő, a' Bárkát ágyúkkal löveti,
A' tornyot pediglen mennykökkel ütteti;
Mond ő mond valamit, de épen nem sokat,
Elő adgya annál lett változásokat.
Igaz! sok nyelv által hogy meg-zavartattak,
Mert edgyütt mind eddig ők már nem szólhattak.
Igaz! sok részekre oszlottak egymástól,
Minden rész el-horta magát sátorfástól.
De bár orrok alá törtek itten borsot,
Még-is ezen oszlás az emberi sorsot
Meg-nem változtatta, sem a' természetet,
Nem-is vettek ebbe ők el-enyészetet.
Mert hogy Afrikába sok meg-feketedett,
Sok mint Tímár bőre úgy meg-színesedett.
Az ő természetek azért nem változott,
Tsak kül' képpen illy színt a' nap rájok hozott,
Ez tsak annyi, mint ki ma jár zöld ruhába,
Holnapra virradván öltözik sárgába.
Külső képpen tehát e' két szín egy testet
Takart: belsőképpen két testet nem festett.
Tudgya maga-is azt, hogy ki ma Napszámos,
Ezen érdeméért nem lesz hólnap Vámos.
Hogy a' vas fejszének vasból van a' foka,
Mivel egészszen vas nintsen egyéb oka.
De ember mint ember, hogy még-is változik,
Egy dologba míg áll, másba meg habozik.
Okának kell lenni, van-is valósággal,
Ki-is tészem okát itten igazsággal.
Annyi sok Népeknek az ő vándorlását,
Világ négy részinek tőlök meg-szállását.
Ki-tette Pertzegő, de azt ki nem tette,

Hogy azon részeknek mi gyümölsét ette.
 Holott minden ember, magát mint táplállya,
 Változást attól, nem mástól találja.
 Tapasztaljuk eztet valamint barmokba,
 Úgy szintén halakba, 's szárnyas állatokba.
 Sertés maktól hízik, Tsuka azt nem eszi,
 A' Fetske élelmét bogaraktól veszi.
 A' Méhetske mézet keres, a' Pók mérget,
 Túr földet Vakandok, hogy kaphasson férget.
 A' varjú a' döögöt leg-inkább szereti,
 A' Galamb útállya, és aztat meg-veti.
 Mind ezen négy lábú, 's szárnyas állatoknak,
 Túsúzó, mászó és több illy Infectumoknak,
 Mivel hogy különös az ő táplálások,
 Külön természetek, külön változások.
 Az Oroszlány szaggat ront más állatokat,
 Fallya az általa fen kontzolt tagokat.
 E' táplálás által leszen olyan fene,
 Hogy a' többi vadak nem mennek ellene.
 Ama mérges Tigris a' véreket szopja,
 Farkas a' juhohat és lúdakat lopja.
 Illy ragadománnyal táplálván magokat,
 Mért válnak fenékké, látni az okokat.
 Szint' így az emberek ezt vagy amazt esznek,
 Természetekbe-is változókká lesznek.
 Amerikát lakják ma-is vad emberek,
 Kiket el-választnak egymástól tengerek.
 Szelíd emberektől szaladnak, és félnek.
 De ha meg-foghattyák, a' husával élnek.
 Valameddig illyen az ő táplálások,
 Vadságba maradnak, nem lesz más szokások.
 A' Tatár ló húst ész, s iszsza annak tejét,
 Nem hasonlít hozzánk, tsak nézni kell fejét.
 Nagy a' tsonttya, ki áll a' két pofájának,
 Mint ki szokott álni Stájerek lovának.
 A' Török juh, 's berbéts hússal szokott élni,
 Kezével szaggatni nem késsel metélni.
 Mint a' juhok olyan nagyok-is szemei,
 És majd minnyájának gömbölyük képei.
 Szálasak, posgások, és deli termetük,
 Hanem duzzat, kevély, búja természetük.
 A' Frantzia Ragút, és Sapont szereti,¹⁴
 Burgundert, Sampanyert pohárba tölteti.
 Ha nints mit ennie, vagy Kanapére dül,
 Vagy a' fogát vájja, tántzol, ugrik, füttyül.
 Az Olasz meg-eszi főzött Menesztráját,¹⁵

¹⁴ Ragú bé-tsinált meleg ételt, Sapon pedig kappant tészen.

¹⁵ Az édes káposztát, vagy-is kél káposztát meg-főzi az Olasz, gesztenyével rá ránt, vagy írós vajjal, vagy-is igen friss olajjal, és ez a' Menestra.

Vegyíti Pármai sajtal rizskásáját,
Olajos saláta leg-kedvesbb étele,
Azért-is a' gyomra ritkán vagyon tele.
Mert terhelt gyomorra ő fel-nem mehetne
Theatromra, és ott nem énekelhetne.
Melly nem táplálhattya így maga életét,
Városról Városra vezet majmot, 's medvét.
Vagy egér fogókkal be-jár sok országot,
Tsallya a' mint lehet az egész Világot.
Az Anglus Roszbövöt eszik országába,¹⁶
De ha tengerre kell, 's bé-áll hajójába,
Bé-sózott hús mellett, el-felejtí bújját,
Pontsal zsenéverrel enyhíti szomjúját.¹⁷
Holandus sajtal-él iszik herba tejet,
Ezen ital ritkán szédíti a' fejet.
Ha pedig az éhség a' gyomrát ki-tollya,
Kertyébe a' sok szép virágját szagollya.
A' Lengyel az édest, és Barstyot szereti,¹⁸
Hultajszki Bigossát gyomrába temeti.
Isznak a' Nagygyai leg-jobb Tokai bort,
Láthatni-is rajtok vágott pofát, és ort.
A' szegénnye pedig élődik Hritskával,¹⁹
Méh serrel a' torkát mossa 's horilkával.
A' Moszkák kemények, esznek olly étkeket,
A' mellyek meg-ölnék a' más nemzeteket.
Gyomrok mint strutz gyomra tán vasat-is emészt,
Betegséget benne semmi sem-is tenyészt.
Félen főtt vagy nyers hús, nem tesz bélekbe kárt,
Nékik a' leg-erősbb, égett bor, Rak sem árt.
Valamelly változást érezvén magokba,
Keményen izzadnak, fűjtött Lazsnyéjokba.²⁰
Innét ki-szaladván jég alatt ferednek,
Azért meg-nem halnak, meg-sem merevednek.
Sőtt ők jobban lesznek, mert ez a' Curájok,
Kevés költség esik patikába rájok.

¹⁶ Az Anglusok 16, 24 font marha húst-is egy darabba meg-sütnek, de készítését nem olvastam, ezen ételt nevezik ők Roszbövnek.

¹⁷ Ugyan ők meleg vízbe Rakot az az Rizskása égett bort öntenek, és még abba sok Czitronokat-is fatsarnak, a' héjokkal pedig nádméz darabot dörgölnek, és mikor a' nádméz meg-sárgodik a' nádméztől lereszelik azon meleg vízbe, és úgy izszák melegen. Ez a' Ponts. Jó ital, melegíti a' gyomrot, néha a' főt-is.

¹⁸ A' Lengyelek minden féle sültet öszve vagdalnak, és még ezekhez egy darab marha húst és szalonnát, velős tsontot-is tesznek, mind ezeket Czéklának levébe meg-főzik, és tejfellel fel-eresztik. Ez a' Barts, finom jó ízű étel. Bigos Hultajszki az, a' mellyet hazánkba hajdú káposztának neveznek.

¹⁹ Hritska Tatárka kása, avagy hajdina.

²⁰ Lazsnye száraz fürödő hely, a' Moszkáknál. Bé-fütetnek ők keményen egy nagy szobát, az ablakokat pokrótzokkal bé-vonattyák, hogy setét légyen, és abba padokon mezítelen izzadnak, a' mellyből eleget izzadván, ki-futnak télbe a' jég alá, nyárba pedig a' leg-hidegebb vízbe fürödni.

Sok féle Németh van, az ételekben-is
 Külömböznék, szint úgy természetekben-is.
 Rajna mellett lakók, 's az Austriacusok,
 Stájerek, Karnerek, és a' Bavarusok.
 Jól isznak, jól esznek, de még-is gyenge nép,
 Országából ki-megy, már olyan mint fa kép.
 Szalonát, diszno húst évén betegszenek,
 Dissenteriába leg-inkább fekszenek.
 Dinnyétül, gyümöltstől hideglelést nyernek,
 Mint a' tavaszi légy ágyba úgy hevernek.
 És kis erős bortül mingyárt hagymázt kapnak,
 Már akkor dolga van velek tsak a' Papnak.
 Tisztíttyák véreket ollykor zöld békával,
 Sült Snepfnek bélébül szivárgott vajával.²¹
 A' Saxók, 's Burgusok élnek tsak putterrel,
 A' Svábok hasokat meg-töltik krumpérrel.
 Ha egy pohár snapszot ollykor fel-tsaphatnak,²²
 Azt tartyák, ezeknél jobbat nem kaphatnak.
 Az Oláh gyomrába tsak a' málét gyúri,
 Ezzel az Orosz-is éhségét el-túri.
 Ihatván a' mellett ki-ki horilkáját,
 Vígán énekeli már Allelujáját.
 A' Rátz babot eszik etzettel olajjal,
 Mivel sok a' böjttye ritkán eszik vajjal.
 Zab kenyeret eszik a' Tóth, és tatarkát,
 Könnyű ettül, ált-is szöki a' Csősz árkát.
 Ha tántzba fel-ugrik, feje ház padlását
 Veri, és más nemzet nem mutathat mássát.
 A' Magyar szalonnás káposzta táplállya,
 Hogy ő bort ne igyon, soha meg-nem állya.
 Gyakorta szalonnát nyársatskán-is forgat,
 Szép búza kenyérre ő abból zsírt tsorgat.
 A' ki pök, 's útállya, mikor ő azt süti,
 Az ollyannak orrát ő hamar fel-üti.
 Eszik szép tehén húst, bosport, kaszás levet,
 Misellit, Austrigát évén mások, nevet.
 Asztalánál láttya kit kit ő kedvesen,
 Aszszú szöllő borral kínállya szívesen.
 Ha ki kéri tőle, ingét-is le-veti,
 De ha ki belé kap hamar el-temeti.
 A' zsidó felette szereti a' halat,
 Szájába a' hízott lúd-is kedves falat.
 Ételét készíti sok veres hagymával,
 Mivel mind e' mellett bánik malátával,

²¹ A' Snepf hoszszú orrú madarat némelly részín hazánknak szalonkának nevezik, de helyesebb neve szallánk.

²² Snapsz nem egyéb, hanem pályinka. Hanem fellyebb el-felejtettem meg-jegyzeni mit tégyen a' zsenéver, azért-is itten teszem ki. Ez Rozolis, a' melly leg-inkább Genevába égettetik, melly nevébül-is ki-tetzik; ez leg-inkább, a' mind mondják, emberek ganéjából égettetik.

Mint a' dög olly bűdös, és leg-inkább rühes,
 Mert a' sok motsoktól egész teste nyüves.
 A' Czigány nemzetet három rangra osztom,
 Qualitásaiktól őket meg-nem fosztom.
 Első rang illeti a' Musikásokat,
 Másodikba teszem én a' kovátsokat,
 A' salakját pedig a' harmadikába,
 Ki-tésem minden rang mit foglal magába.
 Musikások bírnak Úri természettel,
 Táplállyák magokat hasonló étkekkel.
 Mert a' Nagy Uraknak az ő Kastélyokba,
 Van részek Portákba, és pastétomokba.
 Meg-kell ennek lenni, mert ők erre vágynak,
 Még a' jó bornak-is, és Paplanos ágynak.
 Ha így nem tartatnak, fognak szűnyokálni,
 És tsak imígy amúgy, 's tél túl musikálni.
 Láttják Urak dolgok miként kórmányozzák,
 Azért ezek őket sokakba majmozzák.
 Szeretik leg-inkább a' tzifra ruhákat,
 A' veres nadrágot, és sárga tzizsmákat.
 Azért-is aranyos ezüstös gúnyájok,
 Leg-inkább a' veres köntös illik rájok.
 Angliai posztót mást nem-is viselnek,
 Hanem nagy örömmel már akkor bé-telnek.
 Vert ezüsbűl ha nagy gombok vannak azon,
 Jól-is teszik eztet, mert van ebbe haszon.
 Nyuszt, róka torkoknak kell a' prémnek lenni,
 Szégyenlnek Urakhoz bárány prémmel menni.
 Mondgyák, hogy a' szőr öv dörgöli testeket,
 Azért-is viselnek mind selyem öveket.
 Az ingek vékony gyólts, tátzlis a' két újja,
 Vagy-is szép tsipkétől mind a' kettő búja.
 Vendéget mulattyák nem tsak musikával,
 De beszédgyekkel-is, 's sok nyájas tréfával.
 Kik kovátsok köztök, már ezek kormosok,
 Nem-is olyan tiszták, nem olyan nyájasok.
 Szálni szoktak ezek a' faluk végére,
 Mert ott sátort verhet a' páston kedvére.
 A' szép színes köntöst ezek-is szeretik,
 De könnyen mint azok meg-nem szerezhetik.
 Mert Gavaléroktól azok sokat nyernek,
 Míg ezek kochoknál létz szegeket vernek.
 De veres nadrágra bár a' viselt lészen,
 'S kopott zöld kalpagra még-is tsak szert téssen.
 Tsizsmája sem sárga, sem veres, olly avit,
 Lábán vagyon, mikor vásárra lovat vit.
 Akar melly gatsibát ugrani sarkallya,
 A' tsere berében Apját-is meg-tsallya.
 Parasztok ezeknek jó hasznokat vesznek,
 Mert a' vas munkákat nékik óltsón teszik.

Élnek ezek télbe hússal szalonnával,
De szent György nap után már tsak labodával.
Természettül ők nem szagolják a' kendert,
Mert kender kötéllel kötik-fel az embert.
Kapállást, kaszállást, felette útállya,
Ha hozzá fog, köszvény a' derekát állya.
Szép veres pamuttal ki-vart lepedőbe
Járnak Aszszonyaik akár melly időbe.
Etsettel bordákkal keresnek kenyeret,
Olykor varázsolnak nézvén sok tenyeret.
Árúlgatnak sokszor ezek gombos tőket,
Spanyiol viaszba mártják-bé a' főket.
Leg-kissebb multság nintsen már ezekkel,
Sótt kit kit úntatnak sok kéréseikkel.
A' harmadik rangba lévő tsúf Tzigányok,
Allig van ember kép rajtok, olly otsmányok.
Nints sátorok, házok, lakások a' berek,
Eszik a' dögöket mint a' vad emberek.
A' nyár fákból vágnak kanált, tekenőket,
E' szegény mesterség táplállya tsak őket.
Sok közülök tyúkot, 's ludat ha nem lopna,
Éhségtől az álla felette fel-kopna.
Egy pokrótz gunyájok mint télbe mint nyárba,
Gunyhót épít, hogy ne heverjen a' sárba.
Ezeket követik az oláh Tzigányok,
Ezek-is, mint azok szint ollyan hitványok.
Lakatokat, fúrót, zablákat tsinálnak,
Dorombokat Lyányok számára munkálnak.
Nagy tolvajok; azért minden-is útállya,
És ezek serege a' sarat nem állya.
Mint az Orbán lelke fel, 's alá mindég jár,
Hol mit lophason-el, egyedül arra vár.
De mondhatom még-is, hogy a' Tóth Tzigányok
Leg-fertelmesebbek, leg-nagyobb Zsiványok.
Nyárba az árkokba laknak a' nap fényen,
Füg körülők a' dög karón és fővényen.
Helységekbul pénzért a' dögöt ki-húzzák,
És vendégségekre azokat meg-nyúzzák.
Télbe falú végin ha vagyon pusztá ház,
Húsz harmintz-is abba egy tsoportba bé-mász.
Ki-ki ált láthattya, hogy ottan úgy élnek
Mint barmok; míg vége nints a' fagyos télnek.
A' tavasz érkezvén ők onnat ki-másznak,
Örülnek, hogy vége van a' téli gyásznak.
Ki-mennek már akkor dögök portájára,
Hurtzollyák azokat már az új tanyára.
Akkor van ő nékik leg-jobb aratások,
Mikor marháknak van döge, 's el-hullások.
Akkor a' meg-döglött tagokat kapdossák,
Azok patzallyait a' tótsékba mossák.

A' Huntslógert-is ők láttam segítették.
Vele a' dögöket a' Városból vitték.
A' Tzigány nemzetnek egész méltóságát,
Le-szálítyák ezek, 's rontyák bődogságát.
Imé bölts Uraim! a' sok nemzetekről,
Már bőven szóllottam azoknak étkekről.
A' mellyek ő benne okoznak változást,
Mert a' vért formállyák, mellyek a' bé-folyást
Teszik a' testekbe; e' pedig azt teszi,
A' mint vérnek hevét, vagy meg-hűltét veszi.
A' mákos tsíkoktól edgyike lesz álmos,
Ennek társa meg rest, mert étele bálmos.
E' sertés húst evett, bort ivott rá, heves;
Amannak a' gyomra halaktól lett eves.
Le-ült a' kutzikba, pettyed, és kutzorog,
Más meg a' gombátúl, tántzol, ugrik, 's forog.
Étkek változtattyák az emberi sorsot,
Ezek tesznek túnyát, vagy igen-is gyorsot.
Kik legjobban esznek, lesznek mind Monarchák,
Pápák-is így esznek, és a' Patriárchák.
Hertzegek Magnások így koránt sem élnek,
De hogy nem Monarchák éhségtől nem félnek.
Már ki-tettem fellyebb, hogy mint élnek mások,
Ételektől esik minő változások.
Nem ok a' tsillagok, nem kováts műhelye,
Bölts Philosophusnál nints ezeknek helye.
Mellesleg kis oka a' Clima-is léssen,
De eledel nélkül a' sem sokat téssen.
Mert éllyen valaki bár melly Clima alatt,
Ne jöjjön szájába semminémű falat,
Olly ember nem sokat fog ugyan változni,
Mert örök Climába, fog bé-masérozni.
Azért e' dologba többé nem fáradok,
Ezen Sententiám mellett meg-maradok.

HETEDIK PARAGRAPHUS.

Az emberi sorsnak változásáról önnön maga a' Nagy Peleskei Nótárius maga ítéletét adgya.

Nagy Férfiak! Hazánk' Philosophusai,
Universitások' érdeemes tagjai!
Én kegyelmeteknek mély ítéleteit,
Thésimre adott bölts feleleteit
Figyelmetességgel, mint illik, hallottam,
Azoknak mivóltát fejembe tartottam.
Tudom, várják az én ítéletemet-is,
És meg-határozott végezésemet-is.
Ki-adom! de kérem, olyan figyelemmel
Legyenek arántam, vóltam én a' mellyel.
Én kegyelmeteknek böltselkedéseit,
Egymás között történt vetétkedéseit,
Nem hogy meg-tzáfolnám nem-is critizálom,
Mivel ostobáknak azokat találok.
Egy mondgya, az ember sárból teremtetett,
Változások alá azért vettettetett.
Úgy mint példát: tsuprot, tálat, adgya elő,
Véli, a' Világot hogy meg-vakíttya ő.
A' más tsillagoknak az ő ki-folyását
Emberekre önti, 's azok változását.
Vakmerően ennek ő tulajdoníttya,
Csizsmája szárába az eszét hagyíttya.
Az embernek sorsát a' malomba viszi
Harmadik! tán hogy Rozs, vagy árpa azt hiszi.
Jobbat tselekedne ő sokkal azomba,
Ha meg-öröltetné eszét e' malomba.
Negyedik vetette aztat kochojába,
Hogy meg-tüzesedik, bízik fujjójába.
Ez meg-is lett, veté abból ülőjére,
Változását bízván verő pörölyjére.
Mint lidértz farkának húl tüze szikrája,
Ennek-is úgy repült tüzesült rozsdája.
De semmi változás reá nem áradott,
E' Philosophus-is tsak kováts maradott.
Az ötödik mondgya: az étkek evése,
Ezeknek kövérebb soványabb főzése,
Az emberek sorsát, 's nem más változtattya,
Kit Tronusra, kit meg fa székre szálattya.
Mondgya; ki tziberét, és galuskát eszik,
Az ollyt' Tanátsossá, 's nagy rangba nem teszik.
De illy bölts mondásán minden ember nevet,
Tán kevés jó ételt tsak kevertet evett.
Meg-vallom, tartottam eddig Tudósoknak
Kegyelmeteket én, 's Philosophusoknak,
De látom edgyike Fazekas, más Mólnár,
Amaz Astronomus, ki tsillagok közt jár.

Műhelyébe pedig a' negyedik kováts,
Ötödik konyhába rántást pörgöl szakáts.
Javaslom-is üzzék magok mesterségét,
Ki ki fogja venni abból nyereségét.
Mert annyit értenek ilyen mély kérdéshez,
Mint Várasi hajdú a' harang öntéshez.
Ne-is mennyen varga tovább a' kaptánál,
Maradgyanak tehát magok munkájánál.
Magam fejtem hát meg, ki-tett Thésessemet,
Hogy jól meg-érthessék azon kérdésemet.
Tudgyuk: az Úr Isten minden állatokat
Alkodta; sok nemre fel-osztá azokat.
Nem lehet hatalmát eléggé tsudálni,
Hogy annyi félére azokat formálni
Méltóztatta, adott erzékenységeket
Azoknak; különös sok természeteket.
Mellyeknek ösztöne tulajdonságaik,
A' szerént mozganak, folynak-is dolgaik.
Mellyért-is oktalan állatok nem mások,
Mert tsak az ösztöntül esik munkállások.
Istennek hatalmát mi meg-nem foghattuk,
De mindenek felett abba tsudálhattuk.
Ingyen kegyelmébül hogy minket teremtett,
'S velünk emberekkel olly különös jót tett.
Hogy bennünket formált maga szent képére,
Érdemünk nem lévén e' nagy kegyelmére.
'S hogy még szebbek legyünk, halhatatlan lelket
Teremtett testünkbe, 's halhatatlanná tett.
Tsak azért; hogy ha e' világi éltünket
El-végzük, juttassa magához lelkünket.
De ki mondgya-meg ezt; hogy mért tselekedte,
Mivel erre senki nem kénszeríthette.
Nem más, hanem hozzánk való nagy szeretet,
Nagyobb dolgot ebbe nékünk nem tehetett.
E' külömböztett-meg minket a' barmoktól,
És annyi oktalan számos állatoktól.
Mi a' lélek által mindeneket teszünk,
Tsak általa mozgunk, általa van eszünk.
E' nógat bennünket a' jó tételekre,
Vezérlő kalauz a' jó erkölcsökre.
Itten adgya elő már magát kérdésem,
Most lészen szükséges az én meg-fejtésem.
Mivel ezen lélek okos tökéletes,
Olyan dolgot kíván, a' melly tiszteletes.
Ő óltya fejünkbe ész, és böltsességet,
Jóknak végzésére ad ő tehetséget.
Sőt jó erkölcsöknek úttját-is mutattya,
És a' mi jó, 's hasznos eszünkbe juttattya.
Mi az oka tehát, hogy aztat nem teszszük,
A' jó helyett inkább a' gonoszzat veszszük.

A' mi ditséretes mért azt nem választyuk,
Választását napról napra mért halasztyuk.
Mért vannak kevesen, kik sugallásait
Követik, 's bé-veszik tanáts adásait.
Mind ezekre nékem könnyebb meg-felelni,
Mint a' Vaknak úton egy pénzetskét lelteni.
Tsak az ember oka maga romlásának,
Oka maga sorsa meg-változásának.
Nem teremté Isten azért, hogy rossz légyen,
A' jót el-kerüllye, gonoszságot tégyen.
Adott lelket néki, mellyel okosságot
Öntött belé, több más szép tulajdonságot.
Adott törvényeket, mellyek szerint éllyen,
Ezeket meg-tartván ördögtől se félljen.
Adott értelmet-is a' gondolkodásra,
Adott ítéletet a' meg-fontolásra.
Hogy mi jó, és mi rossz, azt meg-ítélhesse,
A' rosszat kerüllye, a' jót követhesse.
Lehetetlent tőle ő soha se kíván,
El-tévedtébe-is őtt magához híván.
Kívánsága tze'llya az; hogy idvezüllyön,
A' választattokkal a' jobbára gyüllyön.
Míg él, e' földön-is kívánnya áldani,
Ha parantsolatit meg-fogja tartani.
Az ő járma pedig kedves kelemetes,
Terhe könyű kegyes, és el-viselletes.
De előmbe megint szönyeget terítnek,
És arra egy illy más' kérdést hengerítnek.
Ha az Úr Istennek szent parantsolattya
Olly könyű, hogy minden aztat meg-tarthattya;
Hogy lehet az: hogy több gonosz mint jó vagon?
És mért szaporodnak a' rosszak olly nagyon?
Mi oka? hogy ki-ki jól nem gondolkozik?
Mért lesz sok rossz gazdag? a' jó fogyatkozik?
Mi oka? hogy minden ember nem idvezül;
Arra teremtetvén a' kit tsak anyja szül?
Már mostan hosszabbra terjed feleletem,
Mert mélyebb dolgokba merül ítélettem.
Könyű vólna ugyan meg-rövidíteni,
De hosszabbat jobban lehet meg-érteni.
Mindeneket, a' mint értem, úgy ki-mondom,
És az igazságra léssen leg-főbb gondom.
Istennek törvényit minden meg-tarthattya,
Járulván azokhoz igaz akarattya.
Mert mint fellyebb mondám könyük, és édesek,
És idvességünkre nagyon szükségesek.
A' Nagy Úr Istennek fő tulajdonsága,
Az ő nagy jósága, és nagy igazsága.
E' nagy jóságából az embert szereti,
Súgallása mindég jóra-is vezet.

Az ő igazsága a' jót jutalmazza,
És minden gonosztúl őtet őltalmazza.
A' rosszat érdeme szerint meg-bünteti,
Mivel meg-nem jobbult, kárhozatra veti.
Adott az embernek szabad akaratot,
A' jóhoz mint juthatt, útat-is mutatott.
Adott eszközöket, a' roszt mint távozza,
Magát a' rosz útról jó útra mint hozza.
Maga hát az oka, ezen szabadsággal
Ha nem él, 's terheli lelkét gonoszsággal.
Maga oka, hogy ha rosznak magát adgya,
Mert végre az Isten kegyelme el-hadgya.
Jót tenni, jól élni mindenkor tartozik,
Oka halálakor ha meg-tsalatkozik.
Nem adott olly nehéz parantsolatokat,
Hogy meg-ne lehetne tartani azokat.
Mert az embereket így meg-tsalta vólna,
Átkozott nyelv légyen, a' melly illyet szólna.
Sótt a' bünösöknek örvend meg-térésén,
Azok lelkeinek lett idvezülésén.
Nem de nem sok ezrek sótt milliadesek,
Színe látásában immáron részesek.
Érdem nélkül azok oda nem jutottak,
Hanem szent úttynak míg éltek, futottak.
Parantsolatinak az ő meg-tartása,
Lett érdemeiknek meg-jutalmazása.
Nó tehát meg-lehet azokat tartani,
Iszszonyú káromlás ellenzöt szóllani.
Mert bár igaz bíró, de még-is kegyelmes,
És a' bünösökhöz nagyon engedelmes.
Hogy rosz ember több van, mint jó, nem tsudálom.
Ennek-is okait im elő számlálom.
Az ember gyarlóság alá van vettette,
Sok veszedelmekre ki-vagyon tétette,
Sok késértetekkel környül vétettetik,
Ha nem vígyáz, hamar meg-is győzttetik.
A' világ magához őtet édesgeti,
Hiú ígérettel őtet ketsegteti.
Tündér fényessége tettzik a' szemének,
Még meg-sem gondollya, hogy káros lelkének.
Színes gyönyörűség habzó tengerére,
Botsájtya hajóját szabados kedvére.
Tetzésére úszkál Charybdesi között,
Miglen Scyllájába nem lesz meg-ütkezött.
Látván örvényei közé mingyárt kerül;
Bánnya hajózását, de késsön, mert merül.
Illy gyönyörűségbe számtalanok élnek,
Nints jövendő élet! azt mondgyák; 's nem félnek,
Hogy ők szám adásra azért vonatnának;
Ha így nem élnének bolondok vólnának.

Ezen élet után, nints élet, jól tudgyák,
És hogy pokol vólna, tsak Papok hazudgyák.
Ezt tsak azért mondgyák, hogy tsak élhessenek,
Mi Vagyonyainkbúl kintset gyűjthessenek.
A' szent Biblia-is Papok gondolattya,
Mert kintseket ez-is jól szaporíthatya.
Mert ha meg-fontollyuk a' dolgot magunkba,
Mi haszna Istennek el-kárhozatunkba.
Mint egy véghetetlen jóság minket száanna,
Örök kárhozatra ha bennünket háanna.
A' világ mindég vólt, mindég-is fog lenni,
Benne az élőknek szabad mindent tenni.
A' ki meg-hal, annak el-múlik világa,
De benne élőknek fent-ál társassága.
Ebbe a' természet nem más munkálkodik,
És öröktől fogva mindég sáfárkodik.
Ez öröktől tenyészt fog-is tenyésztetni,
Soha semmi meg-sem fogja emészteni.
Philosophusaim, kik fellyebb szállának,
Fel-tételeikbe ostobák valának.
Ezeknek beszédgye pedig kárhozatos,
A' gyenge szívekbe lehet foganatos.
Amazok mondási nevetségre valók,
Tréfákat indítók, és nem kárhoztatók.
Ezeké ellenbe tele van mérgekkel,
Lelkeket mardosó fúlankos férgekkel.
Szép színekkel festik ők a' hazugságot,
Álnokúl takarják a' szent igazságot.
A' ki gyenge ember lelki esméretbe,
Az ollyat ejtenek hamar kisírtetbe.
A' tanúlatlanok mingyárt többre esnek,
Mert Syren hangjai tettzenek édesnek.
Főkép' meg-szédítik az iffiúságot,
Halgatván szavokat úgy mint igazságot.
Valóságnak tetzik nékiek mondások,
Narfény lesz előttök az ő állatások.
Azért tetzik nékik, mert könnyű úgy élni,
Hogy ha jó életnek lehet azt ítélni.
Az iffiúságnak, úgy-is szél az esze,
Nintsen a' dolgokat meg-fontoló nesze;
De káros, ha benne természeté válik,
Mert a' rosz állatást meg-tarttyák halálíg.
Sok mondgya felőlök, hogy nagyon okosok,
És a' régieknél jobb Philosophusok;
Mert minden dolgokat ők természetesen
Adgyák mi előnkbe, és nem olly élesen.
Hogy mi élünk, mindég éllyünk félelemben,
Hóltunk után hogy ne essünk gyöttelemben.
Mert mondgyák embernek jobb inkább nem élni,
Mint sem élvén mindég rettegni, és félni.

De vallyon ezen nagy bölts Philosophusok,
 Melly Doctorok alatt lettek illy okosok?
 Mi az oka annak? hogy ők így beszélnek,
 És a' barmoknál-is szabadabban élnek?
 Én erre-is mingyárt könnyen meg-felelek,
 És fegyverre velek szívem szerint kelek.
 Istenem vezérem, nem rettegek tőlök,
 Ámbár ezer ördög szóllyan-is belőlök.
 Marsch! marsch! rajta! ímé attakérozok már,
 Nem félek testemen, lelkemen essék kár.
 Hogy illy kárhózatok azok tanítása,
 Első oka a' rosz könyvek olvasása.
 Vóltérnek, Leszingnek, Philosophiája,
 Főképpen Ruszszónak átkozott munkája.
 Hórusnak, és több illy, gaz emberek könyve,
 Sok ártatlanoknak lett meg-fogó enyve.
 Ezek azon leg-főbb 's bölts Philosophusok,
 Kik által nemzettek már sok Athæusok.
 Szülő attyok ezek számos Deistáknak,
 Ész nélkül tántorgó Naturalistáknak.
 Kiknek testvérei ama Frantz Polgárok,
 Származnak ezektül testi, 's lelki károk.
 A' mellyet én alább meg-fogok mutatni,
 Kívánom vesszőmön őket ált futtatni.
 Nem tudom: Nints Isten! azt ki, hogy mondhattya;
 És az ő lételét miként tagadhattya?
 Leg-vadabb Cannibal nem mondgya ezeket;
 És tart nem tsak egyet, de több Isteneket.
 A' vad emberbe-is a' természet munkál,
 Mellyet meg-nem foghat, mindent ollyat tsudál.
 E' roppant világot leg-inkább vizsgállya,
 E' mint lett, mint álhat, leg-inkább tsudállya.
 Bár természete vad, még-is ez indíttya,
 Hogy azt meg-tudhassa, elméjét buzdíttya.
 A' fel-keelő napot, minden nap szemléli,
 Azt meg-nem foghatván mi légyen, azt véli;
 Hogy ez a' világot, nem más teremtetete,
 Ettől valamit lát, eredetét vette.
 Imádgya-is aztat maga módgya szerint,
 Ragyogó fényére álmélkodva tekint.
 Hibázik ő ugyan képzelődésében,
 Hogy az Isten vólna vélekedésében.
 De vad természete még-is arra viszi,
 Hogy egy valaminek kell lenni, azt hiszi.
 A' melly e' világot alkodta, és tarttya,
 De ő mint vad ember, ki az? nem tudhattya.
 Mivel láttya a' nap tündöklük, melegít,
 Mindent a' mire néz éltett, és nevelít,
 Azért tarttya, hogy az légyen a' Teremtő,
 Mert ereje által minden áll, 's minden nő.

Ha aztat nem hinné, nem-is képzelhetné,
 A' napot Istennek lenni nem vélhetné.
 Bár e' szavat Isten! nem érti mit téssen,
 Képzeldésébe még-is mást nem vészen.
 Hanem egy olyan Főt, és erős hatalmat,
 Ki mindent teremtett, és ad állodalmat.
 Vannak vad emberek, kik a' tsillagokat
 Imádják, vagy hóldot, 's élő állatokat.
 Ezek-is mint azok, szintén úgy ítélnék,
 Ezekben Teremtőt lennie ők vélnek.
 Ha a' Canibalok, és a' Druidesek,
 'S több illy vad emberek, kik nem értelmesek,
 Mivel az erdőkben laknak bollyonganak,
 A' nagy Úr Istenről semmit sem hallanak,
 Még-is természetűl egy olyat képzelnek,
 Ki mindent teremtett, 's oka, hogy ők élnek;
 Ugyan miként lehet olyan esze veszett,
 És a' Nagy Istenrűl, úgy meg-felejtkezett
 Egy Keresztény ember, a' ki-magát böltsnek
 Tarttya, 's Mesterének, minden jó erköltsnek?
 A' ki minden féle szép tudományokat
 Tanúlt; mert halgatott jó oktalmányokat.
 Sőt szelíd keresztény szülőktől származott,
 Kiket Isten félés, 's jó erkölts halmazott.
 Miként lehet, mondom; olyan bóldogtalan,
 De nyilvánban szóllok, olly bolond, oktalan,
 Ki maga jót tévő Istenét tagadgya,
 Szánt szándékkal lelkét az ördögnek adgya?
 Ama Philosophus, és tanúlt Socrates,
 Nagy Sándor Mestere bölts Aristoteles,
 Mind a' ketten ezek pogányok valának,
 Ők sok Istenekről semmit sem tartának.
 De tartottak lenni, egy olly nagy Miséget,²³
 A' melly teremtette ezen közönséget.²⁴
 Ha a' pogány Böltsék így elmélkedhettek,
 És egy Teremtőről így vélekedhettek;
 Mért így egy Keresztény tudós Philosophus?
 Nem elmélkedhetik? rosszabb mint Ethnicus?
 Tudgya a' szent Írás mit foglal magába,
 Nem kételkedhetik Istennek szavába.
 Olvasta-is abba mind a' Prófétákat,
 Mit írnak, szint' úgy az Evangelistákat.
 Moyses első könyvét leg-alább forgatta,
 Hogy Isten van, első versébűl láthatta.
 De az illy meg-romlott szívű Philosophus,
 Ki több mint akár melly leg-rosszszab Ethnicus,

²³ A' Miségen értődik itten azon Philosophusi terminus: Ens supremum, az az: leg-felsőbb Valóság, mellynek másnak nem lehet lenni, tsak az Úr Istennek.

²⁴ A' közönségen értetődik Úniversum, az az: A' Világ.

Tagadgya és kiált, hogy nintsen szent Írás,
 Mellyet annak tartunk, olly mint Aszszony sírás.
 Az nem-is más, hanem Papok költeménnye,
 Mert ez által tolik ezeknek erszénnye.
 Hallod Philosophus! te tsak motskolódo,
 Káromkodol, és nem argumentálódo,
 Nem folynak szádból-ki bölts Sylogismusok,
 Hanem tsak ostoba nyálas Sarcasmusok.
 Hogy nintsen szent Írás, nem elég mondani,
 De meg-is kelletik azt bizonyítani.
 Mert egy bolond sokkal többet el-tagadhat,
 Mint sem száz Böltsenek szava bizonyíthat.²⁵
 Mutassad-meg tehát; hogy nintsen szent Írás,
 Tsak Papok gondolták, olly mint Aszszony sírás.
 Régi Nemzeteknek a' Históriáját,
 Hiszed! nagy tetteket sok vitéz próbáját,
 Mert azokat írták tudós nagy Authorok,
 Critizálták, 's helybe hagyták bölts Censorok.
 Helyes okod vagyon! de a' Profétáknak,
 Mért nem hiszel? és az Evangelistáknak?
 Az Apostoloknak szent hírdetéseit,
 Mért hogy bé nem vészed sok szép leveleit?
 A' szent Atyákat-is mond! mért nem halgatod?
 A' kiknek az Isten nagy tudományt adott.
 Vallyon Herodotus, Péter Apostolnál,
 Hiresebb Doctor-é? vagy szent Agostonynál.
 Tán Horatiusnak szebbek az ódái,
 Mint bölts Salamonnak az ő szép példái.
 Alább valók lesznek az ő énekei,
 Mint Virgiliusnak Pásztori versei.
 Jobban írt-é szent Pál mint Julius Cæsár?
 Ó jó Philosophus! eszed ugyan hol jár?
 Hogy ha hiszel azon Világ emberinek,
 Mért nem hiszel ezen Isten Böltsenek?
 A' kiknek szent Lelke vezette kezeket,
 És szent sűgallása intézte eszeket.
 Kilentzven nagy Böltsenek ez írást vizsgálták,
 Kik-is aztat szentnek, 's helyesnek találták.
 Sok szent Atyák vóltak ennek meg-fejtői,
 Nemzetek közt' Isten' szava hírdetői.
 Hiszi-is az egész kereszténység eztet,
 Mert igaz; szent száján a' mit ki-eresztett.
 El-múlik a' világ, te-is! 's a' te nyarad,
 De az Isten szava örökké meg-marad.
 Nó jó Philosophus! botssád-meg nyelvedet,
 És nékem ezekre ad feleletedet.
 De meg-átalkodott, és semmit sem hiszen,
 Más Philosophusi pontra megint viszen.

²⁵ Az az deákúl: Plus potest unus stultus negare, quam centum sapientes affirmare. Commune proverbium.

NYOLTZADIK PARAGRAPHUS.

A' Nótárius tovább-is folytattya ezen dologról maga ítéletét, bé-is fejezi aztat.

Már most hogy van Isten, maga-is álítja,
De az ő hatalmát nagyon le-szálította,
Mert hogy a' Világot teremtette, mondgya,
De teremtésére nem vólna már gondgya.
Hanem a' természet már most mindent tenne,
Sem jóért, sem rosszért számot ő nem venne.
Mivel nem illene ilyen nagy Felséghez,
Hogy látna illy alá való tsekélységhez.
Így tehát Deista lett az Atheusbúl,
Szamár vólt, ökör lett e' Philosophusbúl.
Több ökrök-is vannak, kik így mint ő bögnek.
Ki csákó, ki szilaj, kit neveznek rőtnek.
Épen illyen ökör a' Naturalista,
Bruderje pedig az Indiferentista.
A' Frantzok ezeknek kenyeres pajtási,
De még kárhozatosb azok bódulási.
Illyen négy ökrökön lehetne szántani,
De kemény ostorral kellene bántani.
Mert azok egy aránt nem vonnák az ekét,
Kívánának többet mint sem egy esztekét.
A' szántó vast mivel nagyon bé-sároznák
Mert a' száraz gyepről kaluzsába hoznák.
Nem tsuda, ha görbén esne a' barázda,
Mivel e' négy ökör felette garázda.
Tsak had kérődzenek, nem fogom járomba,
De illy kérdést vetek elikbe azomba.
Jó Deista Uram! kóborlasz te merre,
Kérlek szeretettel feleljél-meg erre.
Hiszed! hogy van Isten, 's lakik ez az Égben,
Egy meg-foghatatlan örök ditsőségben.
Hiszed! e' világot, hogy ő teremtette,
Sok szép teremtménnyel fel-ékesítette.
Minden teremtési között leg-főbb szépe
Az ember; mert az ő hasonlatos képe.
Ezt teremtési közt meg-külömböztette,
Bólts munkállásának remekévé tette.
Ezeket el-hívén; mond-meg: ha szüksége
Vólt-é az Istennek, vagy köteléssége;
Hogy ezen világot teremtse, és embert?
Több vad állatokat, fákat, füvet, kendert?
Meg-kell azt vallanod, hogy öröktúl fogva
Isten vólt, 's hatalma nem vólt határozva.
Ez által hatalma nem nőt 's ditsősége,
Mert meg-foghatatlan, 's olly nagy Istensége,
Hogy ahoz több nagyság, több erő nem férhet,

És fogyatkozást-is semmikép' nem érhet.
Hogy ezen világnak esett teremtése,
Nints más oka, hanem e' vólt szent tettzése.
Ha nem-is alkotta vólna e' Világot,
Meg-tartotta vólna azon Méltóságot.
Hogy pedig az embert abba teremtette,
Az ő véghetetlen szeretete tette,
Mért járúlt hozzája, ezen nagy kegyelme,
Azt meg-nem foghattya semminémű elme.
Lelket adott néki, hogy ő idvezüllyön,
Szent ditsőségébe vele részesüllyön.
De azt nem akarta, hogy azt ingyen nyerje,
Munkálatlan egész éltét el-heverje.
Adott néki törvényt, 's parantsolatokat,
A' mellyeket könnyen meg-tarthat ollyakat.
Ellenbe meg-mondá, hogy ha meg-nem tarttya,
Őtt érdeme szerint el-is kárhoztattya.
Már hogy ha az embert ő idvezíteni
Kívánnya, nem pedig lelkét el-veszteni;
Hogy ne vólna gondgya tehát az emberre?
Most örömet hallom, hogy mit felelsz erre.
Meg-is némúlt mint hal itten a' Deista,
De helyette fel-ált a' Naturalista.
Ez-is szint úgy böfög, de más külömbséggel,
És ezeket mondgya nagy esztelenséggel.
Vólt Isten öröktúl! vagyon, fog-is lenni,
Tett-é ő valamit? tesz-é? 's fog é tenni?
Azt senki sem tudgya, és nem-is tudhattya,
Hol lakik? Mennyország hol van? nem mondhattya.
A' világ-is állott mindég, 's fog állani,
Senki sem-is tudná aztat el-rontani.
Számptalan sok állat járkál ebbe vagy szál,
Vizekbe, Tengerbe, még talán több úszkál.
Magok Nemeibe ezek szaporodnak,
Hímek Nyöstényekkel mivel párosodnak.
Emberi Nemnek-is a' párosodása,
Így esvén tenyészik, van szaporodása.
De az emberi nem minden állatoknál
Szebb, és nemeseb-is, díszesb minnyájoknál.
Mert ennek lelke van, mellybül elméjébe
Okosság öntetik, ész van a' fejébe.
A' lélek ereje indíttya mozgásra,
Nem mi rossz, de mi jó, olly meg-fontolásra.
A' többi állatok mind néki szolgálnek,
Okos észszel bírván mind alatta álnak.
Természet ösztöne a' több állatokat,
Nógattya, 's indíttya benne a' tagokat,
A' földet a' szép nap láttyuk melegíti,
A' jó tsendes essó a' hevét enyhíti.
Ettül nevel a' föld füvet virágokat,

Melleyekkel élteti számtalan barmokat.
Nem mástól a' fák-is tsak ettől ződülnek,
Melleyekbe repdeső állatok örülnek.
Minden féle Virág maga neme szerint,
Ád az ornak szagot, szemnek gyönyörű szint.
A' fák virágjai gyümölsöket hoznak,
Melleyek nem-is kevés hasznokat okoznak.
Mert ember szájának tetzenek ízei,
Sok barmoknak pedig éltető étkei.
De hogy ha érkezik Boreásnak szele,
És eztet követi az esztendő tele,
Ennek fagyos Dere bennek olly nagy kárt tesz,
Hogy mind öszve fagnak, végtére mind el-vesz.
Így az állatok-is, hogy ha el-vénülnek,
Belső részeikbe, tályog, 's métely gyűlnek.
Minden erejeket ezek el-fogyasztyák,
A' vért, az ereket bennek ki-szárasztyák.
Meg-döglenek, ki-megy testekből a' pára,
'S az éhes ebeknek jutnak a' fogára.
Az embernek sokkal több esete vagyon,
Hartzokba meg-ölik, vagy-is ütik agyon.
Vagy-is hoszszú éltét követi öregség,
Mellyet meg-környékez sok-féle betegség.
Ez őtt addig gyötri, és addig kínozza,
Miglen a' fejére a' halált nem hozza.
Meg-hal, de lelke-is meg-hal a' testével,
Úgy el-múl, mint a' füst, teste el-estével.
Mert ugyan ki látott, lelket idvezülni,
Inkább e' mondáson el-kelletik hűlni.
Mert az Úr Istennek nints reá szüksége,
Ha jól élt, ez az ő minden nyeresége.
Ha pedig roszszúl élt, hogy el-kárhozhatná,
Egészséges elme, ezt miként mondhatná.
A' Felséges Isten végheetetlen jószág,
Nem fér hozzá illy nagy kegyetlen roszszaság.
Ki-mutathattya-meg, a' pokol hol légyen,
És abba a' lélek, merre, 's miként mégyen.
A' mint élt, úgy vette hasznát életének.
Ha roszszúl élt, nem vólt jó dolga testének.
E' világba minden függ a' természettől,
Mind élet, mind halál, rendeltetik ettől.
Meg-nem gátolhattya senki-is folyását,
Inkább tsudálhattya az ő munkálását.
Öröktől így vólt ez, így-is fog maradni,
Máskép az elmének nem-is kell fáradni.
Óh Naturalista! mint jó Akaróval,
Szóllok veled, 's várlak egy ló vakaróval.
Látom, pokolvaras eszeddel a' tested,
Meg-vallom! sajnállom ebbe lett meg-ested.
Hidgyed hogy testedrül azt majd le-vakarom,

Mert gyógyulásodat szívemből akarom.
De hogy ha öröktől bolond vóltál, 's vagy-is,
Nehéz lesz a' Curád, mert bolond maradtz-is.
Még-is ha öröktől nem vagy meg-bódulva,
Bízd reám magadat, lészesz meg-gyógyúlva.
Hanem a' hajadat le-borotváltatom,
És a' fejed búbját trepaniroztattom,²⁶
Mert a' Pia Mater, vastag bolondsággal,²⁷
Vagyon bé-takarva, 's nagy ostobasággal.
Vakarómmal aztat szépen le-vakarom,
És egészségesebb észszel bé-takarom.
E' nyavalyát reád Illuminatusok
Ragasztották; mert járt te körülletted sok.
Hozzá fogok tehát a' gyógyításodhoz,
Illyen dozisokkal látok te bajodhoz.
Meg-vallod: van Isten; nints-is ez másképpen,
Öröktől fogva van, lesz-is, mondod szépen.
Végzetlen jóság! ezt-is jól ki-teszed,
Nem fér rossz hozzája! mind helyesen veszed.
De felőle ezt-is kell néked tartanod,
Hogy ő mindenható, meg-kell azt vallanod.
És melly végzetlen jóságú, 's kegyelmű,
Szint olly igazságú, és olly nagy értelmű.
Mert ha meg-esméred egy tulajdonságát,
Meg-kell adnod néki minden Méltóságát.
Mivel ő ezeket magába foglallya,
Ki eztet nem hiszi, magát az meg-tsallya.
Sótt ezek nélkül ő Isten se lehetne,
Szád tudom illy morgást, hogy nem-is tehetne.
Már ha mindenható, mindent-is tehető,
E' nagy hatalmával mindent teremthető.
Ezen erejével mindent el-is ronthat,
Semmivé teheti, és nem tsak el-bonthat.
Azért nem tsak hazudtz; hanem káromkodol,
Mikor e' Világról te úgy gondolkodol.
Hogy öröktől fogva áll ez, 's fog-is álni,
Ebbe a' természet mindent fog munkálni.
Tsak Istent illeti e' nagy tulajdonság,
És nem a' Világot, a' melly tsupa hívság.
Úgy mint Mindenható eztet teremté-is,
Szent tettzése szerint el-törülheti-is.
Hogy ő teremtette, olvasd a' szent írást,
Fel-találod annak elein mingyárást.
De te a' szent írást tán tréfának veszed,
És hogy nints-is, aztat véli tompa eszed.
Hogy pediglen vagyon, azt fellyebb ki-tettem;

²⁶ Midőn valakinek annyira fáj fejének belső része, hogy feje koponyáját fel-kellettik emelni, ehez egy vas eszköz vagyon, melly Trepanumnak neveztetik, azért mondatik a' trepanirozás.

²⁷ Pia Mater, azon hártya, melly bé-foglallya az agyvelőt.

A' hol pajtásiddal én számot vetettem.
 Sokat gagyogsz 's minden szegletbe kutatol,
 Valóságot még-is sehol se mutatol.
 Egy Túdós ha mit mond, 's azt meg-nem próbálja,
 Túdósok száma közt helyét nem találja.
 Mondod, hogy öröktől fogvást a' természet
 Munkál, és hogy ebbe nem lesz el-enyészet.
 Így a' természetet te Istennek teszed,
 Mert öröktől fogva a' lételét veszed.
 De nézd a' számtalan sok természeteket,
 Nem de nem el-bámúlsz? szemlélvén ezeket.
 A' hal vízbe lakik, a' vad az erdőbe,
 A' férgek a' földbe, madár levegőbe.
 Mindeniknek más más az ő eledele,
 Honnan van annyi sok természet vétele?
 Egy fő természetnek, kelletik hát lenni,
 A' mellyből ezeknek kelletik ki-menni.
 De mellyik az? mond-meg! hogy meg-esmérhesem.
 Szemedre hogy rosszszúl beszélsz, ne vethessem.
 Meg-némúltál, halgatsz, nem tudsz mit szólni,
 Én tehát te néked meg-fogom mondani.
 Ezen fő természet maga a' Nagy Isten,
 Örök ditsóságban, ki-lakik az Égben.
 A' természeteket ő maga osztotta,
 Teremtéseinek hogy őket alkotta.
 Szent ereje által, mind ezek munkálnak,
 Tsak tetzése tartya, hogy még ma-is álnak.
 Vessed szemeidet bár erre, bár árra,
 Minden felé fogod vetni tsak tsudára.
 Tekintsed a' napot, holdat, tsillagokat,
 Melly szép rendel teszik magok futásokat.
 Minden állatokat, és minden férgeket,
 Melly helyesen ejtik a' magok művöket.
 Ezt mind nagy tsudáknak kell néked tartanod,
 Nem más, hanem Isten téstzi, kell mondanod.
 A' természet semmi tsudákat nem tehet,
 Valamit ő munkál, tsuda nem-is lehet.
 Természeten felül való minden tsoda,
 Ki ezeket teszi, mond-meg hát, kitsoda?
 A' tsudák meg-szüntek, tudom azt feleled,
 De ha a' lélekre szemeidet veted,
 Mond-meg! hogy a' testel e' miként egyesül,
 Fesd-le ábrázattyát; mond-meg! benned mint ül.
 Az emberi elme ezt meg-nem foghattya,
 Annál inkább, mivel tsuda, nem tudhattya.
 A' sem igaz tehát, a' mit te most mondol,
 És valamit erről korpa eszed gondol.
 Tudom; az állatok henyélve nem álnak,
 Hanem természetek szerint ők munkálnak.
 Láttjuk a' méheket, melly szép munkát tesznek,

Különös formájit a' madár fészkeknek.
Minden állatoknak van-is természete,
De itt az a' kérdés, hogy azok' kezdete
Honnan van? ki adta? öröktől nem lehet,
Mivel a' természet örököt nem tehet.
Maga az Úr Isten csak öröktől való,
Valami teremtés múlandó, 's meg-haló.
Hol lakik az Isten? hol van a' Menyország?
Kérded a' poklot-is, be nagy ostobáság.
Határozott elme az Isten Nagyságát,
Soha nem tudhattya, Mindenhatóságát.
Semmit sem közlött ő, velünk emberekkel,
Rothatandó, hitvány mulandó férgekkel.
Ahol ő maga van, ott van szent Országa,
Ez az őtt hívőknek örök boldogsága.
Hidgy benne, és tartsd-meg az ő törvényeit,
Had-el állatásid, ördög ösvényeit,
Így bátran futhatod, életed pályáját,
El-nyered üdvesség ditső koronáját.
De Naturalista ha végig meg-maradsz,
Hol légyen a' pokol, hidd-el, hogy rá akadsz.
Nem leszen szükséged Cambiaturára,
Nem-is fogsz költeni egy pénzt-is postára.
A' Kormos Angyalok majd-el repítenek,
És kabinétyekbe meg-melegítenek.
Ennek már meg-mondtam, valamit akartam,
Tán ló vakarómmal jól meg-is vakartam.
Indiferentista áll mostan előttem
Töltésimet pedig amárra ki-lőttem.
Jó hogy vele sokat én nékem puskázni
Nem kell; mivel könnyű őtet meg-alázni.
Mert idæájiban ő felette szegény,
És olly könnyű, bár mint mellyik hornyák legény.
Ide 's tova ugrik mint ama sajt féreg,
Nem tudgya a' mit tart, hogy a' tsupa méreg.
Mert ő aztat tarttya, hogy kész mindent hinni,
Ezen sok féle út egy tzélhoz fog vinni.
Keresztények között leszen ő keresztény,
De Török Országba más már a' hit törvény.
Ott tartani fogja immár az Alkoránt,
Mekkába-is el-megy, és téssen Caravánt.
Ha Amerikába talál tévelyedni,
A' vad emberekkel ottan egyveledni,
Ezekkel a' Napot fogja imádani,
Fejét, térdét vélek ennek meg-hajtani.
A' Zsidókkal pedig majd Messiást várja,
A' bolondok tántzát látni; hogy ez járja.
Ő a' köpönyegét mindenkép' forgattya,
Bolondság maszлага a' fejét bolgattya.
Azért-is okossan vele éppen bänni

Nem legett: hanem csak meg-kellettik szánni.
Eret szükség vágni mind nyelvén homlokán,
Hogy ha ez sem használ, kérni kell azután
Könyörülő Istent, hogy meg-világítsa,
Kegyelmezzon néki, jobb útra fordítsa.
Már most esztrengámra jönnek itt a' Frantzok,
Futhatnak veszszőmön mert igen virgantzok.
Még nagyobb büntetést ők érdemlenének,
Ha határa vólna Isten kegyelmének.
E' Mennyei Felség, jobbúlások' várja,
Kegyelmébül őket ő ki sem-is zárja.
Ha bűnök el-hagyván még magokba térnek,
Ször zsákba öltözvén botsánatot kérnek.
'S a' Ninivitákat fogják ők követni,
Lelkeket nem fogják kárhozatra vetni.
Vajha illy sugallás fogná-el szíveket,
Jobbra változtatnák kezdett életeket.
De meg-átalkodott tán az ő szívek már,
Meg-jobbíthatatlan lesz lelkeken e' kár.
Miólta Világ áll, senki gonoszsabbat
Nem tett ő náloknál, sem átkozottabbat.
Elsőben tagadgyák ők a' nagy Úr Istent,
Hogy mindent teremtett, álnak ebbe ellent.
Naturálistákkal itt edgyütt tartanak,
Náloknál a' Népek, de többet ártnak.
Mert azok magokba tartják a' mit hisznek,
Hogy mások azt hidgyék, senkit rá nem visznek.
De Frantzok a' Népet sok tündérségekkel
Vakítyák, bíztattyák gyönyörűségekkel.
Ragyogó szín alatt a' vad szabadságot,
Hirdetik előttök mint leg-főbb jóságot.
Természet szabaddá mondgyák őket tette,
Nem mástól csak tőle ki-ki eztet vette.
Egy ember olly ember valamint a' másik,
De ha jóba foga mint mássé, nem vásik.
Sőt ha járma alatt másnak nyög, 's tüle füg,
Illyen már nem szabad, mert lábán vagyon nyüg.
Illy átkozott hamis Principiumokkal
Vakítyák a' népet, nagy álnokságokkal.
Köz nép nagyobb része úgy-is csak tudatlan,
Bé-szívja e' mérget az-is ki ártatlan.
Ezen tanításnak külső színe fényes,
A' Frantz nép pediglen magába-is kényes.
Fényessége tetzvén, ezt mingyárt bé-veszi,
De éppen ez által magát rabbá teszi.
Az ő Túdósaik, hogy tzéllyokat érijék,
Egy mérővel a' vad szabadságot mérjék,
Mondgyák: hogy a' Vallás Papok költeménnye,
Melly ember szívének kínzó kelevénnye.
Nem szükség, azt tartják, Királyok legyenek,

Mindent akarattok szerént, hogy tegyenek.
 Mert mint más emberek ők-is olly emberek,
 Nem illő fügjenek tőle sok ezerek.
 Philosophiájok ellen itt fel-kelek,
 Mint erőm engedi szembe szállok velek.
 Ki-takarom annak minden hamisságát,
 Meg-mutatom szemre belső álnokságát.
 Hogy van Isten, aztat fellyebb meg-mutattam.
 Hogy mindent alkotott meg-bizonyítottam.
 A' természetet-is, hogy ő teremtette,
 Minden mire nézünk léttét tőle vette.
 De állatásimat hogy ha ők meg-vetik,
 Meg-tzáfolás nélkül helytelen nevetik,
 Bátran itt ki-mondom, hogy ők bálványozók,
 Örök kárhozatot népeikre hozók.
 Míg Moyses Istennel a' hegyen múlatott,
 Kitől-is kezébe két tábla adatott,
 Arany borjút addig a' népe öntetett,
 Egy magas oszlopra ez fel-is tétetett.
 Látván Moyses; népe tántzol körülötte,
 A' Táblákat mingyárt a' földhöz ütötte.
 Mérgelődött, látván Izraël bálványoz,
 Istennek e' borjút lennie arányoz.
 Nagyobb bálványozók sokkal-is a' Frantzok,
 Botránkosztatóbb-is ezeknek a' tántzok.
 Mert ők egy fiatal leánykát, de szépet,
 Oszlopra emelik, 's ez eleven képet
 Tartyák szabadságok Isten Aszszonyának,
 Mondgyák nints határa az ő hatalmának.
 E' pediglen mutat búja tekéntetet,
 Mivel fél-mesztelen, illy fel-öltöztetett.
 Tisztelik nagy öröm kiáltások között,
 Talán azért? mivel fajtalan öltözött.
 A' Karmannyól²⁸ tántzot körülötte járják,
 De itt szeméremmel szemek bé nem zárják.
 Ünnepet így tartyák vad szabadságoknak,
 Híre sínts közöttök az imádságoknak.
 Az igaz Papokat országból ki-űzik,
 De a' kik egyaránt a' roszt velek fűzik,
 Meg-hadgyak, és hitet kell nekik le-tenni,
 Hogy velek Karmanyol tántzba fognak menni.
 Szabad-is ezeknek már meg-házasodni,
 Mert úgy mond: Világnak szükség sokasodni.
 A' szabadság fáját, sok helyen ültetik,
 Melly alá az iffiú nép egybe gyűjtetik.

²⁸ A' mostani új formába öntetett Frantziák, egy új tántzot gondoltak-ki, eztet ők Karmanyolnak nevezik, egymás kezét fogván kerékbe tántzolnak szabadságok fája, vagy-is Isten Aszszonyok körül. Ezen tántz nótájára egy éneket akkor énekelnek, a' mellyet az általok meg-ölettetett Királynéjok ellen munkáltak, a' mellybe tsak Madam Capétnek nevezik ötet.

Itt-is az ünneplés véghez tsak úgy mégyen,
Hogy szabad mindennek akár melly rosz tégyen.
Nints az Úr Istennek sohol-is Temploma,
És szent ígéjének sem híre, sem nyoma.
A' vad szabadságnak áll synagógája,
Mellybe élesztetik a' nép babonája.
Búja 's szabad élet itt predikáltatik,
A' Nagy Úr Istenről egy szó sem hallatik.
Mondgyák; hogy egy ember, mint más, olyan légyen.
Illő egy úgy mint más mindenbe részt végyen.
Egy szabadságban-is kell nékiek lenni,
Külömbséget köztök nem kellett tenni.
Igaz: minden ember testbül, lélekbül áll,
Nints szárnya, lábán jár, levegőbe nem száll.
Hogy ebbe egymáshoz hasonlók, úgy vagyon,
Frantzok Systemája még-is tsalárd nagyon.
Mert az emberi Nem hogy meg-szaporodott,
Az Úr Isten nékik Vezéreket adott.
Szabott törvényeket, mellyeket meg-tartsák,
És a' Vezéreknek fejeket meg-hajtsák.
Békók e' törvények koránt sem valának,
E' Felségtől azért nem-is adatának;
Hogy emberi Nemnek szabad akarattya
Ne légyen, és rabság légyen állapattya.
De szabadságával hogy vissza ne éllyen,
Adott törvényeket, és hogy tőle félljen.
Vezérek vígyáztak meg-tartatásokra,
Hogy ne juthassanak kárhoztatásokra.
Utóbb e' Vezérek Királyokká lettek,
Sokan Császárokká, mert érdemet tettek.
De azért, hogy ők illy néven neveztetek,
A' törvényt tartani le-köteleztettek.
Már kérdem: Frantzok közt a' hatalom egy-é?
És a' szabadság-is nem különbözik-é?
A' Nemzeti Convent mért állott tehát fel?
Ha egy szabadsággal mindennek élni kell.
Azon Tanáts, melly áll öt száz személlyekbül
Mit jelent? mért nem áll az egész Nemzetbül?
Nem de a' Conventel, ezek Ministerek,
A' kik szabadabbak mint a' pór emberek:
Hatalmassabbak-is, szabnak törvényeket,
Terheseket pedig, 's nagyon keményeket.
Ezen törvényeket melly polgár ált-hágja,
Az olynak Gvilotin mingyárt nyakát vágja.
Már minden polgárnak szabad-é ezt' tenni,
A' mit ezek tésznek? olly erősnek lenni?
Tudgyuk; hogy nem szabad, tehát a' szabadság
Hamissan festetik köztök, melly álnokság.
Mondgyák: nem hamissan, mert minden Minister
Polgár nevet visel, mint minden más ember.

Éppen ezen nével vakíttják a' népet,
És ez alatt raknak nékik fogó lépet.
Mert mért a' polgárok tehát nem egyenlők?
Mért hatalmasabbak köztök néhány száz fők?
Szép szabadfág! mivel ezek sokkal bírnak,
Kik alatt sok ezrek mások nyögnek, sírnak.
Ezen szabadsággal ők magok Királytát,
De inkább mondhatni magok édes Attyát
Meg-ölték; bé-hozták a' vad szabadságot,
Hogy így üzhessenek minden rozszaságot.
Szintén így bántak ők, a' Királynéjával,
Országoknak kegyes, 's kegyelmes Annyával.
Nem akartak, mondgyák, lennie jobbágyok,
Fejedelem nélkül lágyabb lesz az ágyok.
Óh ezen polgárok mint meg-vakíttattak!
Mert igaz rabságra mostan adattattak.
Elégtelen vagyok, e' Fejedelmeknek
Hogy ki-tegyem számát azon kegyelmeknek;
Magok jobbágyihoz, mellyeket mutattak,
Mint Víznek árjait fejekre folytattak.
Tészem: hogy lett volna némely rövidségek,
(Noha nem vólt) nyomták volna nehezségek,
Kellett-é mingyárt gyilkosoknak lenni?
Fel-kenett Fejekkel így bánni, így tenni,
Meg-tíltva vala-é a' kérelem úttya?
Nem álla-é nyitva a' kegyelem kúttya?
Ha mit szenyvedtek-is, tsak egytúl szenvedtek,
Esedezni hozzá mindenkor mehettek.
Ezen Király pedig olly kegyelmes vala,
Hogy ő jobbágyiért mind éle, 's mind hala.
A' Királyné velek mindég kegyessen szól,
Elég! hogy Mária Thrésia lánya vólt.
Míg a' Király elé jobbágyinak vére
Nem öntetett; soha halált egy sem ére.
Mostan egynéhány száz Fejedelmek vagyon,
A' kik e' nemzetet sanyargattyák nagyon.
Ezek mind polgárok, polgárokat nyúznak,
A' nagy szabadság közt rajtok sokat húznak.
Nem tudgyák, kegyelmet kitúl, 's hol kérjenek,
Avagy igazságot melly móddal érjenek.
Mint sok bábák között a' gyermek hogy el-vesz,
Instáns polgár itt-is, olly elég-tételt vesz.
Nem-is lehet máskép, mert mind Tyrannusok,
Mennyit ötettek-meg, számlálni vólna sok.
Mert a' Gvilotintúl annyi nyakaztatott,
Hogy vérek Párisba malmokat hajthatott.
Még most sints szünete ezen gyilkosságnak,
Illyen a' gyümöltse a' vad szabadságnak.
Tsudálni kellekik, egy illy bölts Nemzetet,
Illy gonoszságokra, mint vetemedhetett.

Jól tudgya a' világ az ő Mentorait,
Én sem nevezem-meg azok Authorait.
De intem; hogy ki-ki magát ójja tőlök,
Mert szent igazságúl mondhatom felőlök:
Hogy ők új Sodomát, és nem mást építnek,
Mellyel Acheronba sok lelket merítnek.
Vagyon ő nékik még-is szabadságok,
Melly minden keresztényt rettentő Vadságok.
Mert szabad az Istent, 's vallást meg-tagadni,
Bújaságra, 's minden roszra magát adni.
Mentsen-meg az Isten ilyen szabadságtól,
Jutalmat pokolba vehető rabságtól.
Colléga Uraim, mostan már hallották,
A' miket mondtam, tudom meg-fontolták.
Által láthatták hát, sorsa embereknek,
Hogy, és mért változik, 's mi oka ezeknek.
A' díb dáb könyveknek az ő olvasása,
Mérget önt a' főbe oda bé-hatása.
A' testnek tagjait egészszen bé-follya,
Erőszakkal mérgét a' szívbe bé-tollya.
Hogy ha pedig egyszer a' szív immár mérges,
Akkor minden tagok, még az ész-is férges.
Már a' jóba soha sem léssen állandó,
Hanem gonoszságra, nem tsak lesz hajlandó,
De üzni-is fogja, míg torkig nem merül,
Végre kárhozatra szegény lelke kerül.
Ezen káros könyvek, a' vad szabadságot
Óltyák-bé szívekbe, mint annyi jóságot.
Az Isten hatalmát meg-alatsonyíttyák,
Természetnek mindent, a' mi lett álíttyák.
Embernek a' lelke, hogy meg-hal a' testel,
Vólna mint a' marhák tsak olyan esettel.
Hogy ha az iffiak veszik a' kezekbe,
Olvasván meg-tartyák emlékezetekbe.
Mert tettzik ő nékik tündérzet festéke,
Mivel szabaddá lesz fenyítékek féke.
És így edgyik erre, a' más amarra fut,
Miglen kinek kinek a' része ki-nem jut.
Veszi-is mindenik, nints már segedelme,
Mert el-hadgya őket az Isten kegyelme.
Szülők tanításit ezek el-felejtik,
Egy gonoszból másba magokat bé ejtik.
A' rosz társaság-is még ezekhez járúl.
Ez-is veszedelmes portékákat árúl.
Ezek az okai a' sok változásnak,
Ne tulajdonítsák ezeket ők másnak;
Egyedül magoknak, 's azon gaz könyveknek,
'S a' rosz társaságba nyert fesletségeknek.
A' paraszti Nem-is ha ezeket láttya,
Eleint ez ugyan tsak a' száját tátyta;

De végtére ezen példákat követi,
A' jó intéseket, kérelmet, meg-veti.
Mint a' szilaj marha rugdos minden-felé,
A' vad szabadságnak módgyát veszi elé.
Kortsmáról kortsmára mégyen, korhelykodik,
Gyilkol, oroz, a' hol lehet tolvajkodik.
Miglen sok közülök vagy akasztó fára
Nem kerül, avagy-is hóhér pallosára.
Itt Philosophusok! ketekhez fordúlok,
Nem mással, hanem e' kéréssel járúlok.
Valamerre ketek fognak jární kélíni,
Ez árnyék világba miglen fognak élni,
Az iffiúságot mindenkor oktassák,
Mi a' rossz, mi a' jó, nékik meg-mutassák.
A' rossz könyv melly nagyon veszedelmes légyen,
Azok olvasása benne melly kárt tégyen.
Esmérjék az Istent, és őtet imádgyák,
A' Naturalismust kerüllyék, útállják.
Szeressék a' Kirá'yt, és a' Hazájokat,
Így álgya-meg Isten őket minnyájokat.
Többet akart szólni, mert vólt már meg-hevűlt,
De e' hevülésbe el-ájúlt, 's oldalt dűlt.

KILENTZEDIK PARAGRAPHUS.

A' Nótáriust ájulásából fel-ébresztik, de nagyon rosszszúl lévén, Klára felesége Toty Dorkóért örömet küldene Gétzbe, de mivel már az élők számából ki-töröltetett, Szathmár Városába Feldtserért, az az: Borbélyért küld. Egyszersmind Toty Dorkónak-is esete le-íratatik.

Hogy a' Nótárius a' földön el-terült,
Minden, a' ki látta, nagy bánatba merült.
Azt vélték, hogy lelke ki-ment már testébül,
Mellyért majd mindennek köny tsordult szemébül.
Mert elevenséget színe nem mutatott,
Halványsággal vala ortzája futtatott.
Szeme bé-vólt húnyva, egy tagja sem mozgott,
Lélekzetet sem vett, mellyen vérek posgott.
Szóllott Szelíd András; orra meg-kékellett,
Ötet a' gutának meg-ütnie kellett,
Angyalos falunak a' Nótáriussa
Meg-fogta a' kezét, nézte a' pulsusa
Járna-é? fel-kiált! él! a' pulsusa jár,
A' szíve-is dobog, nézze akár ki bár.
Tsak el-ajúlt, nintsen néki egyéb baja,
Illyen ájúlgaató az ő egész faja.
A' konyhába vala Klára felesége,
Nem tudta, Urának történt betegsége.
Péntek nap vólt, épen egy ketsegét bontott,
A' melly-is leg-alább nyomott ötven fontot.
Meg-hallván a' lármát, bé ment a' szobába,
Látván kedves férjét lenni ájúltába.
Kiáltott, húzzák-le minden ruházattyát,
Fris vízzel öntözzék az ő ábrázattyát.
Míg vetkeztetése ő néki meg-esett,
A' Gyarmati kováts fris vizet keresett.
Látván ajtó megett hogy egy kupa álna,
Gondolta, hogy vizet abba majd találna.
A' kupa fedelét lassan fel-emelte,
Örvendett, hogy vízzel aztat tele lelte.
Fel-kapta hirtelen, végig önté mingyárt
Mint a' földön fekütt, de nagyon pórúl járt;
Mert a' Nótáriust, látta, csíkok lepték,
És hemzsegéseket egész testén tették.
Meg-ijedt a' kováts, szidta a' Csíkokat,
Markával kezdette fel-szedni azokat;
De kezei közül mind ki-tsiszamlottak,
A' Nótáriusra meg vissza hullottak.
Féltek, ha szájába be-találnak mászni
Rosz lesz; ha gyomrába fognak hadarászni.
De szerentséjekre itt magához tére,
Kedves Klárájátúl inni vizet kére.
Adott néki: iván; kevéssé jobban lett,

Száraz fejr ruhát magára mingyárt vett.
Erre az ágyába ötet le-fektették
Már nem-is lármáztak, nyugodni engedték.
Klára a' kovátsot itten meg-támadta,
A' többi-is azért ötet pirongatta.
A' mint tudta, magát ő tsak úgy mentette,
Klárára támadott, mert nem jelentette,
Hogy tsíkok vólnának öntve a' kupába,
'S mért aztat nem tette inkább a' konyhába.
A' midőn a' kupa fedelét fel-vette,
Hogy tsík vólna benne, azt észre nem vette,
Tsak egy sem mozdúlt-meg, tán akkor aludtak,
Avagy a' fülökbe, ők egymásnak súgtak.
Szólt megintlen Klára; de úgy meg-önteni
Ki látta? egy kupa vizet rá dönteni.
Tsak kováts ked, látom, nem tud orvosolni,
Jobb-is, ha vasat fog mindég kovátsolni.
Felelt; de jól esett, mert fel-ébresztettem,
Mihent a' csíkokat reá eresztettem.
Farkokkal az orrát, láttam mint tsapdosták,
Nem a' víz, de ezek, őtt életre hozták.
Szavát tsak halgatták, nem tudtak mit tenni,
Látván Klára, dél van, ideje van enni.
Frissen vendéginek ő asztalt terített,
Bort-is pintzójébe korsókba merített.
Fel-is adott mindent mingyárt asztalára,
Gazdálkodást bírta a' Collegájára
Urának: ettek-is, jó hetye petyével,
Meg-töltvén gyomrokat a' nagy ketsegével.
Káposzta levébe főzte a' csíkokat,
Szólt a' kováts, eszszük most a' Doctorokat.
Ezek támaszták-fel Nótáriusunkat,
Most pedig gyógyították ki-ürült gyomrunkat.
Szóllott Szelíd András, egyék ked jobb lészen,
Miglen ilyen bolond beszédeket téssen.
Az asztaltól hamar, minnyájan fel-költek,
A' bőjt eleséggel mivel már meg-töltek.
A' Nótáriusnak ágyához menének,
Köszönetet a' jó ebédért tevének.
De itten tsak hamar, megint meg-rémültek,
Mert nagyot kiáltott, a' mellyen el-hültek.
Hozzá futott Klára, kérdezte mi baja,
Hogy illyen hirtelen esett olly nagy jaja.
Lelkem Klárám! szóllott, a' gyomromat szúrja
Valami; úgy tetszik, szívem-is ált' fúrja,
El-szenvedhetetlen fájdalmat szenvedek,
Úgy tetszik; hogy belső részembe senyvedek.
Jaj mingyárt meg-halok! megint fel-kiálta,
Nem vala sem fekte, sem ülte, sem álta.
A' Lazári Molnár, látván az ő kinnyát,

Szidta a' kovátsnak teste minden tsinnyát.
Szólt hozzá, ha meg-hal! oka tsak te leszel,
Mellyért-is az Égtúl nagy büntetést veszel.
Mert hogy a' csíkokkal meg-öntéd ortzáját,
Rá néztem, és tátva láttam lenni száját.
Bizonnyal vagy két tsík bé tsúszott gyomrába,
Most mordossák, nem tud mit tenni kinnyába.
Mondá Csebres Mihály, e' másképpen nem lesz,
A' szegény Collegám majd ártatlan el-vesz.
Ki mondgya-meg! ötet miként segíthettyük,
Tsíkokat gyomrából ki hogyan vehettyük.
Szólt Pertzegő Mihály; tudom, hogy a' tsíkok,
És ezekkel a' zöld, 's minden-féle gyíkok;
Hogy az édes tejet, és hagymát szeretik,
Ezzel lyukakból-is, őket ki-vehetik.
Töltsünk hát egy tserép tálba édes tejet,
Vessünk belé egy pár veres hagyma fejet.
A' Nótáriusnak, kötelet lábára
Kössünk, és vonnyuk-fel őtt a' gerendára.
A' tejes tál földön, feje alatt légyen,
Táttsa-fel a' száját, majd mind abba mégyen
A' tsík a' gyomrából, és így meg-szabadúl
Minden fájdalomtól: mert mind a' tálba húl.
A' kötél lábára, kezdték már hurkolni,
Ketten meg-is fogták, kik fogják fel-tólni.
Pertzegő Mihály volt a' kötéln hurkoló,
A' kováts, a' Molnár, pedig a' fel-toló.
De meg-adá nekik itten bezzeg Klára,
Konyhájába akadt egy jó hasáb fára.
Glodány Urszult itten, házból ki-szólítá,
Egy arannyal Klára őtt arra indítá,
Hogy verje-ki őket e' fával házából,
Míglen a' tsíkokat ki-úzik Urából.
Apját-is meg-öli Oláh egy aranyért,
Klárának örömmel szolgált-is anyyiért.
A' hasáb fát itten kezébe-is adta,
Maga a' moslékos dézsáját fel-kapta.
Ha jól tudta verni othon a' fa Tókát,
Rá rakta hátokra itt az Oláh kótát.
Kovátsot, a' Mólnárt, 's Vámost egyengette,
Hamar-is házából, ki-úzta kergette.
Mindenike a' mint a' szobából futott,
Klára moslékjából mindeniknek jutott.
Szólt Urszul, no már most üres a' ked háza,
Jól viseltem magam, úgy-é suponyáza?
Igen jól! köszönöm! szállott hozzá Klára,
Nem vonnyák Uramat már ők gerendára.
Aszszonyom! többit-is házából ki-verem,
Ha fáradságomért, még illy bérem nyerem!
Nem kell! emberséget mivel ezek tudnak,

De azok gorombák, 's egész nap hazudnak.
 A' többit házánál meg-is tartóztatta,
 Mivel okosabbnak ezeket tartotta.
 El-mene a' kováts, Mólnár, és Vámos.
 A' szekérbe olly ló, melly leg-roszszabb hámos,
 Annyi ütlekeket nem vesz-fel magára,
 A' mennyit Urszul kent ezeknek hátára.
 Mind a' hárma Urszult rútvál káromlotta,
 A' kováts mérgébe ezeket mondotta:
 Oláh! ha meg-látlak valamelly a' Vásárba,
 Tsengerbe, Medgyesen, avagy-is Szathmárba;
 Hidd-el! hogy a' költsönt néked vissza adom,
 Nem mégy Komorzánba ép kézzel, fogadom.
 Törött karjaidat fogod vissza hozni,
 Könnyen Tókat verni nem fogsz, 's harangozni.
 A' Mólnár háta-is kék vala, és dagadt,
 Bár brontes ember vólt, első vólt ki szaladt.
 Meszsziről kiabált, hogy boszszúját tölti,
 Ha Lázáriba jön sarkát hátra költi.
 Leg-jobban a' Vámos, dolgát szégyenlette,
 Mivel tisztségbe van, azért nagyra vette.
 Hogy ötöt egy Oláh meg-merte dongatni,
 Két karját nem bírja olly nagyon lógatni.
 Meg-esküdt; e' dolgot hogy könnyen nem hadgya,
 Királyi Táblának eleibe adgya.
 Mert szólt: ez Actus majoris Potentiæ,
 Eztet egy Oláhtúl el-szenvedheti-é?
 A' Tyukodi Mestert kérte, ne sajnállya,
 És peremptorié, ött certificállya.
 De e' meg-mondotta, hogy aztat nem teszi,
 Mert ött-is meg-veri, azt a' hasznát veszi.
 Meg-páholt hátakkal végre haza mentek,
 Kétség kívül otton pályinkát rá kentek.
 Már az Útzán menvén, fenyegették Klárát,
 Hogy meg-adgyák néki a' mosléknak árát.
 De ő mind a' hármat már most tsak nevette,
 Vitéz Urszullyának vállát veregette.
 Urának fájdalmi ugyan tsak nem szűntek,
 Sok-féle látások, szemeibe tűntek.
 Mert hol sárkányt látott, hol pedig Medvéket,
 Hol pediglen Tigris, és több e' féléket,
 Most mingyárt meg-ölik, ne hadgyák, kiáltott,
 Ortzája hol piros, hol halvány színt váltott.
 Nem-is szűnt vólna-meg sok Fantaziája,
 De az Orosz Papnak vólt egy Tincturája,
 A' mellyet mint mondta, önnön maga munkált
 Theophrastesbe: ez arcanumra talált.
 Egy itzés palatzkba egy meszszely égett bort
 Öntött, 's hintett ebbe két kanál puska port.
 Kevert még ő ebbe tormát két kanállal,

Hat tsere bogarat négy szarvas bogárral.
Mind ezekre öntött egy meszszelely nyír vizet,
Ezzel temperálta a' keserű ízet.
Hét hétig a' napon eztet distillálta,
Három újnyit apadt; ha aztat meg-látta.
Színig meg-töltötte kender-mag olajjal,
Eztet-is kevervén, jó avas juh vajjal.
Újra distillálta: látván hogy szép zöld lett,
Abból egy kanállal a' palatzból ki-vett.
Szint annyi Terpetin olajt töltött vissza,
E' Tinctúrát nála sok nyavalyás iszsza.
Használ ez azoknak, kik meg-bolondúlnak,
Kik seregélyt szednek, fákról földre húlnak.
Rosz feleségének ha ki ezt be adgya,
Báránynak teszi ez, minden roszt el-hadgya,
Keringős ökröket egésségre hozza,
Lovakból rosz férgek ki-másznak, okozza.
Harmintz tseppet ebből nékie bé adott,
Bé vételek után hamar el-szunnyadott.
Gondolkozott Klára, hogy vele mint tégyen,
És segítségére nékie mint légyen.
Ha nem orvosolják, meg-hal, lehet vélni,
Orvosággal pedig ő nem szokott élni.
Sohajtott itt Klára, szóllott: óh be nagy kár,
Hogy az élők között Toty Dorkó nintsen már.
Nyavalyáján tudom ő könnyebbítene,
Orvosság nélkül-is rajta segítene.
Minap-is melly könnyen ő rajta segített,
Sem port, sem tincturát ő nem egyelített.
Tsak reá olvasott, és rostát forgatott,
Már más nap ketek közt ő perolálhatott.
De oda vagyon már, nints az élők között,
Maga tudgya, lelke hogy hová költözött.
Most már szóllok, szegény Toty Dorkó dolgáról,
És szerentsétlenül történt Fatumáról.
Dorkónak az Attya, vólt egy Vasas Német,
De annyához házas hittel nem köttetett;
Hanem ő Gyarmathon mivel Quartélyozott,²⁹
Únalmas órákban vele tréfálkozott.
Magyarán ki-mondom, ő Zab gyermek vala,
És tsak esztendő vólt, hogy annya meg-hala.
Gyarmathon-is szülte ötet e' világra,
Így gyenge korába jutott árvaságra.
Egy öreg kovátsné e' helységbe lakott,
A' melly gyógyítgatott, sok bénát, sok vakot.
De az egész Város felőle tartotta,
Hogy boszorkány vólna, minden álította.
Özvegy Aszszony vólt ez, gyermeki nem vóltak,

²⁹ Ezen Gyarmath Szathmár vármegyébe vagyon.

Mert ezek Urával régen már meg-hóltak.
Dorkó anyja ennek lakott a' házába,
Vele ott-is feküdt ő beteg ágyába.
Nála meg-is hala, el-is temettette,
Dorkót mivel szép vólt magáénak vette.
E' nevelte őtet, tzifrán-is jártatta,
Melly szép leánya van, mindennek mutatta.
Szép-is vólt, nem vala a' helységbe párja,
A' tántzot-is mondták, hogy leg-jobban járja.
Hogy boszorkány vólna nem mondták hejába,
Leg-nagyobbak közül vala valójába.
Még-gyenge korába ezen Mesterségre,
Tanította Dorkót több más fesletségre.
Tetzett-is Dorkónak, pompás palotákba
Hogy magát találta, kárpitos szobákba.
Étszakákon vele el-repült meszsére,
Maga társainak gyülekezetére.
Ott vólt azon kastély, mellyrűl most szóllottam.
Mellybe a' paloták vóltak, mint mondtam.
Ragyogtak azokba sok égő lámpások.
Fent épített karba ültek musikások.
Látott ott sok tzifra Urakat, Dámákat,
Kik viseltek fényes, és drága ruhákat.
Szerette, ezekkel hogy társalkodhatott,
Szép Gavalerokkal, hogy ő tanzolhatott.
A' kik ő nékie complementiroztak,
Jeges, 's más frissítő, italokat hoztak.
Felette nagy szupé mindenkor adatott,
Sok-féle tsemege asztalra rakatott.
A' sok italoknak nagy vala bősége,
Ide gyűlt, azt vélte, a' világ szépsége.
Mérgecs Aszszony vala ezen vén kovátsné,
Szomszédgyába lakott egy ajtatos Átsné.
Jól tudta ez, hogy ő vólna nagy boszorkány,
És hogy őtt dolgába segíti a' sátány.
Sokat intette ez, hogy babonaságát
Hagyná-el, ne üzné rūt boszorkányságát.
A' szegény Átsnéra, ezekért fel-indúlt,
Egyszer az udvarán lábáról le-is húlt.
Az Ura ölébe szobájába vitte,
Mert guta ütésnek eztet lenni hitte.
Nagy fájdalma miatt tapot sem mehetett,
Sótt nem-is ülhetett, és nem-is feketett.
Harmad nap mint féreg egybe gombolyodott,
Mind keze, mind lába öszve sugorodott.
Már akkor az Átsné mingyárt észre vette,
Hogy sok intésiért ő ezt tselekedte.
Az Átsné Urának, dolgát meg-mondotta,
Melly sok kárt tett immár, mind elő hordotta.
Mivel gazságáról őtt gyakran intette,

Tsak azért mérgéből most kóldussá tette.
Az Ura semmit sem tudott dolga felől,
Jámbornak tartotta őt, mind kívül belől.
Meg-tudván gazságit e' nagy boszorkánynak,
Írásba bé-adta a' Vice-Ispánynak.
Szolga-Bírót küldött mingyárt inquirálni,
Vádgya ha igaz-é, azt investigálni.
Sok vólt itt a' Tanú, mert soknak tett nagy kárt,
A' szolgabíró itt több időre nem várt.
Még azon nap ötöt meg-kaparíttatta,
Egy rossz talyigára fel-is taszíttatta.
Két hajdú Erdődre ötöt el-kísérte,
Egész addig lába a' földet sem érte.
A' raboknak hamar lett Revisiója,
Már elébb meg-esvén Inquisitiója.
Irtóztató dolgok jöttek-ki ellene,
Azokat le-írni sok idő kellene.
Ugyan azért mingyárt, a' Nemes Vármegye
Jónak ítélte, hogy dolgát elő vegye.
Nem akart szép móddal semmit-is vallani,
Bár a' sok tanúkat látta itt állani;
Kik minnyájan bátran esküdtek fejére,
Hogy sok szegényeknek vólt veszedelmére.
De mihelyest vonták ötöt tortúrára,
Mindent, valamit tett, ki-vallott magára.
Meg-vallá kóldussá, hogy az Átsné tette,
De meg-is érdemlett büntetését vette.
A' Szathmári hóhér; her Johan Leskotzi,
Meg-égette ötöt; in facie loci.
Látván Dorkó, hogy az ő nevelő Anyja,
Ki Czeheknek vala egyik Kapitánnya,
Sok kinzások után mint fel-perzselődött,
Irtóztató estén nagyon meg-ütődött.
Szemeivel nézte lángok tsapdosását,
Füleivel hallá szörnyü síkójtását.
Látta torka alatt, puska por mint lobbant,
Égő rakás fára teste miként dobbant.
A' hamvát mint szórta hóhér szerte széjjel,
Mellyért nem alhatott azon egész éjjel.
Tizenkét esztendő va még tsak akkor,
Még jóra-is mehet ilyen leányi kor.
Nagy szeget-is ütött e' példa fejébe,
Irtózó háborgást nemzett ez szívébe.
Ki-mégyen Gyarmathbúl, fel-tette magába,
Úgy-is lett, mert el-ment más nap Ugocsába.
Ha egy betsületes Aszszonyságot talál,
Szolgálattyába hogy majd illyennek bé-áll.
Egynéhány helyeket itten bé-is jára,
Néhány napok után mene Fantsikára.
Egy nemes ház előtt ő lózára le-dült,

Udvarára vetvén szemét, nagyon el-hűlt.
Mert az ház Aszszonyát látván által menni,
Czehekből valónak meg-esmérte lenni.
Nem merete itt Dorkó őtt meg-szöllítani,
Tartván; ne talállya meg-haragítani.
Mert tudta, kovátsné hogy őtt fel-nevelte,
Azt-is, hogy Gyarmaton most szegényt mi lelte.
Az Aszszony általa gyanúba eshetne,
Hogy majd ő-is úgy jár, méltán-is félhetne.
Azomba az Aszszony ki-ment az Útzára,
Vetvén a' szemeit ablaka allyára;
Rá esmért Dorkóra, a' fejét tsóválta,
Örvendett hogy ötet elevenen látta.
Szobájába mingyárt kéz fogva vezette,
Oda van az Anyád, úgy-é? azt kérdetten.
Szólt Dorkó: oda van, árvául maradtam,
Gyarmatot féltembe mingyár el-is hagytam.
Vallott-é én reám, avagy-is másokra,
Nem tudom: hallottam, gyanúság van sokra.
Mert nagyon kínozták, de hogy vallatták-é
Másokat ki-adni, avagy meg-tudták-é
Kik lennének, kik vele vóltunk társaságba,
'S hol gyűltünk együvé, lévén vígasságba.
Azt sem tudom: tán tsak azért vették elő,
Átsné romlásának oka vólna é ő?
Ha ezt meg-vallotta, és hol tett károkat,
És meg-nem adhatván ezeknek árokat;
Ezekért olly szörnyen ő meg-égettetett,
Hogy még a' hamva-is széltül el-vitetett.
Az Aszszonyság így szólt ezekre hozzája,
Az átkozott Átsné, világ rút tsudája,
Okozta halálát e' jó barátunknak,
Semmitsem kell félnünk nekünk minnyájunknak
Ha ránk vallott vólna, már most üldöznének,
Hallanánk sokakat hogy már kötöznének.
De mivel mindenek tsendességben vagynak,
Hidd-el! minnyájunkat békességbe hagynak.
Te! mivel gyenge vagy, bátor szívvel lehetsz,
Akár merre tettzik, kedved szerint mehetsz.
Azt nem-is álmodgyák hogy te köztünk vólnál,
Hanem ha valahol gondatlanul szólnál.
De tán magad alatt le-nem vágod a' fát,
És hogy tsak lotsogjon, nem azért tartol szát.
Már most hogy ha tettzik, nálam meg-maradhatsz,
És társaságunba velem-is múlathatsz.
Meg-köszönte Dorkó az ő kegyességét,
Ajánlá mindenre szívessen készségét.
Özvegy Aszszony vala ezen Aszszonyság-is,
Sokkal öregebb vólt a' kovásnéál-is.
Ezen társaságba régen bé-szegődött,

Nagy tsuda! hogy eddig meg-nem égetődött.
Szólt Dorkóhoz; Lányom! ma nálam lesz gyűlés,
De nem leszen itt tántz, sőt leszen rényülés.
Szegény kovátsnéért, áldozatot tenni
Fogunk: gyászba kell ma minnyájunknak lenni.
Czyprus Koszorúkat teszünk a' fejünkre,
Fekete tsuklyákat pedig a' testünkre.
Kedves Barátnéink itt lesznek Bökénybül,
Halmibül, Aklibül, Vásáros Naménybül.
Szöllösrül, Munkátsról, Fekete Ardóbül,
Beregszász, Tsettfalva, Nevetlen falubül.
Tisza Ujlakrül-is, és Király-házárül,
Túr Terebesrül-is sok ezekhez járül.
Szász falubül, Turtzrül, jönnek Benébül-is,
Tsaroda, Badaló, Verchovinárül-is.
El-nem marad Getse, sem pedig Veresmart,
Hidgyed, hogy ma teszünk egy ditsőséges kart.
Ezen helységekbül Companiám lesz itt,
Külső Vármegyébül én nem hívtam senkit;
Mert ha azokbül-is mind ide gyülnének,
Ez egész faluba ők meg-nem férnének.
Ezernél több-is van Szathmár Vármegyébe,
Hát még Mármarosba, Bereg, Ung megyébe.
Hogy így vele beszélt, már bé-alkonyodott,
Minden munkás ember, és marha nyugodott.
Hirtelen vastag köd húlt a' föld színére,
Tán ez Aszszonyságnak tett mesterségére.
Ablakok tábláit, ajtait bé-zárta.
Nagy sohajtások közt már társait várta.
Fekete posztóval borítá asztalát,
Szint így kárpitozta szobájának falát.
Tsak egy lámpás függött ennek a' közepén,
Olajba a' kanótz pislogott fenekén.
Igen szomorú fényt ez magától vetett,
Sem est, sem pedig éj nem képzeltethetett.
Hanem tsak remegő árnyék láttzattatott,
A' néma tsendesség adott irtózatot.
Fekete rongyokat Dorkóra kötözött,
Illy kormos ruhába maga-is öltözött.
Szomszédok valának már elő álomba,
Últek ők itt ketten, mint egy sír halomba.
Leg-kissebb tsördülés, mozgás sem hallatott,
Annál inkább lámpás, fáklya sem láttzatott.
Egyszer a' szobának nyílik az ajtaja,
Jön-bé egymás után a' pokolnak raja,
Öszveséggel ezek ötven-hatan vóltak,
De leg-kissebb szót-is egymáshoz nem szóltak.
Képzelter itt ki-ki mind annyi Mumiát,
Avagy-is föld alól ki-búvott Harpiát.
Rút szuszogást tettek, nem sírtak, de nyíttak,

Ezzel magok közé meg többeket híttak.
Várták-is azokat nyughatatlansággal,
De hogy nem érkeztek kívánt hamarsággal,
A' leg-főbb közülök egy hosszú páltzával
Szoba közepére álla, nagy durzával.
Lakása Bökény volt ezen Aszszonyságnak,
Mert e' helység fészke a' boszorkányságnak.
Mörmögött, ház földgyét páltzájával verte,
A' mit kívánt, aztat hamar-is meg-nyerte;
Mert ház földgye ki-nyílt, onnat füst lökődött,
Melly után kénkő bűz, láng, tűz ki-ütődött.
De meg-elégedett ő még ezzel nem lett,
Hanem páltzájával több ütésekett.
Hogy harmadszor azzal meg-tsapta e' vermet,
Négy fekete könnyű legény itten termett.
Szarvok volt ezeknek, tán házassak voltak,
Ugrándoztak: pr! pr! egyebet nem szóltak.
Ezek után teve kemény tsapásokat,
Mint kandúrok tesznek, olyan nyívásokat.
Ekkor Proserpina igen nagy pompával
Maga jött ki, 's meg-ált néhány Furiával.
Forró tüzes atzél korona volt fején,
Szint így munkált sárkány állott a' tetején.
Kék, zöld színű lángot okádott torkából,
Ragyogó tűz szikrák szóródtak szájából.
Kígyókból öszve font koszorúkkal áltak
Furiák körülte, 's ezek arra vártak,
Hogy e' Királynéjok mit fog parantsolni,
Charon hajójára hányat fognak tolni.
Tett mingyárt egy tsapást itt egy réz veszzővel,
Két Furia egybe, egy vas serpenyővel
Lábainál termett, szurkott olvasztottak,
Sok ónt, bűdös-követ, abba higgasztottak.
A' négy könnyű legény ezeket keverték,
Időt soha resten ők el-nem heverték.
Egynek a' Királyné meg-üté a' fejét,
Meg-mutatta, resten nem tölti idejét.
A' Kovátsné lelkét a' lyukból ki-kapta,
Itt a' serpenyőbe hirtelen bé-tsapta.
A' Furiák abba serényen forgatták,
Hogy tisztúlyon, motskát fogókkal szaggatták.
Igaz; Gyarmath alatt jól meg-perzselődött,
De itt sokkal jobban még meg-röstölődött.
De a' társaságnak könnye épen nem húlt,
Sótt örvendett; látván hogy a' lelke tisztúlt;
És a' serpenyőbe hántak salétromot,
Úgy-mint meg-enyhítő, 's tisztító flastromot.
Proserpina látván, úgy foly áldozattya,
Hogy Plutónak ditsó hírét meg-hozhattya;
A' társaság előtt udvarával el-tűnt,

És így az áldozat tovább folyni meg-szűnt.
Mellyre a' szobába hallatott nagy dörgés,
A' hol a' föld meg-nyílt ott leg-nagyobb zörgés.
Mert a' bé-záródott igen nagy zúgással,
Míntha széltül vólna, a' föld indulással.
A' társaság erre nagy örömbe leve,
A' ház Aszszonyának köszönetet teve;
Hogy az áldozatot illy szépen tartotta,
Mert ezt Proserpína maga meg-vallotta.
A' kovátsné lelke, bár Gyarmathon meg-sült,
De most bizonyossan tudgyák, hogy idvezült.
Mert a' serpenyőbe le-főtt a' rozsdája,
És rajta meg-maradt tsupán a' tisztája.
Meg-nyílt itt az ajtó, az udvarra gyűltek,
Mint őszzszel a' fetskék, té túl el-repültek.
A' falról az Aszszony a' posztót-le-szedte,
Dorkó mindenekbe ötet segítette.
A' gyászt-is magokról mingyárt le-vetették,
Szokott ruhájokat magokra fel-vették.
Szólt Dorkó: Aszszonyom! véghez mint szépen ment,
Mivel a' Királyné maga itt meg-jelent.
Ugyan meg-mutatta maga nagy kegyelmét,
Szegény kovátsnének nyújtván segedelmét.
Óh be nagyon ragyog tüzes koronája!
De meg-vallom, otsmány minden Furiája.
Rútul vetzkendeznek a' kígyók fejeken,
Végtül végig tsúsznak nyakokon, mellyeken.
Inassai könnyűk, kár hogy szarvok vagyon,
És hogy a' körmeik hegyessek olly nagyon.
A' Királyné mellé mások illenének,
Kik fényes ruhákba parádét tennének.
Mosolygott az Aszszony, 's így szóllott hozzája,
Kedves Dorkóm! vagyon ezeknek ruhája.
Holnap majd bé-viszlek az ő Udvarába,
Álméllkodni fogol, bé-érvén várába.
Még soha sem láttál ollyan ékességet
Mint ott fogol látni, 's annyi sok szépséget.
A' mai áldozat gyászos vólt, 's szomorú,
Nem illett fejünkre ennél zöld koszorú.
Szint úgy vóltak ők-is a' leg-mélyebb gyázba,
Mint ötet illette úgy lépett e' házba.
Vizsgáld-meg a' dolgot, itt-is nagy pompát tett,
Mert Királyné! még-is ő gyászt magára vett.
A' más napot tölték edgyütt nyájasságba,
Örült Dorkó, hogy majd mégyen vígasságba.
Hét órakor estve ültek vatsorához,
Szoba kúlsát vette az Aszszony magához.
Mihent a' vatsorát ketten el-végzették,
Az ajtók zárait ők le-eresztették.
Az Aszszony nagy tzifrán mingyárt fel-öltözött,

Kezére nyakára gyöngyöket kötözött.
Sokkal szebben Dorkót, még-is fel-tzifrázta,
Örömébe majd tsak nem a' hideg rázta.
Fel-ültette ötet egy új pemetére,
Maga pedig fel-ült egy fa gereblyére.
Nyitva vólt az ablak, azon ki-repültek,
Tudták, nagy gyűlés lesz, annak ők örültek.
A' vár kapujához hogy közelítettek,
Lovaik alattok nagyon nyerítettek;
Mert már a' pemete szürke paripára,
A' gereblye pedig változott barnára.
Az erős vas kapu ki-nyílt mingyarást.
Mellyen az udvarra mehettek már bízvást.
A' mint mind a' kettő lováról le-szállott,
Két Gavalér, és két lovász már ott állott.
Ezek istállóba, lovokat vezették,
Amazok karjukra karjaikat vették.
A' garáditsokon velek fel-menének,
Tükör palotába a' mint bé-érének,
El-fogta Dorkónak szívét a' bámulás,
Jó hogy még a' fejét nem érte kábulás.
Mert bár akár merre szemeit vetette,
Tsak nagy fény, 's ragyogás azokat sértette.
Trombiták harsogtak, zengett a' musika,
Forgott a' sok tzifra Dáma mint karika.
Őtt-is tántzra vitte egy tzifra Gavalér,
Kezdett-is testébe foni hamar a' vér.
Mert a' tántzot járta ez igen ékessen,
Minden mozdulását tette ő helyessen.
Tántzát el-végezvén, fő hajtását tette,
Esménné-é ötet? Dorkótól kérdetta.
Szólt: nem vólt szerentsém mind eddig tisztelni
Az Urat, 's tántzáról egekig emelni.
Mert még jobb tántzosra soha sem akadtam,
Bár sok pár czípőket tántzba el-szaggattam.
Tegnap jelen vóltam én-is azon házba,
Mellybe az áldozat ment véghez mély gyászba.
Én vagyok! kovátsné lelkét ki ki-kapta
A' lyukból, 's azt a' vas serpenyőbe tsapta.
Én Proserpinának lakom udvarába,
Udvari Kapítány vagyok e' várába.
Most mingyárt maga-is itt köztünk fog lenni,
Mert hívei között nagyon szeret menni.
Fel-háborította Dorkó szívét szava,
Gondolta; ez-nem lesz embereknek java.
Szarvakkal vólt tegnap, és hegyes körmökkel,
Ma ruhája rakott sok drága kövekkel.
Tegnap mint vén botskor, olly vólt ábrázattya,
Most pedig ollyan szép, mint Május harmattya.
Jóra szokott ollykor a' rosz-is változni,

A' szél eső után derült napot hozni.
 Ezeket gondolván, Aszszonyába bízott,
 Meg-nyúgodott szíve, tündérségtől hízott.
 Hirtelen meg-nyíla itt egy dupla ajtó,
 Ki eztet meg-nyitá, nem vólt sereg hajtó.
 Mert ez Herold vala, vólt illy kiáltással,
 Jön az Udvar! ki ki légyen halgatással.
 Mingyárt-is nyomába jöttek a' Hatsérok,
 Fénylettek mellyeken az ezüst pántzérok.
 Ezeket követték az Udvari Gárdák,
 Ragyogtak vállokon arany Halapárdák.
 Utánnok meg jöttek huszonnégy inasok,
 Ültek a' fejeken drágán munkált sasok.
 A' Kamarás Urak ezeknek nyomába
 Mentek, veres bársony ki-varrott ruhába.
 Érkeztek utánnok a' nagy Ministerek,
 Mind Hertzegek vóltak, 's nagy más Fő emberek.
 Vala mindeniknek allonzs parochája³⁰
 Két üstökkel: köztök le-fügött tsigája.
 Fekete palástjok arannyal vólt varva,
 Mellyel egész testek bé-vala takarva.
 Most már Proserpína a' sok hop Dámával
 Meg-jelent, és ment nagy Prosopopæával.
 Jobb karját Lucifer, a' balt Plutó fogta,
 Cháron a' nézőket két felé tologta.
 Taréjos négy sárkány őket körül vette,
 A' hét fejú Hydra ezeket követte.
 Ballagott utánnok Cerberus kutyája,
 Ennek társa vala Acheron Bikája.
 Ki-meztve egyetlen, egy nagy Gyémánt kőből
 Vala Koronája, mellyet egy felyhőből
 Vájt-ki Asmodæus, a' hová rejtette
 Vulcanus, a' midőn ez ötet kergette.
 Carbunculus vala Királyi páltzája,
 Mellyt bal keze tartott, Ofir vólt almája.
 Gyöngyöknek szemei, mellyt reá rakának,
 Mint egy Görög dinnye olly nagyok valának.
 Méltósággal minden lépéseit tette,
 Páva tollas slepjét két Dáma fel-vette.
 Mingyárt fel-is üle fényes Trónusára,
 Mellyet készítettek e' mai pompára.
 Ezt-is tsak egy darab smaragdból munkálták,
 Mellyt Ætna gyomrába Bányászi találták.
 Rubintból valának ennek négy lábai,
 Zafirral ki-rakva szeglet oldalai.
 Parantsolta mingyárt, hogy vígan legyenek,
 A' mi kinek tettzik, mind aztat tegyenek.

³⁰ Allonzs peruque. Frantzia szó, jelent ollyan két üstökös nagy parókát, a' melly mind a' két vállát bétakarja az aztat viselőnek.

Hallatott leg-ottan a' musika hangja,
Nem vólt itt a' tántzba senkinek-is rangja.
Lucifer instálta, mennyen véle tántzba,
Ne úllyön Trónusán, mint valami sántzba.
Le-is jött, és mingyárt egy Verbunkost jártak,
A' többi tántzosok, hogy végzjék, nem vártak.
Hanem ő utánnok ezek-is meg-rakták,
Lábaikat soká nem igen nyugtatták.
De ők a' Voltzerist leg-jobban szerették,
Mivel ezen tántzot ők magok szerzették.
Mert ők szerte széjjel mindétig keringnek,
Hol nem-is gondollyák még ott-is fetrengnek.
Itten Proserpina Dorkóra rá esmért,
Tsak szolgállya híven, mondá, hogy nyer jó bért.
Leg-ifjabb, leg-szebb vólt ő minnyája között,
Tettzett mindeniknek, mert szépen öltözött.
Maga Plutó néki egy Ananászt hozott,
Örömébe szintén, színébe változott.
Mély pukli hajtással azt tőle el-vette,
És strik paidliába aztat bé-is tette.
Nem vólt itten szupé, vólt még-is mit enni,
Enni valót pénzen nem kellett venni.
Vólt Pástétom, Torta, sok-féle kotsonya,
Madár téjből készült tzukrozott Tarhonya.
Vólt itt minden-féle sok drága sütemény,
Mákos kaláts, túrós, és káposztás lepény.
Minden-féle borok, Kávé, Lemonádé,
Mandola téj, jeges ital, csokoládé.
Óldal asztalkákon mind arany tálakba
Állottak: borok-is illyen poharakba.
Nem-is kínáltatták ők sokat magokat,
Meg-is tölték üres, és éhes gyomrokat.
Evett mindenike, tányérára metzsett,
Azon bort-is itta, a' mellyike tettzett.
Tántzoltak még itten egynéhány óráig,
Ezt tenni tanátsos nem vólt virradtáig.
Mellyért Proserpina bútsút kezdett venni,
Mondá: nem sokára, hogy velek fog lenni.
Mingyárást-is ki ki indúla úttyára,
Az Aszszony Dorkóval a' Vár udvarára
Le-ment: már lovokat ott készen tartották,
Hevedereket-is jól meg-szorították.
Fel-ülni két Úrfi őket segítette,
Mellyért mind a' kettő köszönetét tette.
Meg-indúlván; hogy a' vas kaput el-hagyták,
Kantár szárral magok lovait meg-tsapták,
Azonnal mint a' szél, mingyárt úgy szállottak,
Öt minuta alatt már otthon állottak
Az udvaron: lassan mentek a' szobába;
A' tseléd akkor-is vólt még aludtába.

A' szürkét, a' barnát, egy szegletbe tették,
 Le-vetkeztén, ágyba magokat vetették.
 Vén lévén az Aszszony, korán reggel fel-költ,
 Míg Dorkó fel-ébredt, abba sok idő tőlt.
 Kilentz órát ütven, ő-is tsak fel-kele,
 Vígassággal feje akkor-is vólt tele.
 Kérdezte az Aszszony; mond-meg, nyugodtál-é?
 És te valami jót Lányom álmodtál-é?
 Vald-meg! ha tettetté a' hol velem jártál?
 Úgy-é! életedbe te illyet nem láttál.
 Szólt: én erre nem-is tudok mit felelni,
 Szebb Paraditsomot hol lehetne lelteni.
 Be szép Proserpina! be gazdag Királyné!
 Koránt sem lesz illyen a' Török Császárné.
 Udvara be fényes! óh miként tündöklük!
 Minden gyönyörűség ott a' szembe ötlük.
 A' míg fogok élni e' gyarló Világba,
 Tsak egyszer lehetnék még ott vígasságba.
 Szólt az Aszszony hozzá: ne törd a' fejedet,
 Tsak zabolán tudgyad tartani nyelvedet.
 El-viszlek még oda, 's még nagyobb helyekre,
 Meresztetni fogod, szemedet mellyekre.
 A' Tündéreknek bé viszlek Országába,
 A' Tsillag Vitéznek Kristály Kastélyába.
 A' kapuja felett ál három szivárvány,
 Jádzik ezek között zöld, 's veres villámlány.
 Parnassus Nymphái udvarán sétálnak,
 És strázán nem mások tsak Grátziák álnak.
 Költenek kerttyébe a' Phænix madarak,
 Arany skofiomot botsájtának bogarak.
 Arany gyapjas bárányt juhái ellenek,
 Hogy a' nagy Udvarok vélek bé-tellyenek.
 Ezeket a' Spanyol udvar elől vette,
 Austriai ház-is ez után azt tette.
 Nagyobb pompa van itt, mint Proserpinánál,
 Mert itten tántzolnak a' Hóld Világánál.
 Nem-is járnak itten, déren, avagy fagyon,
 Mivel Országába mindég Május vagon.
 Ide-is el-viszlek, és több illyen másba,
 De néma köszikla légy a' halgatásba.
 Aszszonyom! ha mingyárt melly kínokra húznak,
 Vagy gyenge hátamról szíjjakat-is nyúznak,
 Még sem szólok, tsak hogy mindenütt lehessenek,
 'S illy vígasságokba veled el-mehessenek.
 Néhány esztendeig illy szép társaságba
 Hord'ta-is magával, 's tartotta vakságba.
 Azomba véletlen ő meg-betegedett,
 Iszonyú nagy kínok közt meg-is gebedett.
 Gereblyéjén míg élt, sokat szált felyhőbe,
 Most már tisztúl lelke a' vas serpenyőbe.

Temetése után, Dorkó el-bútsúzott,
Mivel a' menyével gyakran újjat húzott.
Tsengerbe keresni indúlt szolgálatot,
A' hol-is ő mingyárt egy Takátsnál kapott.
Tizennyóltz esztendő's vala akkor ő már,
Pártába szép Leány sokáig ritkán jár.
Ugyan ennél szolgált egy fiatal legény,
Gétzbe lakott Attya, ki nem vala szegény.
Toty Pál volt a' neve, Pál volt a' fia-is,
Meg-hólt felesége, több más gyermeke-is.
Hogy házasodna-meg, fiát arra kérte,
De ebbe szándékát hamar el-is érte.
Mivel Palkó Dorkót, Dorkó Pált szerette,
Azért Palkó Dorkót hamar meg-kérette.
Mihent meg-esküdtek Hymen Oltáránál,
Haza vitte; laktak az Attya házánál.
Attya öreg lévén, tsak hamar meg-hala,
És így háznak Ura immár maga vala.
Negyven esztendeig jól éltek egymással,
Nem voltak egymáshoz soha háborgással.
Gyermekeket nékik az Isten nem adott,
Gyakran mind a' kettő panaszra fakadott.
Ezért-is egymással ők nem tzivakodtak,
Isten akarattyán szépen meg-nyúgodtak.
Mezei munkáját hogy ha el-végzette,
Akkor a' hálóját vállára vetette.
Gyakran a' Szamosba fogott ketsegéket,
Tsukát, Pontyot, Dévért, és több e' féléket.
Történt: hogy ő egy nap el-mene halászni,
Akkor egy örvénybe bé-talála mászni,
Ez bé-is tekerte a' maga öblébe,
Oda-is fült szegény ennek fővényébe.
Tóthfalusi hídnál fogta-ki a' Vámos,
A' mellynél dolgozott néhány napi számos.
A' vízből ki-húzni ezek segítették,
Testét egy szekéren haza-is vitették.
Hogy meg-látta Dorkó, lábárúl le-esett,
Mikor hal-meg ő-is, minden arra lesett.
Egy meszszyel pályinkát töltöttek torkába,
Még-is magához tért, hogy le-folyt gyomrába.
Falba verte fejét, a' haját szaggatta,
Bögött mint a' tehén, olly nagyon jajgatta.
Végtére mint illik, őtt el-temettette,
Fej-fájára nevét ki-is metzettette.
De hogy ő meg-hala, igen jól-is esett,
Mert ha várakozott volna tsak keveset;
Kedves Dorkójának látván a' halálát,
Tépte volna akkor a' maga szakállát.
Míg Ura élt, titkon üzte mesterségét,
Társaihoz még-is meg-tartá hűségét.

Tartott, ha meg-tudná, hogy ő miket tenne,
 Nem szeretné, sótt még ellensége lenne.
 De ha történt, Ura hogy otthon nem hála,
 Már akkor mindenkor társaihoz szála.
 Úgy mint özvegy, mostan nyervén szabadságot,
 Kedvére üzhette a' boszorkányságot.
 A' ki egyszer magát Czéhekbe íratya,
 Mondgyák: soha többé azt el-nem hagyhattya.
 Mert a' szemfény vesztés el-ámíttya őket,
 Hiszik, hogy élnének arany esztendőket.
 Ezen mesterségbe ő nagyon bé-merült,
 De vígsága után keleptzébe került.
 Eddig pemetére ült, mint képzelt lóra,
 Mint maga Aszszonya, ült most szénvonóra.
 Eztet ugratta ő mind télbe mind nyárba,
 Ezen nyargalt mindég a' Etsedi Várba.³¹
 Itten társaival leg-inkább vígadott,
 Kígyók, békák között, nagy bálokat adott.
 Ő annyira mene már mesterségébe,
 Hogy sokaknak ártott nyegédességébe.
 Ha valaki néki leg-kissebbet vétett,
 Az ugyan ép lábbal nem sokáig lépett.
 Mert lába szárából tsonttyait ki-szedte,
 Avagy-is más móddal őtt Lázárrá tette.
 Hogy egy szabó néki roszszúl vart egy mentét,
 El-verette jéggel egész Szamos mentét.
 Az Aszszonyoknak-is gyakran kenderével
 Így bánt; nem lehetett soha-is békével.
 A' faluba minden gyümölts-fát meg-nyesett,
 Ekkor minden előtt gyanúságba esett;
 Mert nem egynek, hanem soknak tűnt szemébe,
 Minden estve lidércz, hogy szál kéménnyébe.
 Szokása volt, midőn szénvonóján el-ment,
 Valami zsírt elébb oldalára fel-kent.
 Egyszer ablak alá a' tserepet tette,
 Mellybe a' zsír vala, 's ottan felejtette.
 Történt, hogy egy Zsidó, a' ki beteg vala,
 Főképpen pediglen fájt a' két oldala;
 A' házához jöve, hogy őtet gyógyíttsa,
 Súlyos fájdalomtól őtt' meg-szabadíttsa.
 A' Zsidónak őtet mások javaslották,
 Nagy Orvos Aszszonynak kik őtet tartották.
 A' Zsidó a' házát bé-zárva találta,
 A' szomszédba lakó Aszszony őtt meg-látta;

³¹ Etsed már most pusztá Vár, fekszik nemes Szathmár Vármegyébe a' láp közepén, az az: nagy motsárok, tavak, és ingoványok között, 1334. esztendőbe kezdték építeni, 1492 esztendőbe Báthori András megerősítette, és a' Tatárok ellen nagy menedék hely lett. Bethlen Gábor 1619-be ide hozta Pozsonyból a' Sz. Koronánkat. Rákótzai Ferentzre szállott ezen vár, el-szaladása után Császár ő Felsőge el-rontatta, most kígyók békák fészke.

Szólt hozzá: kendert ment Dorkó Aszszony nőni,
 De nap szalat előtt haza fog ő jöni.
 Halván ezt a' Zsidó, sétált fel és alá,
 Végtére le-üle az ablakja alá.
 Szemeibe akad't a' tserépbe a' Zsír,
 Gondolta, nem lesz más, hanem orvosló ír.
 Szólt magába; ezzel a' két oldalamat
 Majd meg-kenem; talán érem jobbúltamat.
 A' külső orvosság nékem nem-is árthat,
 Szerentsés lehetek, mert tán még használhat.
 Mihent két oldalát e' Zsírral meg-kente,
 Mivel jó vastagon azt magára fente,
 Fel-kapta mingyárást ötet egy sebes szél,
 A' Zsidó mindentül, úgy-is retteg, és fél.
 Már a' levegőbe szálván, úgy ordított,
 Mintha nyúzták vólna, felette visított.
 Egész falu itten az ő lármájára,
 Nagy hirtelenséggel futott az útzára.
 Tsudálkozva nézték, a' zsidó mint repült,
 Ezen az eseten minden ember el-húlt.
 Néhány minutáig, míg a' nép itt ála,
 Mivel sólyomnál-is sebesebben szálla,
 A' beteges Zsidó szemek előtt el-tűnt,
 De az álmétkodás a' nép közt meg-nem szűnt.
 Az egész Vármegyét e' hír bé-futotta,
 Öt a' balgatag nép sárkánynak tartotta.
 Sok ember sok-képpen beszélt ő felőle,
 Griff madarat sokan tsináltak belőle.
 A' Zsidóság hitte, Ábrahám keblébe
 Repült; mert ajtatos vólt egész éltébe.
 Azomba bé-repült az Etsedi Várba,
 Le-ereszkedett ott térdig érő sárba.
 Nem lett semmi baja, de tsudálkozhatott,
 Mivel nintsen szárnya, oda mint szálhatott.
 Nem vala ostoba, már itt észre vette,
 Hogy Dorkó boszorkány, és Zsírja ezt tette.
 Mingyárt el-is mene a' Szolga-Bíróhoz,
 Esmérte ez ötet, 's kérdezte hogy mit hoz.
 Tsúfos történetét ő el-beszéllette,
 Mellynek hírét már ő másoktól értette.
 Gétzbe mingyárt maga két hajdúval el-ment,
 És mihent Dorkónak házába leve bent,
 A' mint minden szöget, lyukat abba vizsgált,
 Zsírral két tserepet egy hajdú fel-talált.
 Dorkó Aszszonyt mingyárt Exámenre vette,
 És hárs kötelekkel meg-is kötöztette.
 Mert hárs köteleket el-nem szaggathatnak
 Semmi boszorkányok, által sem rághatnak.
 A' Vitze-Ispányhoz a' Zsírokat vitte,
 A' ki-is azokat elől tsak nevette.

Maga meg-kent azzal egynéhány rögeket,
Míngyárt futni látott annyi egereket.
Vitz-Ispány e' dolgot nem vette tréfára,
A' más zsírt-is venni akarta próbára.
Gondolta a' kit ő ezzel meg-fog kenni,
Majd szál, de belőle egér nem fog lenni.
Nem tudta a' próbát hogy kivel tétesse,
És a' repülésre melly embert vehesse.
Mert nyak, 's láb töréstül, minden nagyon féle,
Nem-is játék dolog, a' melly ilyen féle.
Az olyan embernek fizetést-is ígért,
Ki rá adgya magát, 's meg-próbállya e' zsírt.
Egy Czigány meg-hallá ezen ígéretet,
A' Vitze-Ispányhoz leg-ottan sietett.
Mondá; fog ő szálni három Márjásokért,
De úttyára még egy darab kenyeret kért.
Lám a' Zsidónak-is, szólt; nem lett baja, la!
Ha őtt' meg-nem elte, engem se el-meg a'!
A' három Márjás itt néki meg-adatott,
Egy szép feje kenyér kezébe nyújtatott.
A' Tzigánynak itt vólt felesége Sára,
Szólt hozzá; e' kenyér elég lészen mára.
Ihol a' pénzbül-is adok szalonnára,
Főzz valamit, haza szállok vatsorára.
Mind a' két oldalát itt maga magának
Meg-kente, mert néki zsírt bőven adának.
Míngyárt mint a' Zsidó széltül fel-kapatott,
Repült, 's a' fellegbe hollónak láttzatott
Lenni: hamar-is ő el-túnt szemek elől,
Már Sára semmit sem tudott Ura felől.
Kiáltott utánna, bolond! oly sebessen
Ne szállj: hanem szálljál te betsületessen.
Mert majd fán akadtz-fel valamely erdőbe,
Avagy tóba esel, vagy-is mély fertőbe.
Koránt sem repült ő az Etsedi Várba,
Mint a' Zsidó; és ott nem esett a' sárba;
Hanem ennél sokkal pórúltabban jára,
Mert őtt a' Szigethi kő akasztó fára
Vitte Mármárosba a' Zsírnek ereje.
Hogy rá ereszkedett, szédült-is veleje,
Mert akkor-is azon három Oláh függött,
Egynek a' vállára a' két lába tsüggött.
Jó hogy a' nyavalya itt őtt ki-nem törte,
De a' félsz a' szívét felette gyötörte.
Le-ugrott ő arról, de kerítésébe
Esett, hol rozsztat-is tehetett féltébe.
Mert más egy Oláhra ott megint akadott,
Ki a' három mellől abba le-szakadott.
Ki-törte ajtaját, és úgy szabadúla,
De a' mint mondotta, ő el-is lódúla.

Mert hosszú mezőig egy húzomba futott,
Ott szerentséjére Tsigányokhoz jutott.
Adtak néki enni, nálok meg-is pihent,
De nem mondta, hogy járt, 's magára hogy zsírt kent.
Negyed nap fárattan haza verekedett,
Íjedt vólt, de még-is meg-nem betegedett.
A' Vitz-Ispánynak más nap udvarára
Bé-mene, akada ott épen magára.
Szólt hozzája mingyárt; no Zsiga! hát itt vagy?
Látom gyalog jöttél, már te madár nem vagy?
Felele: sok pénzt ér a' Nagy Károlyi Vár,
Ha nekem adgyák-is, még se leszek madár.
Legyék kinek tettezik, bár Daru, bár Páva,
Nem leszek én; nyakam hogy ki-törjem gyáva.
Uram! a' Vad lúdnál sebesebben száltam,
Sem eget, sem földet, szememmel nem láttam.
Tsendesedett a' szél, melly vitt, utólyára,
Szépen a' Szigethi kő akasztó fára
Ültetett; a' mellyen függött három oláh;
Véltem; hogy tűz zsarát raktak bőröm alá.
Még a' lelkemről-is folya az izzadság,
Tekéntetes Uram! nem vólt e' bolondság.
Egész történetét elő beszéllette,
Szánta a' Vitz-Ispány, de még-is nevette.
Tizenkét forintot meg le-olvastatott
Néki, és egy veres nadrágot adatott.
Meg-köszönte, örült, menván sátorába,
Más nap kevélykedett viselt nadrágába.
Dorkónak már akkor folya a' törvényne,
Szeme előtt vala két zsíros edénnye.
Általkodva még-is dolgait tagadta,
Miglen János Mester őtt' meg-nem ragadta.
E' szövétnekekkel kezdvén tsiklándani,
Minden gonoszságit kezdé ki-mondani.
Mellyekért mingyárást tűzre ítéltetett,
A' kovátsné helyén meg-is égettetett.
A' Dorkó halálán Zsiga épen nem sírt,
Mert meg-tudta hogy ő készítette a' zsírt.
Jól esett, azt mondá, már madárrá nem tesz,
Nem töri nyakamat, most maga tűzbe vesz.
A' Nótáriusnak az ő egészsége,
Nem hogy jobbúlt vólna, sótt a' betegsége
Napról napra mindég jobban nehezedett;
Gyakran el-ájúla, bár fel-éledezett.
A' kik még házánál körülte valának,
Mi tevők legyenek, tanátsot tartának.
Végtére minnyájan ők aztat ítélték,
Hogy Klára Borbélyért küldgyön, jónak vélték.

Pulyka Miskát el-is küldé ő Szathmárba,³²
 Mivel tavasz vala, igen nagy Víz árba.
 Szerentsésen még-is a' Városba futa,
 Nagy Peleskére-is a' Borbélyal juta.
 E' mingyárt a' kezét a' Nótáriusnak
 Fogta, észre vette hevét a' pulsusnak.
 A' háta geréntzén frissen eret vágván,
 De onnan vérenek folyását nem látván;
 A' jobb lábán hátról a' sarkát meg-vágta,
 Mivel itt-is folyni a' vérit nem látta;
 Bal kezén azután ő a' Mediánát
 Meg-vágta, vérevel meg-tölte fél kannát.
 Mingyárt a' forróság a' mellyérül tágúlt,
 És mint eddig, már most ő el-sem-is ájúlt.
 Szólt a' Borbély; vére felette fekete,
 Genyetséges, és függ haj szálon élete.
 Most tsak had nyúgodgyon, hogy a' symptomáit
 Láthassam, 's meg-tudgyam belső nyavalyáit.
 Közelget ő nagyon a' bolondulásához,
 Sok spasmusi mellett több egyébhez máshoz.
 Nem meszsze van ő az Apoplexiától,
 Febris Malignától, és a' Podagrától.
 Kólyika, és Phtisis bennt vannak gyomrába,
 A' Cancrena pedig bé-bújt a' orrába.
 De én mind ezekből ötöt meg-gyógyítom,
 Hogy már egészséges, ha azt meg-sajdítom.
 Azért itt mindennek láb hegyen kell járni,
 Circumstantiáktól mindeneket várni.
 Klárának házába nagy tsendesség leve,
 Tsak hogy fel-gyógyúllyon, ki ki mindent teve.
 Még lélekzetet-is ők itt úgy vevének,
 Hogy a' szúnyogok-is meg-ne ijednének.
 A' bolháknak sem vólt szabad itt köhögni,
 Sem pedig legyeknek nevetni röhögni.
 Illy nagy tsendességbe ő el-is aludott,
 Örvendett a' borbély, hogy ő el-nyúgodott.
 Expressus érkeze ide Komorzánbúl,
 Mivel Egyházfit tett a' Tanáts Glodánbúl,
 Haza jövetelét üzenték, hogy tegye,
 Hogy e' hivatalát mint illik ált vegye.
 El-is bútsúzott ő szépen minnyájától,
 Főkép Klár' Aszszonytól nagy patrónájától.
 Egy málé kenyeret adott néki Klára,
 Mingyárt el-is indúlt ő ezzel úttýára.
 A' beteg fel-ébredt, 's kérdé, Collégája
 Hol vagyon? és mondá; jönne-bé hozzája.
 Kérte; jönne vele az Orgonista-is,

³² Pulyka Miska az ott való Uraságnak külső szolgája vólt, tudni-illik; Mindenhez látó, 's kevéssel bíró vala.

És az Orosz Kántor, Tyukodi Mester-is.
Mingyárt mind a' négyen ők bé-is menének,
Látván ágya körül ők már hogy lennének,
Így szólla hozzájuk nagy fohászkodással,
Szavára minnyájan vóltak vígyázással.
Uraim! hogy ember vagyok, meg-esmérem,
Látom éltem végét hogy hamar el-érem.
A' súlyos nyavalyák engem körül vettek,
A' múltó árnyékhoz hasonlóvá tettek.
Félek a' haláltól mert Isten-is féle,
De még sem rettegek: hiszem! lészek véle;
Lészek, mert hitemet végig meg-tartottam,
Őtet meg-váltómnak, örökké vallottam,
Szent úttain mindég igyekeztem járni,
Tudtam, idvességem tsak így lehet várni.
Minden dolgaimba igaz, és hív vóltam,
Hamis bizonytságot én soha se szóltam.
Házam felől-is a' rendelést meg-tettem,
Testamentomomat rég már el-végzettem.
Mert a' beteg ember fájdalemak közt mit tépsz?
Sokkal jobban ítél az egésséges ész.
Kérem hát, alája hogy írják neveket,
Mellyek mellé üssék magok petséttyeket.
A' falú ládáját ágyához hozatta,
És Szelíd Andrással azt fel-is nyittatta,
Ki-vette belőle a' Testamentomát,
Szándékának végig olvasta laistromát.
Kívánságát mind a' négyen itt töltötték,
Könnyeknek árjait szemekből öntötték.
Meg-köszönte, 's vissza tette a' ladába,
Ezt Szelíd Andrásnak adta hatalmába.
Mert őtet tette ő Executorának,
Mivel tartotta-is őtet sógorának.
Kérte, hogy ha meg-hal, mindent el-végezze,
Akarattyát betű szerint el-intézzé.

TIZEDIK PARAGRAPHUS.

*A' Borbély hozzá lát tovább-is a' Nótáriusnak gyógyíttasához, de napról napra
rosszabbúlván, végtére Klára a' Jurátus fiának Pestre stafétát küld, melly által
tudtára adgya Attyának halálos betegségét: ezen László fia postán el-is érkezik az
Attyához Nagy Peleskére.*

Széles e' világot akár ki vizsgállya,
A' leg-nagyobb erő miben van, tzirkállya;
Tapasztalni fogja, hogy a' szeretetben;
E' munkál ég alatt minden teremtetben.
Ez a' nehézséget hozza könnyűségre,
Lehetetlenséget meg-eshetőségre.
Ez a' bátortalant viszi bátorságra,
A' szomorú szívet indíttya vígságra.
Munkálló erejét tekintvén példába,
Tapasztalni fogjuk leg-inkább Klárába.
Látván ő szerette Férje' betegségét,
Keserves fájdalmat, nagy erőtlenségét.
A' szíve miatta olyan nagyon vérzett,
Hogy kínos sebeket lenni azon érzett.
A' nagy bánat ötet úgy meg-bágyasztotta,
Hogy életétül-is majd meg-nem fosztotta.
De látván férjének egy kis enyhülését,
Mingyárt homályának nyéré derülését.
Hozzá víg ortzával menvén, ápolgatta,
Fájdalmas tagjait gyengén tapogatta.
Kérdezte mint légyen, kívánna-é enni?
Parantsollyon vele, ő mindent fog tenni.
Felelt, kedves Klárám! én savanyú tejet,
Vagy etztes tormával enném disznó fejet.
Szólt a' Borbély; hogy ő enni kíván, jó jel,
De azon étkekkkel magát rontaná-el;
Mert majd fel-zavarná a' téj az epéjét,
A' tormás disznó fő pedig az elméjét.
Valami vagdaltat főzni néki lehet,
Tzitront, vagy egy kevés etztet abba tehet.
Szólt Klára; most Tzitrony nintsen a' házamnál,
Légy kevés tűréssel, jobb-is vagyon annál.
Savannyú vagdaltat főzök néked mingyárt,
Nem jön belé etzet, gyenge lesz, meg-nem árt.
A' szolgáló tüzet rakott konyhájába,
Maga frissen mene a' Kamarájába,
Egy foghagymás kolbászt ő káposzta lébe
Főzött, és tálalta egy jó nagy Tsészébe.
Bé vitte, és Ura eleibe tette,
Felette meg-örült, szagát hogy érzette.
Mondá: kedves Klárám! mivel eztet főzted,
Úgy tettik, hogy minden nyavalyám meg-győzted.

A' Borbélynak ezen étel nagyon tettzett,
 Szóllott; mivel vagdalt, 's nintsen benne etzet,
 Ebből mennyi tettzik, ehetik mingyárast,
 Est Diareticum, nem okozhat rágást.
 Egyszersmind purgans-is, vért nagyon tisztítta,
 Cruditást emésztő, flegmát meg-indította.
 Meg-nem savanyította a' gyomrot, és epét,
 Meg-menti tályogtól bizonyossan lépét.
 És így pulsusa-is tudom tsendesedik,
 Orra-is, melly most kék, majd meg-veresedik.
 Meg-engedem tehát, tessék hozzá látni,
 De a' kanál széles, szükség nagy szájat tátni.
 Mihelyest Klárája eleibe hozta,
 A' kolbászt levével mingyárt kanálozta.
 Mivel rég már bőjtölt, éhes vólt felette,
 Kevés-is maradtott ő majd mind meg-ette.
 Örültek minnyájan appetitussának,
 Nagy örömtől szíve rebdesett Klárának,
 Nem szomjúhozna-é? ő tőle kérlette,
 Igen nagyon! ezen feleletét vette.
 Szót a' Borbély; ha van ó bora, azt hozzon,
 Mert nem kell engedni hogy ő szomjúhozzon.
 A' víz nem vólna jó, mert gyomra meg-húlne,
 Ezzel egész teste mingyárt meg-gyengülne.
 Ő a' borbúl-is, ne igyan igen sokat,
 Mert nyerhetne attól nagy fő fájásokat.
 Meg-ihat egy ittzét, de nem egy húzomba,
 Transpiratiót-is nyér talán azomba.
 Tsendessen feküdjön, ne sokat mozogjon,
 Ha izzadni talál, épen ne forogjon.
 Cicero pro domo sua itt ő beszélt,
 Mivel Patiense mellett ő-is jól élt.
 Az illy dósisokkal ő vele osztozott,
 Mivel egy ittzénél Klára többet hozott.
 Az ó bort bé-hozta Klára a' szobába,
 Tölte abból jó nagy Kristály poharába,
 A' kezébe adván, azt mind fel-hajtotta,
 Be jó kedves Klárám! e' szókat mondotta.
 Nótárius Uram! szólt a' Borbély, Prosit,
 Mert ime jól evett, a' borbúl-is jól itt.
 Látom ábrázattya hogy egészszen újul,
 Hidgye bizonyossan, hogy hamar fel-gyógyul.
 Örülvén, bőriből majd ki-ugrott Klára,
 Ked fáradtságának meg-lészen az ára.
 Kedves, Borbély Uram! tovább-is folytassa
 Így dolgát, 's hogy Túdós, rajta meg-mutassa.
 Itt le-tsendesedtek valamennyin vóltak,
 És már egymás között tsak susogva szóltak.
 Mivel látták, hogy ő mintegy szűnyókálna,
 'S jó lenne, hogy ha el-aludni találna.

Hirtelen ortzája kezdett veresedni,
Szája körös körül pedig feketedni.
Látta jól a' Borbély azon symptomákat,
Nem-is énekelt már olly hangos nótákat.
Tsak fülelt, mint a' nyúl fülel az avarba,
Gondolta; hogy mivel bé-vagyon takarva,
Nagyon melege lesz, és azért veresül,
Ennek hévségétől a' szája feketül.
Azért-is ő mingyárt ötet ki-takarta,
De mindazonáltal a' fejét vakarta.
Mert ezekből ő jót nem jövendőlhett,
Látván melegsége vólna erőltetett.
A' veríték róla nem folyt, hanem tsorgott,
Mintha bódúlt vólna, két szeme úgy forgott.
Hirtelen nem nyögni, hanem bőgni kezdett,
Mind száján, mind másutt, már ő vért eresztett.
Fegyvert-is kért, hogy ő majd meg-öli magát,
Nehezen szenvedték ki-folyó vér szagát.
Illy hirtelen, hogy mi érte, nem tudhatták,
Kérdezték! szavábúl ki-nem tanulhatták.
Klára bé-töltötte a' házat sírással,
Jaj! most mingyárt meg-hal, mondá kiáltással.
Vére folyásáról, kérte Borbélyt, tégyen,
Mert máskép a' lelke most mingyárt ki-mégyen.
Minnyájan, a' kik itt vóltak, hurogatták,
Kevésbe múlt, hogy őtt meg-nem abalygatták.
Meg-szeppent a' Borbély, látta nem tréfálnak,
És hogy itt minnyájan nád páltzákkal álnak.
Félt egynéhány száraz dosist fog majd nyerni,
Ellenek állani pedig nem fog merni.
Azért nagy mérészen így szólla hozzájuk,
Az Uraknak látom kezekbe páltzájuk,
Ha nem fogok rajta mingyárt segíteni,
Nem fogom fájdalmit mingyárt enyhíteni,
Szabadságot adok, hogy meg-botozzanak,
De most mingyárt nékem egy tálat hozzanak.
Klára mingyárt eztet a' kezébe adta,
Örült segítségét hogy Borbély fogadta.
Szólt a' Borbély! tudom ezen symptomáját
Mibül áll; 's hogy nyerte e' nagy nyavalyáját.
Nem egyébb ez; hanem tsak Atritis vaga,
Mingyárt-is jobb karján itten eret vága.
Erre vér folyása leg-ottan meg-állott,
Nehézség mellyéről egészen le-szállott.
Meg-szüne hévsége, ezzel fő fájása,
Tsak hogy még nagy vala teste bádgyadása.
Klárájával már most mingyárt beszélhetett,
Szomjú lévén, innya-is tőle kérhetett.
Szólt a' Borbély, adgyon néki most ürmös bort,
Mert erre fog venni ő Digestivum port.

Az ürmöst meg-iván, a' port-is bé-vette,
 Tsudálták, olly hamar hogy őtt segítette.
 Ditsírték a' Borbélyt minnyájan, szemébe,
 Ki-is így szólt, jövén ez által kedvébe:
 Hogy ha statum morbi egyszer meg-esmérem,
 Már akkor Curámnak kívánt végit érem.
 Mihelyest itten-is aztat ki-tanúltam,
 Már ki-gyógyításán semmit se búsúltam.
 Azon kolbász, melly főtt káposzta levébe,
 Oka; hogy Atritis szálla a' testébe.
 Meg-tudtam, hogy ezt egy podagrás Mészáros,
 Töltötte: azért-is lett az ollyan káros.
 Mert a' kolbász húsa, köszvényét magába
 Szívta: és egyszersmind lévén már gyomrába;
 Hogy meg-emésztődött, mérge a' vérébe
 Szivárgott, és onnat az egész testébe.
 De még egész testén hatalmat az nem vett,
 Azért-is belőle még podagra nem lett.
 Mert a' podagrának az Avantgárdája
 Atritis, Chiragra Ariergárdája.
 De ezen por mostan gyomrát meg-tisztíttya,
 Egésségét helyre az ürmös állíttya.
 Szólt az Orgonyista, ked beszél fontossan,
 Láttzik, érti dolgát fundamentomossan.
 De ha az ürmös bor úgy fog operálni,
 Ó bor mint operált, porúl fog ked jární.
 Klára mind ezeket hallá figyelemmel,
 De Ura felől vólt ő nagy félelemmel.
 Mert ő mint bölts Aszszony mindent jól meg-fontolt,
 Borbély Curájáról nem sok jókat gondolt.
 Mind ó bort, mind ürmöst, orvosságnak kérte,
 Tudta szomjú torka, gyógyulását érte.
 Hogy ő semmit sem tud, mivel észre vette,
 Míngyarást magába ő azt fel-is tette,
 Hogy Nagy Károlyba fog Doctorért küldeni,
 Nem bánnya, bár mennyit fog reá költeni.
 Tsak hogy kedves Férjét ő helyre hozhassa,
 Szíves szeretetét hozzá mutathassa.
 Pulyka Miska most-is futotta levéllel,
 Jó legény vólt, mene mind nappal, mind éjjel.
 A' Notáriusnak jó baráttya vala
 A' Doctor; azért-is leg-ottan nyargala.
 Épen akkor ére másnap Peleskére,
 Midőn a' harangot meg-vonák déllére.
 Klára látván őtet, köszönté, 's örüle,
 A' Borbély pedig félt, és majd meg-örüle.
 Kérte őtt a' Doctor, mondaná-meg, 's szólna,
 A' Nótáriusnak hogy mi baja vólna.
 Szólt a' Borbély; őtt tsak bánnya az Atritis,
 De gondollya abbúl hogy nem lészen Phtisis.

Míg darált, a' Doctor pulsusát vizsgálta,
Nem tettett a' mint jár, a' fejét tsóválta.
Kérdezte tovább-is, mit adott-bé néki,
És hogy ha vólna é a' betegnek széki?
Monda: adott néki ő Digestivum port,
A' mellyre meg-ivott egy pohár ürmös bort.
Kérdé tovább, van é jó appetitusa,
'S mihez vólna néki leg-inkább gustusa?
Nem vólt, de hogy légyen, néki meg-engedtem,
Egy tál jó étket-is eleibe tettem.
Káposzta lébe főtt egy kolbászt el-költött,
Gyomrába egy ittze ó bort arra töltött.
Gustusa van, mondá, a' savanyú tejhez,
Ez után az etztes tormás disznó fejhez.
Ked engedte néki a' kolbászt meg-enni?
És olly nagy Excessust a' borba-is tenni?
Szólt, nem vólt Excessus, mert mingyárt jobban lett,
Mihent ó bort ivott, 's foghagymás kolbászt ett.
Mert tudtam a' kolbász, quod sit consumptivum,
Az ó bor pediglen hogy conservativum.
Fel-ugrott a' Doctor, kiáltott mérgessen,
E' gaz embert mingyárt vigyék egyenessen
Falú tömlöztébe, vagy-is kalodába,
Zárják a' két lábát a' Bíró házába.
Ez a' rosz ember lesz oka halálának,
Ha meg-talál halni, ezt mondá Klárának.
Egy marha, nem ember, így meg-romolhatna,
Betegnek illyeket de ki-is adhatna?
A' Borbélyt mingyárt-is itten meg-ragadták,
Meg-kötözték, és a' Bírónak ált adták.
Tele vólt a' Doctor még mindég méreggel,
Mondá: meg-tanítom őtet holnap reggel.
Én ugyan meg-vetem minden mesterségem,
Tán fel-gyógyúl, vagyon egy kis reménységem.
Klára öszve tette előtte a' kezét,
Szólt: az Úrnak tudgya a' Világ nagy eszét.
Kérem a' mint lehet, ó rajta segítsen,
Jövendő özvegyi sorsomra tekintsen.
Nem sajnállom tőle épen költségemet,
Tsak hogy meg-nyerhessem egyetlen egyemet.
Felele a' Doctor; jó szívű Aszszonyosság!
Olly nyavalyája van, a' melly nem bolondság.
Rá vetem fejemet, és tudományomat,
Hogy ha lehetséges, e' jó barátomat
Halálnak torkából hogy még ki-ránthassam,
És kedves személljét öledbe adhassam.
De a' Borbélyt holnap majd letzkére veszem,
A' Doctor kalapot majd fejére teszem.
Más napra virradván el-is ment a' Doctor
A' bíró házához, reggel nyóltz órakor.

Láttá kalodába a' Borbélyt heverni,
 Azt vélte a' bíró, hogy meg-fogja verni.
 De nem: hanem kívánt négy jó legényeket
 A' bírótól; és még egy pár köteleket.
 Egy ollót-is kére, és ehez egy tököt,
 Mondván, hogy most mingyárt vágni fog üstököt.
 Még egy pár marha szarv, ehez kívántatott;
 A' mint minden eszköz kezében adatott,
 A' Borbély két karját hátra kötöztette,
 És azután vízzel jól meg-öntöztette.
 Kapván itt az ollót, a' haját le-nyírta,
 A' töknek felére e' szavakat írta:
 Borbély volt ez; már most ökör lett belőle,
 Azért őrizkedgyen minden ember tőle.
 A' fél tök, fejére itten borítottatott,
 A' mellyre a' két szarv jól rá szorítottatott.
 Most a' kalodábúl már ki-eresztette,
 A' négy legényekkel őtt így kísértette
 Szathmár Városának kies piatzára;
 Ott-is ki-ne-kössék, botsássák úttyára.
 Esedezett, kérte, hogy ezen tsúfságot
 Ne tegye ő rajta, soha orvosságot
 Senkinek bé-nem ád, egész életébe,
 Tsak most egyszer vegye őtet kegyelmébe.
 De hogy engedett-meg, sótt még a' nyakára
 Egy kolbászt akasztván, botsájtá úttyára.
 A' piatzra vele a' mint ők jutottak,
 Nézésére a' sok gyermekek futottak.
 Mert vélték, Lengyelek medvével érkeztek,
 De a' nézők a' mint melléjek férkeztek,
 Nem tudták ezen tsint hogy rajta ki tette,
 Vólt olyan, ki szánta, de több, ki nevette.
 A' gyermekek bögtek, sárt kezd'tek rá hánni,
 Mert illy maskarákkal így szoktak ők bánni.
 Felesége haza kísérte végtére,
 Így a' négy legény-is megint vissza tére.
 A' Doctort a' Borbély átkozta, motskolta,
 Hogy vele ő így bánt, és így meg-piszkolta.
 Mondá, hogy kordélyba dolgát ő nem hadgya,
 Universitásnak a' Doctort bé-adgya.
 Szólt a' felesége, jobb lészen ha halgatsz,
 Mert még utollyára róka vasba akadsz.
 Maradtál volna te tsak az ér vágásnál,
 A' köppölyözésnél, és a' fog vonásnál;
 Rajtad ezen tsúfság meg-nem történt volna,
 A' világ mint most szól, felőled nem szólna.
 A' varga ne mennyen tovább a' kaptánál,
 Borbély-is maradgyon tsak a' borotvánál.
 Nem tudott mást tenni, búsúlt, sohajtozott,
 Néki egy más Borbély egy parókat hozott.

Elől tsak tzérnája láttzott; vólt-is hóka,
Hátról olly veres haj vólt rajta, mint róka.
Itt egy németh szabó hogy meg-halálozott,
Mivel a' Borbélynak sok százzal tartozott,
El-foglalta ennek minden vagyonkáját,
Házát, ruháját-is, 's e' vén parókáját.
Meg-látván ő eztet; mondá e' társának,
Jobb ha e' vén kutsrát tartya ked magának.
Úgy-is tsak hátról van egy kis tsitri haja,
Visellye ezt fején, nem lesz naptúl baja.
És lódúllyan; máskép házamból ki-vetem,
Másodszor bolondnak magam nem tétetem.
El-is ment; ő pedig dúlt, fúlt a' Doctorra,
Boszszú állásomat, szólt: hagyom másszorra.
A' négy legény a' mint Szathmárból meg-tére,
Beszélték; a' Borbély melly nagy nevére
Vólt egész Városnak, a' nép mint tsudálta,
A' sok gyermek sárral őtt mint hagyigálta.
Mosolygott a' Doctor, és aztat mondotta,
Ő mint orvosollyon, most meg-tanította.
Tudgya; hogy ez után nem fog præscribálni,
Jobb-is szakállokat ha fog borotválni.
De Klárának szívét e' dolog bántotta,
Mert a' véle bánást otsmánynak tartotta.
Azomba a' Doctor a' Nótáriushoz
Úgy látott, mint illik egy illy Physicushoz.
Transpiratióra kívánta őtt hozni,
Remélte, porai fogják azt okozni.
De egy ájulásból esett megint másba,
Ezek után megint nagy szív nyilalásba.
Frissen eret vágott mingyárt a' bal karján,
Melly után egy kelés támadt a' jobb marján.
Meg-örült, és eztet jó jelnek tartotta,
Jó reménybe légyen, Klárának mondotta.
Jobban-is meg-örült a' Doctor szavának,
Mintha felét nyerte vólna Európának.
A' nyilalás meg-szűnt, már nem-is ájula,
Mellyen Klára szíve nagyon meg-vidúla.
Keléssére rakott érlelő flastromot,
De gyomra szenvedett fájdalmas ostromot.
Mert jajgatva mondá, hogy valami marná,
Ezt ha gyógyítaná, leg-inkább akarná.
Adott-is bé néki valamelly tseppeket
Nád mézen: mihelyest le-nyelte ezeket,
Mingyárt annak minden fájdalma el-állott,
Klárának szívére meg új öröm szállott.
Egy éjjel meg-fakad't kelésse hirtelen,
Folya-is belőle rútság teménytelen.
Ez-is a' Doctornak esett nagy kedvére,
Balsamokat kene ennek seb helyére.

Már más nap egy kevés levetskét ehetett,
De még az ágyába ő fel-nem ülhetett.
Napról napra még-is ugyan tsak jobbúla,
Annyi sok fájdalom reá nem tódúla.
Egy hét múlva még-is ágyából fel-kele,
De még bágyadtsággal teste vala tele,
Kérte őt a' Doctor, hogy tsendessen legyék,
És hogy ő erővel semmit se-is egyék.
A' Recidivátúl kell ő néki félni,
Mert ha ebbe esik, akkor meg-szűn élni.
Minden veszedelmen kívül még ő nintsen,
Vége a' Criticus napoknak-is sintsen.
Vigyázott rá Klára, és szemmel tartotta,
Mert a' Recidivát ő rosznak hallotta.
De semmiben épen ő nem-is excedált,
Reménységek felett tsak hamar lábra ált.
De tudta a' Doctor, hogy ő nem sokára
Abrahám keblébe mégyen vatsorára;
Mivel belső része már nagyon meg-romlott,
Vére, ere, minden tagjával lett bomlott.
Azért-is szép móddal, szóllott ő Klárának,
Mért nem ír levelet Pestre a' Fiának.
Nem gondollya ugyan, hogy meg-fogna halni,
Mert hogy jobban vagyon, lehet tapasztalni;
De illő, hogy Attyát ő meg-látogassa,
És melly beteg vólna, szemével láthassa.
Mingyárást-is küldé utánna Stafétát,
Jó hogy nem értette a' Doctor Prófétát.
Hogy Stafétát küldött, meg-mondá Urának,
Bár már itten vólna, szólla Klárájának.
A' posta síp hatod napra hallattatott,
Szólt ő; László fiam ugyan jól hajtatott.
Itt a' Doctor mondá, haza fogok menni,
Ötöd napon megint meg-fogok jelenni,
Meg-kell tekintenem mint van házam népe,
Azt-is; városunkba a' nép hogy ha ép-é?
Meg-tanítá Klárát, hogy mi tévő légyen,
Kérte, hogy tsak sokat a' beteg ne égyen.
El-indúlt a' Doctor, hajtatott sebessen,
Szathmárba meg-sem ált, mene egyenessen,
Dob falunak érvén az ő határára,
Nagy szerentsétlenség hárúlt a' nyakára.
A' Borbély, a' kit ő Peleskén úgy meg-nyírt,
Boszszút állott rajta, mert mérgével nem bírt.
Két kémeket tartott, kiket jól fizetett,
Peleskérül ezek által hírt vehetett,
Hogy a' Doctor onnat melly nap fog el-menni,
Házánál Károlyba mikor akar lenni.
Napját indúltának tudtára-is adták,
Kötelességeknek ők eztet tartották.

A' Borbély hat erős Oláhkat fogadott,
Napjára öt márjást mindeniknek adott.
Hogy a' mit parantsol, aztat véghez vigyék,
A' mit ő fog tenni, ők-is aztat tegyék.
El-bújt ő ezekkel a' Dobi erdőbe,
Ország úttya mellett álló egy sűrőbe.
Hőség vólt, a' Doctor ingre le-vetkezett,
Így lévén a' midőn elikbe érkezett.
Ki-ugrottak, mingyárt lovait meg-kapták,
Kotsissát a' bakról a' földre le-tsapták.
Doctor a' Borbélyra a' mint rá esmére,
Jéggé lett egészen testébe a' vére.
A' kotsíbúl ötet mingyarást ki-hozták,
Ingét a' testérül egészen le-nyúzták.
A' két karját két fa ágához köttette,
Mind a' két lábával szintén ezt tétette.
Nem függött ő, hanem talpán földön álla,
De karjait húzván, ropogott két válla.
A' haját fejről késsel le-metélték,
Egy somfa fátskával száját fel-petzkeltek.
Mézes vizet ő egy butykossal készített,
Álván a' fák között, mint egy ki-feszített.
Ezzel mezítelen testét mind bé-kente,
Egész ábrazattyát, fejét-is bé-fente.
Két nagy hosszú fület bőrből otthon munkált,
Fejéhez kötözte, mind a' kettő fent ált.
A' mellyére egy fa tábláskát akasztott,
Mellyre nagy betűkkel illy írást ragasztott.
Doctor vólt ez! már most számár lett belőle,
Őrizkedgyen! mert rúg; minden ember tőle.
Míglen őtt a' Borbély itten így kínozza,
És maga szándékát véghez ő így hozta,
A' Doctor előtte sírva esedezett,
Meg-vallya ellene, úgy mond: hogy vétkezett.
Engedgyen-meg néki, kérte zokogással,
Ád néki száz aranyt, szolgál többel mással.
Szólt a' Borbély, én-is, úgy-é hogy kértelek?
Ne tégy tsuffá: meg-nem engesztelhettelek.
Azt gondoltad, magad vagy egyedül okos,
A' költsönt fizetem, tsak szenvedgyed tokos.
Itt hagyta a' Doctort, azon hat Oláhval
El-lódúlt, hogy kész lett ezen szép dolgával.
Szájába a' legyek ki 's bé-jártak, mint raj,
Mivel petzkelt vala, azt sem mondhatta jaj.
Nyavalyást számtalan szúnyogok bé-lepték,
Szívták vérit, dongók testét marták 's ették.
Meg-is ölték vólna, de kotsissa látván,
Urát mint kínozzák, akkor el-illantván.
A' faluba Dobba, tele ijedtséggel
Futa, 's a' bíróhoz mene sietséggel.

Kinek Ura dolgát a' mint beszéllette,
 A' harangot mingyárt ő fére verette.
 Kiálta a' bíró, tséppel, vas villákkal,
 Jönnének fejszékkel, avagy-is puskákkal.
 Mingyárt-is sok legény, így fel-fegyverkezett,
 Bíró mellé kiki a' mint el-érkezett;
 El-indúla vélek, a' kotsis vezette,
 Szegény Doctort addig a' sok bögöly ette.
 A' tortúra helyén hamar-is termettek,
 Hogy meg-szabadítsák, felette siettek.
 A' mint őtt meg-látták, kinnynain el-hűltek,
 Ki-kötözvén, hogy már nem mozog, rémültek.
 Rázták orrát, vízzel öntözték: oda vólt,
 Észre vették, guta ütésbe hogy meg-hólt.
 E' tsúfságot nagyon tán szívére vette,
 Illy reménytelenül életét végzette.
 Nem tehettek már mást a' Doctor testével,
 Hanem bé-takarták a' köpönyegével,
 Szépen bé-fektették önnön kotsijába,
 A' mellynek a' bíró üle hátrúlyába.
 Az első ülésbe két hites ember ült,
 Károlyba bé-érvén, házához sok nép gyűlt.
 Ezen rettenetes esetet tsudálták,
 Nints é ütés testén, leg-inkább vizsgálták.
 De nem vólt; azért-is, egy így, más úgy beszélt,
 Mind semmit sem használt, mert ő már tsak nem élt.
 A' Nemes Vármegye épen edgyütt vala,
 El-hűlt azon, hogy így Doctora meg-hala.
 Mivel a' Vármegye őtt nagyon szerette,
 A' maga költségén el-is temettette.
 A' vólt leg-jobb, hogy ő vala még nőtelen,
 Nem tudták, Nemes-é, avagy-is nemtelen.
 Mert külső Országból Kassára érkezett,
 Hallván nints itt Doctor, ide igyekezett.
 A' sok Currens mene mingyárt minden-felé,
 Hogy a' Borbélyt akár hol talállyák elé,
 Fogják-meg, és hozzák keményen kötözve
 Károlyba, majd jobban lészen bé-nyűgözve.
 De őtet már többé senki sem láthatta,
 Feleségét, 's minden gyermekét el-hagyta.
 Egy Szathmári Görög, esztendő múltával,
 Bé-mene Móldvába, még két más társával;
 Ki-hajtottak onnat négy száz göbölyöket,
 Ezekkel még két száz fiatal ökröket.
 E' mondá; a' Borbélyt hogy látta Móldvába,
 Hanem már nem Magyar, de Török ruhába.
 A' Chotyinyi Basa tevéi mellett vólt,
 Tartván tőle, azért ő vele nem-is szólt.
 Ezen halhatatlan iszonyú esetet,
 A' melyhez hasonló ritkán történhetett,

Notárius mingyárt ezt Szelíd Andrással,
Valamint történe, olyan le-írással
A' falu könyvébe prothocoláltatta,
A' jövendőségnek példájára hagyta.

TIZENEGYEDIK PARAGRAPHUS.

A' Notáriusnak Jurátus László fia Pestről el-érkezvén, maga kedves szülőit köszönti. Az Attya vele minden-féle fontos dolgokról beszél, azomba az Attya Recidivába esik, az egész falunak nagy szomorúságára meg-hal, és el-is temettetik.

A' posta kotsiról László hogy le-szállott,
Édes Anyja épen az udvaron állott,
Reá esmért mingyárt e' kedves fiára,
Nyakára borúla mindenek láttára.
Szólt hozzája, itt vagy? istápja éltemnek,
Meg-vídámítója szomorú szívemnek.
Tsókolván kezeit; az Annyához így szólt:
Édes Aszszony Anyám! úgy-é, hogy már meg-hólt
Kedves édes Atyám? és azért a' szíve
Szomorú; mert érte fájdalmaknak íve.
Nem hólt! felelt néki, 's téged óhajtva vár,
És mint tavaszi légy, olykor lézeng, és jár.
De hogy fel-gyógyúllyon, azt nem remélhettyük,
Kevés napok múlva, hidgyed el-temettyük.
Jöj bé velem hozzá! majd örömöt vészen,
A' te látásodból, tán jobban-is léssen.
Bé vezette anyja, 's mentek az ágyához,
Itt van a' mi Latzink; szólla az attyához.
Az Atyára László gyengén reá borúlt,
Nem szólhatott; szíve lett bánattól szorúlt.
Szólt az Attya; itt vagy? 's nyakát ált' kótsolta,
Mind a' két ortzáját, ő meg-is tsókolta.
Kérdé; mint vagy Latzi? de ő nem szólhatott,
Mert szívébe bánat 's keserűség hatott.
Zápora könnyével az Attyát ásztatta,
Végre még-is e' szót, Atyám! ki-mondhatta.
Látván Attya; hogy a' szíve háborodott,
'S az ő betegségén vólna szomorodott,
Szólt hozzája, Fiam! ülly-le az ágyamra,
És jól figyelmezzél minden szavaimra.
Le-ült, a' két kezét kezeibe vette,
Fiának: 's beszédgyét imígyen kezdette.

Az Attya.

Mond-meg kedves fiam! ember vagyok-é én?
Iffíú vagyok-é, avagy-is immár vén?

A' Fia.

Kedves Uram Attyám ember! még pedig jó,
Nem-is igen öreg, bár haja olly mint hó.

Az Attya.

Hogy én ember vagyok, tehát meg-esméred,
Ősz hajamhoz pedig vénségem nem méred.
Tudom; hogy olvastad fiam a' szent írást,
Annak az elein láthattad mingyárást,
Mit mondott az Isten mi első Atyánknak,
Mihelyest meg-tudta, őtt' lenni nyalánknak.
Mivel ő a' tiltott gyümölcsöt bé-falta,
A' kígyó hogy Évát álnokúl meg-tsalta.
Úgy-é hogy ezt mondá? mivel nem tartottad
Parantsolatomat; sótt azt fel-bontottad,
Halállal halsz te meg, 's minden maradékod,
Halál büntetésed! halál ajándékod.
E' változhatatlan Isten rendelése,
Engedetlenségnek szörnyű büntetése.
Meg-kellettik tehát minnyájunknak halni,
Nem lehet a' halált kerülni, 's meg-tsalni.
Meg-esmérvén ebbe emberi vóltomat,
Tudod, meg-kell adnom tartozó zsóldomat.
Elébb, vagy-is utóbb, életemtől válni
Kellettik, nem lehet ebbe ellent álni.
Mond-meg tehát Fiam, magad mért epeszted?
Ha meg-halok ugyan, Atyádat el-vesztetted.
De ezt, úgy mint ember, el-nem kerülhetem,
Mert sok fájdalmit soká nem tűrhetem.
Tudom te-is meg-halsz, de azért nem sírok,
Mert Philosophusi természettel bírok.
Ha pedig tekéntyük természet folyását,
Leg-inkább történő emberek szokását,
Mint öregnek soká nem-is lehet élnem,
Mért kellene tehát az haláltól félnem?
Mondod: bár ősz hajam, de öreg nem vólnék,
Úgy van, ha hajamról, 's nem időmről szólnék.
De nyóltzvan esztendő't immár hátra tettem,
Mellyek alatt Isten' sok kegyelmét vettem.
Mért kesergesz tehát, hogy magához vészen,
Mint öreggel, hidgyed velem nagy jót téssen.
Szörnyű fájdalmitól engem meg-szabadít,
Színe látásával, hidd! hogy meg-vidámít.
Légy jó kedvű Fiam! és menj vatsorálni,
Hólnap nagy dolgokról fogunk discourálni.
A' kik itten vóltak, minnyájan le-ültek,
Mert már az asztalra, mind főttek mind sültek
Fel-ádattak: és az étkek jók valának,
Mert kedvezett Klára e' kedves fiának.
Az asztalnál László sokat sohajtozott,
Mivel az Attyáról mindég gondolkozott.
Jó kedvbe hogy hozzák egyet mást beszéltek,
Ártatlan tréfákkal ezek között éltek.
Többek közt beszéllé Klára a' fiának,

Mind elejét, végét a' Doctor dolgának.
Szólt László, ez esett ugyan hallhatatlan,
De ha jól fel-veszem, nem vala ártatlan
A' Doctor; mert nem vólt a' Borbély Sclávussa,
És így vele bánni nem vólt néki jussa.
Úgy mint Doctor alatt ha talán állott-is,
Néminémű képpen vele parantsolt-is,
De azért olly rútúl vele nem bánhatott,
Illy hatalmat néki senki sem adhatott.
Nem mentem a' Borbélyt, mert boszszú állása
Olly pogányság vala, mellynek nintsen mássa.
Vármegyére kellett vólna néki menni,
Majd tudott vólna ez igazságot tenni.
Mind a' ketten nagyon hevessek valának,
Veszedelemre-is mind ketten jutának.
A' ki passióit zabolán tartani
Nem tudgya, így szokott magának ártani.
Mint Papnak, Lászlónak halgatván szavára,
Három fertályt ütött tizen két órára.
Fel-is költek mingyárt, nem sokat múlattak,
Hanem a' betegnek jó étszakát adtak.
Szóllott a' fiához, meny Latzi aludni!
Ha roszabbúl lennék, meg-fogod azt tudni;
Mert az édes Anyád majd fel-fog költeni,
Most nem kell hasztalan idődet tölteni.
A' posta-is téged tudom jól meg-rázott,
Ma esső-is esvén, tested-is meg-ázott.
Kérte édes Annyát, hogy Attya ágyához
Vettesse az ágyát, közel a' lábához.
Hogy így az Attyának jobban szolgálhasson,
Parantsolattyára talpra ugorhasson.
Ebbe-is az Annya kívánságát tette,
Hová kérte, ágyát ő oda vettette.
Meg-tsókolván mind a' kettőnek kezeket,
Le-feküdt, bé-zárván minden rekeszeket.
Más napra virradván, László koránt fel-költ,
Fel-öltözésébe kevés minuta tölt.
Kérdezte az Attyát, magát mint érzéné,
Valami keveset, hogy ő aludott-é?
Nem vólt-é rosz álma? melly a' nyúgodalmat
Fel-szokta zavarni, 's szaporít fájdalmat.
Felelt: kedves fiaim! el-múlt már sok hete,
Hogy szememre álom tsak ritkán jöhete.
Mondhatom, ez éjjel ollyan jól nyúgodtam,
Hogy sem jót, sem roszszat, épen nem álmodtam.
Sőt ma igen könnyen érzem én magamat,
Nem nyomja fájdalom, mellyem, 's óldalamat.
Az édes annyát-is kérdé, nyúgodott-é?
És hogy valami jót, ha nem álmodott-é?
Szólt: aludtam fiam! de papi ruhába

Láttalak tégedet, fekete tsuklyába.
Édes Aszszony Anyám! nem egyéb az álom,
Hanem essős idő, és ha meg-vizsgálom,
Nem lehet bizonyost belőle ki-hozni,
Álmomról én nem-is szoktam gondolkozni.
Nem egyszer álmomba dúzs gazdaggá lettem,
De semmim sem vala, midőn fel-ébredtem.
Aszszony Anyám, bár így álmodott felőlem,
De fogadom, hogy Pap nem lészen belőlem.
László ezen álmot ugyan jól értette,
De annyának még-is azt meg-nem fejtette.
A' fekete ruha magának se tettett,
Hogy az Attya meg-hal, ez mást nem-is jegyzett.
Szólt az Attya, fiam! te erről jól beszélsz,
Az álomról velem egy gondolattal élsz.
Úlly mellém, majd szóllunk mi nagyobb dolgokról,
És nem az árnyékhoz hasonló álmokról.

Az Attya.

Reménylem hallottad melly nagy dolgot tettem,
A' midőn Budai útam elő vettem.
Nagyon terhes vala azon fáradságom,
De sokkal nehezebb vólt sanyarúságom.
Tsak hajszálon függött, nem egyszer életem,
Hogy ha eszembe jut sok-féle esetem,
Most-is a' testembe posog egész vérem,
Mond-meg édes fiam! tőled tsak azt kérem,
Ha Budán, és Pesten, történeteimet
Tudgyák-é? számtalan szenvedéseimet.

A' Fia.

Kedves Uram Atyám! nem tsak nem hallottam,
De hogy azt olvastam, nagyon tsudállottam.
Illyen nagy dolgokat tett ritka halandó,
Azoknak híre lesz örökké tartandó.
Nem tsak Buda, és Pest, de az egész Haza
Tudgya; hogy Budára mint ment, 's mint jött haza.
A' ki tsak á, bé, czét, tanúlt: azt olvassa,
Mert ki ki kívánnya hogy aztat tudhassa.

Az Attya.

Szóly világossabban, nem értem mondásod,
Mint eshetett vólna a' te olvasásod
Az utazásomról; mert azt más orrára
Nem kötöttem; magam sem vettem pennára.

A' Fia.

Kedves Uram Atyám! tehát nem hallotta?
És Uram Atyámnak senki sem mondotta?
Utazása régen hogy ki-van nyomtatva,
Két Magyar Hazánkon keresztül futtatva.

Nints különben! minden könyv boltba árúlyák,
Már Classicus könyv lett, skólákba tanúlyák.
Senki sem olvassa már historiáját
Argirus Királynak, 's Tündér Ilonáját.
Markalfot minnyájan már most ki-nevetik,
Thóldi Miklóstra-is szemeket nem vetik.
Kedves Uram Atyám, eztet ne tsudállya,
Mert a' Világ dolga, mint foly, ha vizsgállya,
Tapasztalni fogja, hogy az eseteket,
Tsudállást érdemlő nagy történeteket,
Mingyárt papirosra teszik a' Nagy Böltsek,
Mert vannak azokba építő erköltsek.
Hogy a' jövendőség közt meg-maradgyanak,
A' népre azokból hasznok áradgyanak,
A' nyomtató sajtó alá szoríttatnak,
Az alól ki-kelvén közre botsájtatnak.
Illyen Ulyssesnek az ő útazása,
Telemachal történt hoszszú vándorlása.
Az Arany gyapjúért szintén így fáradtak
A' Görög Vitézek, míg hozzá juthattak.
Tengeren sokáig evedzett Columbus,
Meg-térvén, nyomába mene Americus.
Míg negyedik részét Világnak fel-lelték,
Neveket a' Böltsek nagyra-is emelték.
Nagyon ditsekedik Ánglia Kókjával.
E' világot körül járván hajójával.
E' nagy történetek mind ki-nyomtattattak,
Világ eleibe, például adattak.
De mondhatom kedves drága Uram Atyám,
Hazudni pediglen soha sem szokott szám,
Hogy Budára fel-vett súlyos útazása,
Veszedelmek között történt sok forgása,
Fel-múllya azokat, a' kiknek neveit
Tsak mostan említém, 's hallá eseteit.
Méltó-is vólt tehát hogy ki-nyomtattasson,
Légyen a' Világnak min álmélkodhasson.

Az Attya.

Fiam! én előttem nagy újságot mondál,
Talán egy nyomtatványt magaddal-is hozál;
Meg-vallom, olvasni magam-is szeretném,
Az Author jól írt-é? hogy meg-ítélhetném.
Úgy vélem, hogy abból sokat tanulhatnak
Mi Attyafiaink, meg-is jobbúlhatnak.
Meg-vallom, tsak azért útaztam Budára,
Hogy őket vonhassam magyarabb rámára.
Nem gondolnád fiam! hogy mennyit szenvedtem,
Míg zsufa fakómon Budára érhettem.

A' Fia.

Két nyomtatványom-is, meg-vallom, hogy vagyok,
De a' jött Staféta meg-íjesztett nagyon.
Hogy egyet el-hozzak, nem jutott eszembe,
Mivel akkor nékem, más nem vólt fejembe,
Tsak Uram Atyámnak súlyos betegsége,
'S mint térhetne vissza régi egészsége.
Hólnap mingyárt írok azon Collégámnak,
A' mellynek kezébe van kúltsa szobámnak,
Egy nyomtatványt mingyárt hogy adgyon postára.
Tudom veszem-is azt nem igen sokára.
Hogy aztat olvastam, szívem szintén vérzett,
Mert Fatumi miatt fájdalmakat érzett.
Rettegek, képzelvén bikák mint kergették,
Félt-é Uram Attyám! mikor érdeklették?

Az Attya.

Hogy ne féltem vólna, mivel már sarkamba
Bömböltek, nem bíztam immár a' lovamba;
Mert Csikó vólt, meg-is tsökkent futásába,
Véltem, mingyárt döfik szarvokat hasába.
Hogy testem Varjaknak nem lett akkor tora,
Oka a' Juhásznak hat nagy komondora.

A' Fia.

Hogy Tisza Füredre ezek után ére,
A' város házánál ottan szállást kére.
Úgy tettik én nékem, hogy a' Vasasoktól,
Es azoknak az ő ki-vont pallosoktól,
Nem kellett vólna egy tseppet-is félni,
Mert néki nem szabad viadalra kélni.
Jól tudgyák ők, hogy ha illyet tselekesznek,
Farokra majd dupla Etapákat vesznek.
Ugyan Uram Attyám! minézet tántzolt-é?
Voltzerist, kozákat, lapotzka tántzot-é
Vélek? 's a' bikáktól mivel vólt meg-szeppent,
Nem hiszem tactusra hogy a' lába jól ment.

Az Attya.

Nem féltem én attól, hogy ők meg-ölnének,
Avagy-is halálos sebbe ejtenének,
De attól tartottam, hogy meg-laslakolnak,
A' kementzébe-is végtére bé-toznak.
Comissáriusnak lennie esmértek,
Pallosok lapjával hátamra rá mértek
Vagy négyszer jó formán, majd orra nem buktam,
Kiáltni nem mertem, a' számat bé-dugtam.
Elől álmos vóltam, mivel fáradt lettem,
De ásítani-is ott el-felejtettem.
Mert mihent bé-jöttek, pennámat meg-látták,

Jobbról, balról, mingyárt hajamat tzimbálták.
Mivel erőltettek, a' tántzot-is jártam,
És sok kínálásra ebbe nem-is vártam.
Hogy ha nem tántzolok, tudtam hogy meg-vernek,
Mert nints embersége a' részeg embernek.
Két rongyos Tzigányok hegedűi zúgtak,
Közöttök keringvén gyakran farba rúgtak.
Minő tántzot vontak, tudgya azt a' Tatár,
Látván nyakam körül sok ki-vont pallos jár.
Minden lépésemre a' szívem meg-dobbant,
El-végződött e' bál káplár hogy bé-top pant.

A' Fia.

Vajha Uram Atyám most-is ott tántzolna,
És a' Vasasokkal most-is ott hartzolna;
Mert úgy egészséges vólna bizonyossan,
Nem nyomná az ágyat, mint most, olly kínossan.
De a' tántznál már most magam-is ott lennék,
A' mit a' Vasasok tettek, azt nem tennék.
Nem-is mérészlenék tudom aztat tenni,
Mert más contra tántzra fognám őket venni.
Én még akkor igen-gyenge gyermek vóltam,
De egy Collegámmal e' tántzról így szóltam.
Pajtás! ha Füreden lettem vólna akkor,
Atyámat tántzolni kénszeríték mikor,
Magam mentem vólna helyette a' tántzra,
De rá raktam vólna a' hasgatott rántzra.
Hidd-el; hogy tele lett vólna a' plundrájok,
Ollyan lehelletem szált vólna reájok.
Lett vólna itt dolga egy jó hasább fának,
Szűk lett vólna térje a' Város házának.
Gazság vólt így bánni, egy esméretlennel,
A' ki útas vala, ollyas idegennel.
Uram Attyám! hogy itt vége lett bajának,
Bár vége lett vólna minden Fátumának.
De én ezután-is sok nyomorúságát
Olvastam e' könyvbe, és viszontagságát;
Mert mingyárást más nap hogy bé-setétedett,
Felyhő szakadás közt mint el-tévelyedet.
Tsak a' menyköveket látta mint húllanak,
Azoktól a' kazal szénák mint gyúllanak.
Az ár vizek között mászkált tsak vaktába,
Bé-is dőlt Fakóstól a' tsósznek árkába.
Nem fogott-é Vidrát Uram Attyám abba?
Mert úszkálnak ezek tsak zavaros habba.
Lőhetett ha tettett ott elég sártsákat,
Avagy ha akarta foghatott hartsákat.

Az Attya.

Fiának beszédgyét a' midőn hallotta,
Ostoba kérdésit nagyon tsudállotta,
Mellyért-is homlokát sok rántzokba szedte,
Azután hozzája illy beszédgyét tette.
Bé-döltem étszaka én a' tsősz árkába,
Belé-is fülhattam vólna a' sarába.
Senki-is ott engem már nem segíthetett,
Iszapos sarából ki-sem-is vihetett;
Sem a' Velentzések nagy Bucentaurussa,
Sem Nagy Sándor híres szép Bucefalussa.
Nem vólt ott én nékem más meg-szabadítóm,
Egyedül tsak az én hajnal színű Fakóm.
Rá vágván sarkantyúm a' két oldalára,
Ki-ugrott mint Evet velem a' parttyára.
Nem kívánom fiam; e' veled történyen,
Ne-is járj étszaka, jobb járni nap fényen.
De tenéked még-is itt egy kérdést teszek,
Hogy hallyam, minémű feleletet veszek.
Mond-meg: ha bé-esnél éjjel a' Dunába,
Hány vizát foghatnál ennek padlanába?
Hány tarisznya rákot hoznál-ki öbléből,
Mosnál-é sok aranyt annak fövenyéből.

A' Fia.

Meg-fogta a' kezét itt édes Attyának,
Mert látta jeleit nagy indulattyának;
Sok tsókokkal aztat mingyárást illette,
És ezen beszédgyét sohajtva kezdette:
Én Uram Atyámat talán meg-bántottam,
Azon kérdéseket mivelhogy mondtam.
Botsásson-meg, kérem, ha talán vétettem,
De én azon szókat tsak azért ejtettem,
Hogy Uram Atyámat meg-vidámíthassam,
Beteg lévén, egy kis jó kedvre hozhassam.
Kérem, ne-is vegye azokat szívére,
Hogy ne lehessenek újjabb sérelmére.

Az Attya.

Fiam! szép a' tréfa, de úgy, ha van sava,
Ez a' nyájassággal embernek nagy java,
Mert a' lankadt szívet nagyon fel-ébreszti,
A' bús gondosságot arról el-széllyeszti.
Így ebből eleven vér foly az erekbe,
Okoz vidámságot minden emberekbe:
Hasznos ez, mert tartya őket egészségbe,
A' vidám ritkán-is esik betegségbe;
De a' te tréfáid nem vóltak gyalóltak,
Mint a' meg-fagyott föld darabosak vóltak.
Ne tégy tréfát, mellyet tsúffágnak vehetni,

Mert vélik, másokat kívánsz csak nevetni.
Ha hallotta volna a' te kérdésidet
Idegen, és hozzám tett szép beszédidet;
Ítéld-meg, felőled ilyen mit tartana,
'S hogy engem így tisztelsz ugyan mit mondana.
Szabad egy fiúnak Attyával tréfálni,
De nagy tisztelettel kell előtte állni.
Jól meg-rágja a' szót, mellyt ki-ereszt szája,
Nagy illendőséggel essék a' tréfája.
Nem haragszom reád, látom van rám gondod,
Meg-vídámítani kívántál azt mondod;
De szenvedésimmal hogy vídámítanál,
Jobb volna ha Pesti dolgokról szóllanál.
Mond-meg tehát fiam! Budán mit munkálnak,
Pesten-is a' dolgok hogy melly karban álnak.

A' Fia.

Uram Atyám! Pesten, és szintén úgy Budán,
Jól folynak a' dolgok mind reggel 's dél után.
Budán már felette sok új ház fel-épült,
Pest meg meg-fiadzott, egy szép új Pestet szült.
E' mindég Vázt felé tovább tovább terjed,
Mert sokaknak szíve építésre gerjed.
Tudgya Uram Atyám hogy mindég szép vólt Pest,
De ennél az Új Pest sokkal gyönyörűbb test.
Kies nagy piattza négy szegletet formál,
Mellyeken sínórral vett sok magos ház áll.
Palatziomoknak azokat tartani
Méltán lehet, nem-is másoknak mondani.
Széles szép útzái, szint így kevélykednek,
Minden nyáron többről többre nevedeknek.
Most-is sok Intsellér házak helyét méri,
Ha így épül, sarka hamar Váztot éri.
Majd ékességével Bétset-is el-hadgya,
Már-is szépségével Soroksárt haladgya.
Uram Atyám tudom látta Beregszázat,
De hidgye-el nékem, fel-múl illyet százat.

Az Attya.

Az ilyen újságot fiam már szeretem,
Fejemből Új Pestet ki sem-is vethetem.
Jele, hogy Hazánkba kell még pénznek lenni,
Mert pénz nélkül miként lehetne ezt tenni.
Szép dolog! egy Ország ha szép Városokkal
Rakva vagyon: töltött gazdag lakosokkal.
Te ezen új Pestet mondod igen szépnek,
De vallyon soksága van-é ott a' népnek?
Mert ha nagy városba csak kevés nép sétál,
Olly mint egy nagy hordó, kong, és üressen áll.
Náddal fedett ház tán egy sem léssen benne,

Rút vólna, hogy ha mind sendeles nem lenne.
Mint Rima-szombatba, nem lesz lantornával
Egy ablak-is, hanem mind üveg táblával.
Jobb óra-is léssen valamely tornyába,
Mint Hazánknak vagyon edgyik városába.
Mert e' körös körül kötelekkel kötött,
Tegnap-is tíz helyett ütött harmintz ötöt.
Szakoltza Városát nem tsak díszesíti
Egy útzája, sött még nagyon-is szépíti.
Tölgy fa útza neve, meg-felel nevének,
Mivel szép gunyhókat ebbe építének.
Nem léssen Új Pesten ez útzának mássa,
A' Béka útzát-is illő minden lássa;
De nem szóllok többet ezek szépségérül,
Hanem inkább szóllok Hazánk Törvényérül.
Mond-meg; hogy mint folynak ezek a' Táblákon,
Könyörületesség van-é az árvákon.

A' Fia.

Miólta Budából ki-szaladt a' Török,
Azóltától fogva nem folytak a' pörök
Helyessebben, a' mint azok mostan folynak,
Sok papiroost rágni nem adnak a' molynak;
Mert vagyon most nekünk egy olyan nagy fejünk,
Mi Locumtenensünk 's kegyelmes Hertzegünk.
Ki Argus szemekkel a' dolgokat nézi,
Az igazság tételt, olly böltsen intézi,
Hogy ámbár Lycurgus ma fel-támadhatna
Sólonnal: jobb módot egy sem mutathatna.
Ő az igazságnak mérő serpenyőjét
Kezeibe tarttya, 's mindeneknek ügyét
Úgy méri, hogy aztat a' hamisság fonttya
Le nem nyomja: tárgya az igazság ponttya.
Imádgya ötet mind all mind fel-peres,
Mert azt fel-talállya valamit tsak keres.
Hízelkedésekkel senki meg-nem ronttya,
Illyekkel nagy lelkét szívét fel-nem bonttya.
Ő a' közben járó Király 's Haza között,
De ehez a' szíve olly nagyon kötözött,
Hogy tsak úgy igyekszik a' Király hasznára,
Hogy ha az nem esik a' Haza kárára,
Nemzetünk köntösét öröké viseli,
Budán lakásába minden kedvét leli.
Ha tovább-is így fog dolgaiba menni,
Paraditsoma fog Magyar Hazánk lenni.
Mert a' Locumtenens, Király, és az Ország,
Egy fa, egy gyümölsöt hoz ezen minden ág.

Az Attya.

A' Nagy Úr istennek, nagy hálá-adással,
Tartozunk Gyermekek! hogy illy sok áldással
Mi hozzánk kegyelmes méltóztatik lenni,
Mellyeket érdemünk nints ő tőle venni.
Nagy kegyelem ám az! Királyi székünket
Hogy olly Fejedelem bírja, melly bennünket
Nem tsak szeret, hanem mindenkép óltalmaz,
Láttuk-is ellenség rajtunk nem hatalmaz.
Kegyelmes Hertzegünk, ki az ő Testvére,
Nagy szeretetének záloga, és bére.
Mert ötet Hazánknak Fő Kapitánnyává
Tette: Nemzetünknek óltalmazójává.
Agyarkodgyon bár most az Osmányok Hóldgya,
Mérgének nem lészen Hazánk soha zsóldgya.
Mert erős Gedeont fog találni benne
Selim: hogy ha mingyárt más Amurath lenne.
Királyunk Thrónussát meg-nem reszketteti,
Mihent hív Magyarit fel-fegyverkezteti.
Óh Fiam! szerettyük e' két Fejedelmet,
Mivel árasztanak reánk sok kegyelmet.
Szent törvényeinket velünk edgyütt tarttyák,
Ezeknek gyümölytsét velünk-is arattyák.
Illy Király alatt van népének nyugalma,
Kezébe-is vagon a' nyert arany alma.
Adgya Isten Fiam! hogy örökké állyon
Ezen szép egyesség, 's rossz reá ne szállyon.
De hallom, hogy vannak ottan-is Deisták,
Velek még egynéhány tsúf Naturálisták.
Ha úgy vólna, kerüld ezek társaságát,
Tartsd-meg szent hitednek erős igazságát.

A' Fia.

Régen hallom immár e' nevezeteket,
De meg-vallom, hogy én nem értem ezeket.
Hogy Uram Atyámnak tehát felelhessek,
Szükség, hogy én rólok tanítást vehessek.

Az Attya.

E' nevezeteket hogy Fiam nem érted,
Örülök, vólt szívem sokszor búba érted;
Mert véltem, téged-is hogy el-tsábítottak,
És magok tzéhekbe régen hódítottak;
De nem értvén, látom nem adtad-bé kezéd,
Nintsen laistromokba bé-írva a' neved;
De hogy meg-tudhassad, ezek kik legyenek,
Ki-tézzem, mit tartnak, és mit-is hidgyenek.
Ki Illuminátus, az tanátsot nem kér,
Mert annyit tud, hogy már több fejébe nem fér.
De tudgyad ezen név nomen generale,

Kik ezen értődnek, sunt quid speciale.
 Illuminátus hát minden Atheista,
 Valaki Deista 's a' Naturálista.
 Ezek a' szent írást, és a' Profétákat,
 Böltsen magyarázó minden szent Atyákat
 Ki-nevetik, mert ők sokkal többet tudnak,
 Főképpen a' midőn leg-többet hazudnak.
 Az Atheusokat itten fel-sem veszem,
 Mert leg-főbb bolondok közé őket teszem.
 Mivel a' Nagy Isten lételet tagadgyák,
 A' vad emberek-is a' mellyt helybe hadgyák.
 Ezeket természet ösztöne rá viszi,
 Hogy egy olly valamit mindenike hiszi;
 A' ki mindeneket, mellyekre ők néznek
 Munkálta, és ennek kell lenni nagy kéznek.
 De a' Deistákról 's Naturálistákról,
 Hald mit fogok szólni ezen két Sectákról.
 Ezek egy Anyától született testvérek,
 Azért-is fekélyes mind testek mind vérek.
 Mert Annyok nem igaz Sionnak Leánya,
 Hanem Lucifernek kevély maradvánnya.
 A' Naturálista hiszi Isten vagyon,
 De még-is vallása kárhuzatos nagyon.
 Néki a' teremtést nem tulajdonította,
 A' természet nemez mindent, azt tanította.
 A' Világ öröktül fogva áll, 's fog állni,
 Mellybe a' természet munkált, 's fog munkálni.
 Tekintsd Fiam! e' nagy istentelenséget,
 Mint gyalázzák ők az Isteni Felséget.
 Az ő nagy hatalmát mint alatoníttyák,
 Mivel természetnek azt tulajdoníttyák.
 De mondgyák-meg! kitül vette a' természet
 Ezen nagy erejét, hogy mindent tenyézhet?
 Magától nem; mivel ő-is teremtetett,
 Mert öröktől fogva ő nem-is lehetett;
 Mivel mindennek kell eleinek lenni,
 Mindennek kell egy nagy erőtül ki-menni.
 Máskép a' világnak hamar vége lenne,
 Meg a' természet-is el-enyészne benne.
 Mert ebbe valami vagyon mind múlandó,
 Szemünket bár mire vessük nem álandó.
 E' nagy erő nem más, hanem az Úr Isten,
 Ki mindent teremtett, munkál most-is itten.
Fiat! ezen szóval ő eztet alkotta,
 El-nem múlt még-is áll, ő tartya, 's tartotta.
 Egy Epicuræus eztet tagadhattya,
 De hogy Isten nintsen, meg-nem mutathattya.
 Sem azt: hogy e' Világ öröktül fogva áll,
 És szólta benne a' természet munkál.
 De mivel az Istent ő meg-nem foghattya,

Úgy kell lenni, a' mint az ő gondolattya
Képz; azért mindent csak a' természetnek
Tulajdonít nem az örök Végezetnek.
Átalkodva ha szól; hinni nem akarom,
Vele versengeni nem lehet, mert barom.
A' Frantzok ezeknek kenyeres Pajtások,
Abba különböznek, hogy nintsen vallások.
Erről ők azért-is nem-is predikálnak,
De látjuk, hogy mennyi károkat munkálnak.
Hogy ebbe merültek, a' Világ tsudállya;
De gonoszságokért méltán-is útállya.
Ők Monarchák ellen 's hit ellen dolgoznak,
Mellyel e' világba sok rosszát okoznak.
Fellebb már ki-tettem ezek mit nem tesznek,
Melly sok ártatlanok kezek által vesznek.
Izzad a' Gvilotin polgárok vérével,
Tettzésekre bánnak azok életével.
Halálos tsöbörbe úszik vérbe sok fej,
A' Frantzok szomnyúját ez leg-enyhítőbb tej.
Így tesznek, kik vannak Religió nélkül,
Mivel a' gyilkolást nem-is tarttyák vétkül.
Ki gondolta vólna, ezt valaha tegye
Egy olly ditső nemzet, 's magát arra vegye;
A' melly leg-böltsebbnek világtól tartatott,
És leg-keresztényebb felőle mondatott.
Illy lesz; ki Istenét, vallást meg-tagadgya,
Isten-is illy népet végtére el-hadgya.
Hidd-el fiam! kinek nints Religiója,
Ollyannak mindég rosz a' Professiója.
Emberséges ember hit nélkül nem lehet,
Mert a' nélkül ember semmi jót nem tehet.
Ez a' rosz erköltsök kemény zabolája,
Léleknek óltalma, leg-erősbb bástyája.
Azon kősziklához te-is ragaszkodgyál,
A' mellyen Kristusnak Ekklésiája áll.

A' Fia.

Kedves Uram Atyám! mind Pesten, mind Budán,
Mellybe Vízi-Város fekszik, és a' Tabán;
Hidgye, hogy nintsenek illyen Etnicusok,
Vagy Naturálisták, 's több illy Pilátusok.
Senkit sem hallottam, hogy Istent tagadná,
És olyan vadságra okos eszét adná.
Nem rég ugyan hétnek gombjokat el-üték,
Kik petsenyéjeket rosz tűz mellett süték.
A' többit küldötték külső Országokba,
Hol várakba zárták kemény fogságokba.
Már most nyavalyások ott cathekizálnak,
A' honnan honnyokba tán vissza sem szálnak.
Rosz fába kelletett vágni fejszéjeket,

Mivel még többeknek veszteni fejeket
Kellott volna, hogy ha kegyes Királyunknak,
Mérték felett való kegyelmes Urunknak,
Hozzájok nem járult volna nagy kegyelme,
Életek ne vesszen, azon engedelme.
Vétkek tsak úgy esett minnyájunk tudtára,
Hogy tsizmákat vartak Frantzia kaptára;
De rosz tsirizzek vólt, 's varrós fonalai,
Ált szaggatván a' bőrt, ki-bújtak titkai.
Mellyért már most élnek nem kis gyötrelembe,
Bé-estek másoknak ásatott verembe.
Uram Atyámnak sok szép oktatásai,
Szívembe gyökeret vertek mondásai.
Kerültem-is mindég a' rosz társaságot,
Szerettem keresztény, 's nem más nyájasságot.
Nintsen olly Juratus, nints ollyan Jurista,
Ki azt tegye, hogy én ne legyek Pápista.

Az Attya.

Látom kedves Fiam! hogy egy bölts ember vagy,
Pesten-is lehetnél már Városi Hadnagy;
Mert az emberekkel tudsz okossan bánni,
Nem tud senki rosszat szemeidre hánni.
Keresztény-is jó vagy, hallom, Nagy pénteken
Húst nem eszel; és a' Sátros Ünnepeken.
A' templomba bé-mész, bár többször nem-is mégy,
Tanátsolom fiam! míg élsz, mindég így tégy.
Tudom meg-választod kivel társalkodol,
És veres hajúval nem-is pajtáskodol.
Sem ollyal, ki veled beszél, 's másuvá néz,
Mert illyen dolgodba soha jót nem intéz.
Nem tészel ollyal-is gondolom sétálást,
Ki reggel fel-kelvén bort iszik mingyárást.
Mond-meg, Pesten Budán miként nyájaskodtok;
Farsang által hol, és miképpen vígadtok?

A' Fia.

Pesten 's Budán, kinek mint tettik múlathat,
Hogy ha pénze vagyon, kedvére vígadhat.
Sok a' Hetzbe mégyen, vadak viadalát
Nézi; szeléndek ezeknek oldalát
Mint marják, fülökre miként tsemmeszkednek,
Vadak-is ellenek, hogy, 's mint berzenkednek.
Sok szeléndeknek ki-omlik itt béle,
De sok pénzt be-vévén, nem gondolnak véle.
A' kávé házakba sokan bé-sétálnak,
Enyhítő italok a' hol készen álnak.
Egy iszik Rozólist, a' más Tsokoládét,
Ki meg Kávét hörpöl, vagy-is Lemonádét.
A' kik Piliárdon a' tekéket verik,

A' pénzt Parthiákként egymástól el-nyerik.
 Némelly asztalkáknál jádzanak Vojtákat,
 Cavallót, Pigétet, avagy-is Lombrákat.
 Vígak azok, kiknek a' szerentse szolgál,
 Sampaner, 's más küll bor ilyenek előtt áll.
 Azok pedig, kik a' pénzeket el-vesztik,
 Magokat mélyebben játékba eresztik,
 Vélik; hogy játékjok talán jóra fordúl,
 Fortuna mint eddig, nem néz rájuk mordúl.
 Órát, pixisseket, gyűrőit fel-teszik,
 Ezeket-is jádzó Társaik el-veszik.
 Már semmiék sintsen, ki sír, ki meg morog,
 Ki mint részeg ember bújába tántorog.
 Úgy kell képzelleni ezen embereket,
 Mint a' fűrésztéstül gyengült egereket.
 Szeleket mind addig ők nem tsinálhatnak,
 Költsön valakitül míg pénzt nem kaphatnak.
 Sokan a' Dunának vert hídigyán sétálnak,
 Beszélgetés végett két végin meg-álnak.
 Hol mind a' két nembül valók öszve gyűlnek,
 Jeges italokkal tréfák közt enyhűlnek.
 Innét kinek tettzik megy Comædiába,
 Vagy Bálba, már ehez el-készült szálába.
 Itten mindent, a' mit kívánnak azt tesznek,
 Tántzolnak jádzanak; pénzért isznak esznek.
 Pestet Budát tartom én Éden kerttyének,
 Más-is; hogy ha baja nintsen erszényének.

Az Attya.

Fiam! a' Budai, és a' Pesti élet,
 Az emberiségnek szomorú szemlélet.
 Egymás után veszem a' te mondásodat,
 Éden kerttyéhez tett hasonlításodat.
 Mond-meg: a' Vadaknak az ő viadala,
 Kiket körös körül kerít rabság fala,
 Egy érzékeny szívnek melly örömet adhat?
 Meg-borzadás nélkül kit-is múlattathat;
 Mert nem lát egyebet, tsak vérnek folyását,
 Ellenek indított ebek hartzolását.
 Oktalan állatnak az ő kínzásába,
 Meg-öltébe, vagy-is rántzigállásába,
 Okos teremtésnek hogy lehet öröme?
 Mert inkább lehetne azokból tsömöre.
 A' vadak mint rabok úgy vannak lántzolva,
 Rekeszekbe körül kő fallal sántzolva.
 Senkit sem bántanak, mert nem-is bánthatnak,
 Bár magokba fenék de még sem árthatnak.
 Mért kellett tehát azokat kínozni?
 Fájdalmaik miatt ordításra hozni?
 Ez a' régi pogány természetnek jele,

Mert illy játékokba ez örömet lele.
Caligula, Néro ezeket szerették,
Circussokba embert, 's vadakat ölették.
Ezen játékoknak a' Hetz maradvánnya,
A' vad pogányságnak az ő találmánnya.
A' Keresztény vallás minket szelíddé tett,
A' Barbariesből egészen ki-is vett.
Mért kelletik tehát aztat újjítani?
És önként magunkat meg el-vadítani.
Valakinek a' Hetz nagy gyönyörűsége,
Olly a' szelídségnek meg-hitt ellensége.
Áfrikába vegye az ilyen lakását,
Hol az Oroszlyánok, 's Tigrisek vívását
Láthattya: de tudom tele lesz gatyája,
Ha ellene tátva ezeknek lesz szája.
Hidd fiam! ha soká e' játéokra lesünk,
A' barbariesbe megint vissza esünk.
A' kávék házakat a' ki gyakran járja,
A' szerentsétlenség aztat készen várja.
Minden haszon nélkül idejét ott tölti,
Sok nyalánkságokra pénzét el-is költi.
Ha pedig játékba magát bé-ereszti,
Nem egy, de több hamis jádzó meg-mellyeszti.
Pénzét már el-vesztvén, pixissét, óráját
Fel-teszi, ezekkel leg-drágább ruháját.
Jádván, ezeket-is tőle mind el-nyerik,
Még adós maradván, végre jól meg-verik.
Le-függesztett fővel haza sompolyodik,
Péncz kitől nyerhessen, arról gondolkodik.
Ha pénzt költsön kaphat, el-jádza azt megínt,
Már most mint az elébb szenved még nagyobb kínt.
Falat kenyere sints, melltyt tégyen szájába,
Végtére katona léssen nagy bujába.
Vagy-is tolvajságra reá veti fejét,
Ez életben-is félsz gyötri a' velejét;
Mert ha rajta kapják, jól meg-páholtatik,
Ha tetemes kárt tesz, fel-is akasztatik.
A' kit ha tán nem ér illy szerentsétlenség,
El-éri ugyan tsak végtére a' Vénség.
Nem élhet, nints pénze, szolgálatot sem nyer,
Köldús táska tartya és alamisnát kér.
De nem él az ember, mint rab, mindég gyászba,
Bé-is mehet ollykor ő a' kávék házba;
De minden napjait hogy ott Fiam! töltsé,
És el-fetsérelve ottan pénzét költse;
Eztet nem álítom én helyesnek lenni,
Mert maga munkáját nem kell fére tenni.
Senkinek súlt galamb nem repül szájába,
Nem-is eszik, ha nem gyűjt Kamarájába,
Játékokkal magát ki ki múlathattya,

Mert dolgának jármát mindég nem vonhattya.
 De nagy játékokba bé ne botsátkozzon,
 Hogy maga fejére pusztúlást ne vonzon.
 Mértékletes jádzás, erköltös mülatság,
 A' testet és lelket éltető orvosság.
 Meg-vídúlván, nintsen e' kettő kárára,
 Sött alkalmassabbak lesznek a' munkára.
 A' kik pedig járnak a' Comædiába,
 Hidd-el fiam! mennek olyan oskolába,
 Hol az ártatlanság hajó törést szenved,
 A' szemtelenségnek a' szemérem enged.
 Minden játék itten szerelemre tanít,
 Melly a' gyenge szívet a' jótúl el-vadít.
 Itt van leg-fortélyosb Vénusnak műhelye,
 Ebbe főzettelik maszlagos mételye.
 Sok titkos alkuknak itten áll vására,
 Mellybül a' Léleknek következik kára.
 A' jádzókra itten szemet ritkán vetnek,
 Hanem súgnak búgnak egymásra nevetnek.
 Kik reájok néznek, szavokat tanúllják,
 Mellyekkel azután a' szíveket dúllják.
 Testek hajlongásit szintén úgy fel-veszik,
 És őket majmozván azokat meg-teszik.
 Ha kiről jádztatik gyászos Tragædia,
 Az-is szerelemért lett halálnak fia.
 Illyen játékoktól léssen a' szív heves,
 De észre nem veszik, hogy egyszersmind eves.
 Mondgyák, a' jó erkölts hogy itt taníttatik,
 Melly által az ember jóra indíttatik.
 Minnyájunknak nekünk kéne lenni szűznek,³³
 Úgy ellent álhatnánk lelket maró tűznek.
 Óh! nem taníttatik itten a' jó erkölts!
 Ki-tézzem mit mondott egy Athénai bölts.
A' meddig Theatrum nem vólt Athénába,
Vitéz nép vólt mindég, melly vólt Phállanxjába,
De Histriók által ők meg-lágyíttattak,
És a' bújaságnak által-is adattak.
 A' Rómaiakat érte szint' illyen sors,
 Vitéz nép vala ez, kemény, 's felette gyors.
 Mihent Theatrumot, ők-is építtettek,
 Búja életűek, és puhák-is lettek.
 Fotton fogyott mingyárt Róma birodalma,
 Oda lett világot rettentő hatalma.
 Vajha a' Theatrum ezt ne tegye velünk,
 Mert való, hogy kezd már lágyúlni Nemzetünk.

³³ Deberemus esse Virgines, az az! jóba kellene minnyájunknak foglalatoskodni, és így bődög lenne valamint életünk, úgy halálunk-is.

A' Fia.

Uram Atyám! én a' Hetzbe egyszer voltam,
Akkor-is féltembe majd hogy meg-nem hóltam,
Mivel a' Hetz Mestert egy nagy szurmos medve
A' földhöz úgy tsapta, hogy már büdös nedve
A' plundráján ált jött, és úgy martzongatta,
Hogy én aztat véltem, lelkét már ki-adta.
De tizen két kutyák, és négy Legényei,
Lettek életének még-is védelmei.
Aubéogatva onnat ő el-is sántikált,
Örült, hogy a' medve öleléstül meg-vált.
Szebb Hetzet láttam én Hortobágy pusztáján,
A' hol Uram Atyám tántzolt, Füred táján.
Hét bikák egymással ott bataliáztak,
A' kiknek szemei szintén úgy szikráztak.
Irtóztató vala szarvok tsattogása,
És egymásba ütött homlokok tsapása.
Félvén, bé-is bújtam egy árpa boglyába,
Melegültem-is már jótskán a' gatyába;
Mert edgyike kezdé már a' boglyát túrni,
Rettegtem; hogy fel-fog majd szarvára szúrni.
Mint Oroszlány egyet ollyat ordítottam,
Mellyel-is magamról őt el-fordítottam;
Mert nagyon meg-íjedt, bömbölve szalada,
Láttván, hogy már meszsze tőlem el-halada,
Én-is itt ki bújtam 's a' Tisza berkére
Lódúltam, nem féltem, látván mene fére.
Nem követtem éppen én vitéz Theseust,
Ki Labyrinthusba a' nagy Minotaurust
Meg-ölte; magát-is ki-szabadította;
A' mellyért-is Phedrát magának tartotta.
Én nem szerethetem illy viadalokat,
Inkább látogatom a' Pesti bálokat.

Az Attya.

A' bál kedves fiam ártalmas mulatság,
Bár ott minden fénylik, még-is e' vígasság
Olly otsmány, hogy semmi otsmányabb nem lehet,
Nem tudom bölts ember abba hogy-is mehet.
Mivel minden magát fél bolondnak teszi,
Mert azok ruháját magára fel-veszi.
Emberi szép képit takarja lárvával,
Sok ördögöt mutat illyen áll-ortzával.
Szeretném, hogy ha az Ortzájához nőne,
Tudom bál menésbe a' feje nem főne.
Leg-inkább tsudállom én a' szép Dámákat,
Hogy magokra vesznek illy rút Maskarákat.
Gyöngyöket, köveket, tőznek a' fejekre,
Nyakokra-is kötnek és a' két kezekre;
Azomba tsúf Tzundrát aggatt sok magára,

Borított otsmány lárvát artza rózsájára.
Tsak azért, hogy mástól meg-ne esmértessek,
Tánczba kitől Ura félti, hogy mehessék;
És azzal kedvére mostan beszélhessen,
‘S Lelkére kárt hozó alkut-is tehessen.
Leg-szebb, hogy sok Dáma itten kotsissával
Tánczol, Gróff, Hertzeg-is béresse lányával.
Azt gondollya, tánczol sokszor a’ Gavalér
Olly szépséggel, mellyel Heléna fel-nem ér;
Azomba forgat ő olyan rántzos patzalt,
A’ kit öszve főzött a’ vénség, ‘s meg-aszalt.
Édesdeden, mond-meg! olly táncz hogy eshetik?
A’ kik járják; egymást ha nem esmérhetik?
Olyan ez, mint mikor nem tudom mit eszem,
Munkállok ‘s nem tudom aztat én mért teszem.
Én a’ tánczot soha sem kárhoztathatom,
Sőt ha tisztességes, azt jónak mondhatom;
Mert embernek válik az egésségére,
Mivel olly vídúlást áraszt a’ szívére;
A’ melly mozgás által vérit meg-ritkíttya,
És tehetőségre a’ testet indíttya.
Úgy a’ tisztességes, ha tisztos ruhába
Vannak a’ tánczosok, nem bolond lárvába
‘S ha a’ tánczosoknak mindenik alakja,
Atyafi, jó barát, nem ember salakja;
És hol a’ vígságot nem kell pénzen venni,
A’ tánczt adó Úrnál ingyen lehet enni;
Hol szerentséjének azt a’ gazda tarttya,
Ha víg vendégének, mije van, adhattya.
Mi kedves Őseink hajdan így múltattak,
Ebéd után kezdvén más napra virradtak,
Nem tudták mi légyen lárva és maskara,
Ürült a’ gazdának sok tzapa pohara.
Egy szív, és egy lélek őket élesztette,
Ma ezt egy Úr; holnap meg azt a’ más tette.
Te-is tehát fiam! el-jártál a’ bálba?
De mond-meg, hogy ottan mit tettél a’ szádba?
Leg-inkább mi féle tánczokat tánczoltál?
Tudom, hogy magyarba keveset ugrottál.

A’ Fia.

Ha Exmissiókba, pénzetskét nyerhettem,
Már akkor a’ bálba én-is el-mehettem;
De mikor zsebembe lapos vólt erszényem,
Mindenkép fel-kopott akkor az én inyem.
Ez ugyan én rajtam épen ritkán történt,
Mert meg-tanúltam már igen jól a’ törvényt.
Causarum Director nagy hasznom-is vette,
A’ dolgoknak súllyát nyakamba vetette.
Inquisitiókra öröme-st-is mentem,

Mert más fazékához akkor késem fentem,
 Causansokat azzal addig borotváltam,
 Míg jótskán dagadni erszényem nem láttam.
 Diurnumaimmal jártam tehát bálba,
 A' mit kértem, pénzért tettem mindent tálba.
 Kelner jó bort hozott, ha azt meg-fizettem,
 Hat aranyt el-költvén ihattam ehettem.
 Nem mentem-bé másképp, hanem Dominóba,
 Mert más maskarákat útalom valóba.
 Leg-főbb Gavalérok ezt veszik magokra,
 Mert leg-alkalmatosb öltözet tántzokra.
 Fejér lárvát tettem leg-inkább képemre,
 És kerek kalapot tollakkal fejemre.
 Két kezemre húztam szép fejér kesztyűket,
 Dámák tenyerére firkáltam betűket.
 Mivel a' bállokba ez igen grand módi,
 Nem tudván ki légyen ez vagy amaz bódi.
 Én Contra tántzokat jártam, vagy Voltzerist,
 Ha tántzosném tettett, akkor Strászburgerist.
 Petzkes tántz a' Minét, azt soha se jártam,
 Míg azt el-végzették, sétálva meg-vártam,
 A' Magyar tántzot itt senki sem járhattya,
 Mert a' Dámák Slepjét sarkantyú szaggattya.
 Ímé Uram Atyám! a' mulatságokat
 Így végzem, 's így tartom a' Pesti bállokot.

Az Attya.

Fiam! látom te-is grand bolondá lettél,
 És a' magyar bőrből hogy már ki-vetkeztél.
 Ha ott lettem volna én a' fogadóba;
 Mikor szálájába vóltál Dominóba;
 Meg-nem tsúfítottad volna Nemzetünket,
 Fen tartottad volna mi betsületünket.
 Ketten jártuk volna ott a' Contratántzot,
 Rendbe szedtem volna dominón a' rántzot;
 Mert lett volna dolga majd a' nád páltzámnak,
 Danolni te néked kellett volna számnak.
 A' tactust rá raktam volna a' hátadra,
 Hogy olly bolond ruhát vettél-fel magadra.
 Tisztességes magyar köntösöd van néked,
 Ezt viselvén, hidd! nem lehet nagyobb éked.
 Mert ez, e' világon leg-ékesebb gúnya,
 És nem a' maskara, melly fertelmes, 's tsúnya.
 Vóltam én-is Pesten, de tsak egyszer bálba,
 Meg-is útáltam azt még akkor halálba;
 Mert ördögök között vagyok, azt ítélem,
 És el-is kárhozok közöttök, azt véltem.
 Nem láttam semmi jót, de láttam sok rosszszat,
 Mert áll-ortzák alatt tettem sok gonoszsat.
 Mind iffiak, vének egy húron pendültek,

Mert ők Cupidótúl egy aránt hevültek.
Elő nem számlálom, mert meg-botránkoznál,
Mellyel a' lelkednek nem kis kárt okoznál.
Nem-is néked való Fiam a' Pesti bál,
Mert ott a' jó erkölts romlik, 's költségből ál.
Én-is jól meg-adtam az Austrigák árát,
Ha lehetne, most-is kelner lába szárát
Öszve törném; mivel ugyan jól reám rótt,
Hallván hogy mennyit kér szívem félig meg-hólt.
A' mi leg-rosszabb vólt, meg-is betegedtem,
Holott egy Austrigát, többet meg-sem ettem.
Hideg, otsmány vala, most-is úndorodom,
Hogy mint takony, olly vólt hogy ha meg-gondolom.
Mond-meg azt-is fiam! hogy Budán és Pesten,
Melly öltözeteket viselnek a' testen.

A' Fia.

Kedves Uram Atyám! már az el-múltakat
Úgy tekintse, mint az el-olvadt havakat.
Senki most azokról nem-is emlékezik,
Új új találmányon minden igyekezik.
Meg-van az emberi Nem világosítva,
Le-van szemeiről a' hályog szakítva;
Mellyért böltsen ítélt 's Argus szemekkel néz,
Nem-is mást, tsak módit munkál most minden kéz.
Minden láb Tántz mester letzkéje szerint lép,
Nem hadarász tétül, mellyért-is a' tántz szép.
Rég minden úgy bakólt mint a' kása törő,
Mostan szép simán megy, nem kell hozzá erő.
Az öltözetek-is nem vadaknak bőre,
Medvének nem teszi embert azok szőre.

Az Attya.

Mihent a' dolgokat, mint beszélpsz, úgy veszed,
Bolond gombát ettél, meg-bódúlt az eszed.
Nem tsudállom; mivel sok Voltzerist jártál,
Mert ezzel velődnek igen nagyon ártál.
E' tántzra tsak néztem, még-is el-szédütem,
Kevés híjja-is vólt hogy hanyatt nem dültem.
Mert sokáig ki néz egy sebes folyóra,
Avagy egy kerékre hirtelen forgóra,
Bizonyossan annak el-szédül a' feje,
Mert fel-háborodik az agya veleje.
Te-is mind az ökör olly keringős lettél,
Sokat voltzerisbe mivel keringettél.
Azért az időket meg-külömböztetni
Nem tudod; a' régít újhoz szokod vetni.
Kedves fiam! vagy te rosz Chronologista,
Nem jó! illy Juratus ha vagy, és Jurista.
Mikor még Nemzetünk Scytáknak mondatott,

Magam-is rá állok, hogy vadnak tartatott,
És magát vadaknak bőrével ruházta,
A' mellyeket maga ölte és vadázta.
Több más Nemzetek-is ez úton indultak,
De vadságból velünk együtt ki-tisztultak.
Nagyon messze hátra kering fiam eszed,
Ha azon időhöz, nemzetünket teszed.
Régen el-hagytuk már a' Caucasus hegyét,
A' Mæotis tava körül fekvő megyét.
Mihent a' Keresztény hitet mi fel-vettük,
Ez által vadságunk mingyárt le-is tettük.
A' mint tovább szállasz, abba ellent állok,
Mert emberi Nembe sok hibát találok.
Mondod: hogy meg-vólna rég Világosítva,
Én pedig azt mondom, hogy meg-van vakítva.
Nem ugyan egészen, de igen nagy része,
Mert mond! minden ember hogy eszessen tész-e?
Nem de sok közülök az Istent tagadgya?
Lelkét a' testével meg-halnia hadgya?
Nem de kissebbíti az ő szent hatalmát?
Mivel bizonyosnak tarttya bolond álmát?
Hogy öröktül fogva e' világ állott, 's áll,
Ebbe a' természet mindég munkált, 's munkál.
Reménylem meg-leszel ezzel bizonyítva,
Hogy az emberi Nem meg-vagyon vakítva.
És hogy a' Scytáknak vad bőrökbe vannak,
Néz jól a' dologba majd hitelt adsz annak.
De fellyebb már bőven szóltam e' dolgokról,
Szóly tovább a' Pesti szép ruházatokról.

A' Fia.

Budán ezer hét száz, és a' kilentzvenbe,
Az Ország gyűlésén, együtt lévén szembe.
Egy szívvel lélekkel meg-határozatott,
Nagy büntetés alatt ki-is adattatott,
Hogy ki-ki a' Nemzet köntösébe járjon,
Fiscális actiót fejére ne várjon.
De ezen rendelés tsak a' Nemességet
Illette, nem a' pórt, vagy paraszt népséget.
Mivel e' tsak úgy jár, a' mint az értéke
Engedi: szűr, 's bunda ennek minden éke.
Mingyárt-is Hazánknak minden Vármegyéje,
Velek a' Királyi Városok megyéje.
Magyarosan magát uniformirozta,
Melly minnyájunk szívét nagy örmre hozta.
Dámáink magyar vált magokra öltöttek,
Sarkig érő fátyolt fejekre kötöttek;
Ollyakká-is lettek mint ama szép Pávák,
Derekokat tették kartsúkká a' kávák.
Kis Aszszonyok vóltak mind gyöngyös pártába,

Biborba, bársonyba, kamuka szoknyába.
Idegeneknek-is ez öltözet tettett,
Halálos sebet-is soknak szívéen metzett.
Magyar főkötőket mások-is majmozták,
És a' bobitákat illy formára hozták.
Minden Uniformis vala paszományos,
Mivel a' Nemesség nem mind egyarányos;
A' szegényebbeknek illyet tsináltatni
Módgyok nintsen, 's őket inségre juttatni
Nem kívánták: azért mást-is varattattak,
Mellyet a' Főbbek-is köz napon hordhattak.
Búza Virág színű posztóbúl vólt varva,
És fekete selyem sinórral takarva.
Tisztességes köntös, minden-is szereti,
Könnyen minden Nemes meg-is szerezheti.

Az Attya.

Elég rossz, hogy eztet a' pórok viselik,
Végre nemesség közt majd helyeket lelik.
Elöl járók ebbe felette hibáznak,
Hogy a' rendelésre épen nem vigyáznak.
Most már tehát fiam, mind Uniformába
Járnak a' nagy Urak az egész Hazába.

A' Fia.

Más magyar köntöst-is, de igen tzifrákat
Öltenek magokra, ollykor meg kurtkákat.
Néha Caputot-is vonnak-fel magokra,
Tzizmák helyett húznak stivliket lábokra.

Az Attya.

Halgass fiam! mert már a' gyomrom ímeleg,
Járja a' testemet hol hideg hol meleg;
Mert mondásod engem' nagy bánatba merít,
És már a' hányásra valami kénszerít.
Tán köpönyeg helyett Caputot essőbe
Viselnek, 's stivliket tsak lots pots időbe.
Mond-meg! ha nem jár é némelly paróchába?
Hét országra szólló hasgatott ruhába?

A' Fia.

Kedves Uram Atyám! mindent ki-mondani
Nem merem, mert tudom, nem tsak okádani
Fog: de talán feje egészen meg-bódúl,
Majd én leszek oka hogy ha meg-bolondúl.

Az Attya.

Epheta! tsak mond-ki szíveden mi vagyon,
Úgy-is betegségem öl már engem agyon.
Leg-alább testemből lelkem míg ki-mégyen,
Végső órám előtt annyi időm légyen,

Illy korts magyarokra áldásom adhassam,
Érettek buzgóan 108 Zsóltárt el-mondhassam.
Mert ők személyemnek igaz gyilkosai,
Nemzetünknek lévén szemettye, 's tsúfjai.

A' Fia.

Bizony Uram Atyám! mind télbe, mind nyárba,
Sokan ezek közül járnak kaputrákba,
Akár essen eső, akár nap fény légyen,
Sessióba-is sok öltözve így mégyen.
Tartyák ezt felette ők comod ruhának,
Mert tíz ezer zsebje minden oldalának
Vagyon: 's nem szűk, mondgyák testek nem szoríttya,
Ha rongyos nadrágjok, azt-is bé-boríttya.
Áll incognito-is ők ebbe mehetnek,
Éjjel pirhaizlikba mindent követhetnek.
Ha meg-talállyák-is rosszért lódítani,
Ki vólt, meg-nem tudgyák azt bizonyítani,
És így bár a' vargák sokszor jól meg-verik,
A' nevek titokba marad, aztat nyerik.
Tsak a' kopaszoknak vagyon Paróchájok,
Nints Caputnál egyéb hasgatott ruhájok.
De a' nagy Városba sokan azt viselnek,
Sótt magyar ruhába jární szégyenelnek.
Tarisznyás parocha van némellynek fején,
Plundra hámot visel sok teste elején.

Az Attya.

Jaj! jaj! Fiam! estem Dissenteriába,
Félek hogy ne essek Apoplexiába.
A' miket mondottál béletem kavarrja,
Úgy tettik, egy titkos féreg szívem marja.

A' Fia.

Kedves Uram Attyám! magát ne epeszsze,
A' dolgot szívébe mélyen ne ereszsze;
Majd árvák maradunk, kérem azt tekintse,
Meg-gyógyítom; mert van házunknál még lentse.
Parázsan meg-főzöm, ha abbúl fog enni,
Hidgye Uram Attyám, hogy jobban fog lenni.
Pirítós kenyért-is hamuval ha észen,
Nagy könnyebbségére hidgye nékem lészen.
E' két orvosságnál nints jobb a' vérhasba,
Mindent sűrővé tész mind gyomorba 's hasba.

Az Attya.

Fiam! már én nékem semmi sem használhat,
Mert a' halál ellen ki az a' ki álhat?
De halálom előtt tenni azt szeretném,
Hogy hatalmam alá azokat vehetném,
A' kik olly kortsossak, és gyalázattyára

Nemzetünknek élnek, nagy boszszúságára.
Sok Ceremoniát én velek nem tennék,
Szent Gellért hegyére ének szóval mennék,
Öszve fűzném őket mint seregélyeket,
Meg-tsókolnám elől görtsössel testeket.
Le-hengeríteném osztán a' Dunába,
Hogy lenne lakások Plutó országába.
Még tsak aztat mond-meg, hogy Magyar Dámáink,
A' kik minden kintsünk, kedves bálványkáink,
A' mint el-kezdették, most-is úgy járnak-é?
Régi ringy rongyokba belé nem bújtak-é?

A' Fia.

Az Aszszonyi nemnek nagy tulajdonsága,
Hogy aztat szereti, a' mellynek hívsága
Képzelődéseit tetézve bé-tölti,
Ha minden pénzét-is ő arra rá költi.
Ritka szépségével ki meg-elégedik,
Gondolattyaiba fennyen emelkedik;
Aszszony társai közt első akar lenni,
Mindenbe azoknál többre kíván menni.
Ha másnak mint övé tzifrább a' ruhája,
Mind addig nem szűnik pattogó lármája,
Míglen szegény Ura szebbet nem tsináltat,
Bár háza népével inséget-is láttat.
Eddig Páris vala a' módik műhelye,
De már meg-szűnt, mert lett vér ontásnak helye.
Béts Városa munkál most olly remekeket,
Mellyek elégítik az Aszszony nemeket.
Hogy ha Bétsi szabó nem varja ruháját,
Ura itt nem veszi a' matériáját;
Ezt pediglen óltsón ha venni talállya,
Zaját pörlődését soha ki-nem állya.
Hány vet mindent, morog, ringyi rongyát rázza,
Frautzimerek haját mérgébe tépázza.
Ámbár hitvány lesz-is, de ha drágán veszi,
A' munkáját pedig Bétsi szabó teszi;
Szívének lelkének akkor Urát mondgya,
Szokás szerént pedig ő leg-kissebb gondgya.
Drága ruhájába már büszkélkedhetik,
Bétsi szabó varta most ditsekedhetik.
Ó Budán Zsidóknál szebb materiára
Tett volna szert, ótsóbb-is lett volna ára.
A' mint Bétsbe varták, szintén úgy Pesten-is
Ezt meg-varták volna, talán még szebben-is.
De a' módis ruha tsak Bétsbe készülhet,
Mivel módit sem Pest sem Buda nem szülhet.
Dámáink Diætán kezdvén magyarossan
Öltözni, és jární, válba, 's fátyolossan;
Ezen öltözetet módinak tartották,

Mivel régtől fogva azt már nem hordották.
E' módi olly nagyon el-is hatalmazott,
Hogy bár minden bólt volt fátyollal halmazott;
Az egybe mind el-költ, soknak nem-is jutott;
Hogy légyen, sok kalmár azért Bétsbe futott.
Nem vólt bóbitáknak és szaknak kelete,
A' Németh szabónak bajos vólt élete.
Mert munkát nem kapván nem folyt mestersége,
Ürült kamarája, fogyott elesége.
Kedves Uram Attyám, már e' módi szűnik,
'S tsak néha fátyolos Dáma szembe tűnik.
A' midőn valamelly Gala nap tartatik,
Vagy a' Locum-Tenens közikbe váratik;
Más napokon holmi tzundra keszkenőkkel
Borítyák fejeket, és nem főkötőkkel.
Vagy-is bóbitával, melly olly; mint a' tsónak,
Ők ezt tarttyák mostan comódnak és jónak.
A' melly Magyar Dáma pedig Bétsbe mégyen,
Szégyennek tartya azt, hogy magyarba légyen.
Hanem a' Frizérrel fejét tsigáztattya,
Tsudálatos búbbal fel-vitorláztattya.
Vagyon még-is vagyon néhány ollyan Dáma,
De a' Nagyok között kevés ezek száma;
A' kiknek szívekbe buzog még Magyar vér,
Ettől élesztetik testekbe minden ér.
Ezek ünnep napon fátyolt lebegtetnek,
Köz napon főkötőt fejekre tétetnek.

Az Attya.

Kedves fiam! szívem valami nyilallya,
Úgy tettzik vipera belső részen fallya.
Hidd-el! hogy ohajtva várom már halálom,
Kínnymra való nézve lesz tsak álom.
Ezeket szenvednem tovább lehetetlen,
Mert Hazámnak dolga felette kegyetlen.
A' Nemzeti gúnya meg-vólt határozva,
Óh de melly hamar lett ez-is meg-változva!
Ennek mi az oka? nem más, tsak restségünk,
Mert nem tellyesítyük, mi kötelességünk.
A' rendeléseket nem elég hallani,
Végbe-viteleket kéne sarkallani.
Mint halgathattyák-el ezt Hazánk fiai,
Annyival-is inkább annak Leánnyai.
Azoknak Férjei aztat mint nézhetik,
Velek magyar köntöst mért nem viseltetik?

A' Fia.

Azért Uram Attyám, mert a' férjek között,
Sok van, ki mostoha ruhába öltözött.
Soknak a' félelem pedig szívét teli,

Mert a' felesége nadrágát viseli.
Mindeneket tenni sok kedvére hadgya,
Nem szeretvén ötet, szívét másnak adgya.

Az Attya.

Fiam! hogy lehetnek sokan olly ostobák,
Mint a' Druydesek, vagy-is Abderiták.
Tudgyák öltözetünk hogy tettzik mindennek,
Töröknek, Tatárnak, Frantznak, és Lengyelnek.
Mért öltöznek tehát idegen gúnyába,
Lotyogó fityegő hasgatott tzundrába.
Főképpen Hazánknak gyönyörű szép Neme,
Kiktől tsiklándozik sok idegen szeme.
Magok öltözettyét mért hogy nem viselik,
Holott a' Világnak kedve benne telik.
Nints-is az Ég alatt sehol ennek párja,
Bár Persiát, Chinát akár ki bé-járja.

A' Fia.

A' kibe meg-romlik egyszer a' természet,
Sokszor ollyat szerett, melly nem mutat szépet,
Szépnek tartya még-is azt képzelődése,
Mert romlott szívének nintsen jó ízlése.
Olly ez, mint tormába belé esett féreg,
Vagy mint pók, a' mellytül gyűjtettetik méreg.
Egy két fetske tudgyuk, hogy nem tsinál nyarat,
És hogy parlag földön a' kepés sem arat.
Ha vannak-is néhány ilyen koptzihérek,
Hazánkba: nem nagy lesz betseiknek bérek.
Nem a' Hazát, hanem magokat tsúfittyák,
Ki-nevetésekre másokat indítyák.
Társaságba magát ki külömbözteti,
Méltán a' többi tag az ollyat neveti.
Illynek Németek közt a' neve Szonderling,
És Úgy betsültetik mint az el-vetett ing.
Hogy Dámáink között sok változó vagyton,
Aztat tsudállani nem kell igen nagyton.
Cupidónak tüze szíveket gyullasztya,
Fejeket, eszeket tsak abba fárasztya;
Melly módi ruhákba öltözködhessenek,
Hogy a' férfi nemnek jobban tetzhessenek.
Egynek tettzik Németh, másnak pedig Anglus,
Amannak Frantzia, ennek meg Hollandus.
Hasonló ruhákat magokra-is vesznek,
Örömmel nevezik eztet ők finesznek.
Ezezbül hozzájok való vonszásokat,
Meg-esmérik, úgymond, hajlandóságokat.
Minap nem keveset magamba nevettem,
Hogy Dámáink közzül edgyel szembe lettem.
Így szól: a' békesség dolgát nagyton főzik,

Mert a' sok költséget Frantziák nem győzik.
Mihent békesség lesz, Magyar öltözetem
Nem fogom viselni, magamról le-vetem,
Mert Hazánkba jönnek a' sok Offitzérek,
Így járván előttök, majd semmit sem érek.
Katzagva feleltem, mondám: a' ruhákra
Ők éppen nem néznek, kontyra, bőbitákra;
Tsak kedvezzen nékik pénzel, tsemegével,
Ezekért kedves lesz hidgye személlyével.
Uram Attyám! íme, a' dolgok így folynak,
Azért köntösinket nem adgyuk a' molynak.
Míg Magyar hazánk áll, jó Hazafiai
Mindég fognak lenni, szint' úgy Leányai.
Konkoly találkozik leg-tisztább búzába,
Kortosok-is vannak e' Magyar hazába.
Úgy mint gaz, ált esik a' konkoly a' rostán,
Soha se lesz ezek fején-is borostyán.
Itt a' Nótárius nagyon fel-kiálta,
El-ájúlt: történt-is szavának el-álta.

A' Notárius Recidivába esik 's meg-hal.

Ájúltát meg-látván, ki-ki az ágyához
Futva mene; Klára kapott az orrához.
Rázta, büdös kővel mingyárást füstölte,
Török borsal gyengén 's tsalánnyal dörgölte.
E' hasznos szerektől magához-is tére,
Szomjúhozom, mondá, írot inni kérem.
Nints íróm; szólt Klára, mert ma nem köpültem,
Magamat-is rozsoszúl érezvén le-dültem.
Ked ordításától mivel meg-íjedtem,
Bár fáj fejem, még-is ágyamból fel-keltem.
Talán az írónál, jobb lesz a' meleg bor,
Meg-melegszik attól majd az hideg gyomor.
Jól meg-gyömbérezem, jól meg-is borsozom,
Úgy tartom; hogy ezzel egésségre hozom.
A' Jurátus fia az Attyát szemlélte,
Súlyos betegségét ő meg-is esmérte.
Nagy Recidivába, látta, megint esett,
Mikor megy-ki lelke, már tsak arra lesett.
Pulsussát meg-fogván, az-is postán mene,
Tudta, hogy tüdejét rontya forró fene.
Azért-is így szólott; kedves Aszszony Anyám!
A' világ végén jár az én drága Attyám.
Bort ne adgyon néki, most-is nagy a' heve,
Jobb léssen friss vízzel kevert tzitron leve.
Meg-készítvén Klára, jól ivott belőle,
Tettzene-é néki? azt kérdetta tőle.
Szólt; nem igen derék, mivel ez tsak nyír víz,

De meg-lehet inni, mert a' bor seprő íz,
Nagyon érezhető és savanyúsága
Enyhít; 's nints gyomromnak, már olly forrósága.
Fiának nem tettett sok-féle spasmussa,
Mert hol sebessen vert, hol halkal pulsussa.
Hol halavány vala, hol mint rák olly veres,
Látta, két kezével ágyán egy mást keres.
Már pedig a' beteg ha ezt teszi, rosz jel,
Mert ki ezt miveli, ritkán épül a' fel.
Azért az Annyának mondá-meg ezeket,
Ne adgyunk mi néki tsak házi szereket;
Doctorért, Borbélyért kell inkább küldeni,
Ebbe tsak egy órát sem kell el-veszteni.
Károlyba a' Doctor, szólt az Annya: meg-hólt,
A' Borbély el-szökött, a' melly Szathmárba vólt.
Szegény Toty Dorkót-is régen meg-égették,
Sok betegek pedig ennek hasznát vették.
Hol kaphatnánk orvost, aztat nem tudhatom,
Elmémet bár miként hányom és futtatom.
Míg egymással ketten ők így tanakodtak,
Doctort hol kapjanak arról gondolkodtak,
Egy irgalmas Barát ki itten kóldúla,
Bé-toppant közikbe, szívek már újjúla.
Mind Klára, mind fia, szívessen fogadták,
Ótt' az Isten küldé, nékie mondották.
Kedves Frater Uram! így szólt hozzá Klára,
Nehéz beteg Uram, tán jut halálára;
Kérem kegyelmedet hogy lászon hozzája,
Hidgye fáradsága nem léssen hejába.
Mingyárt-is a' Frater vizsgálta pulsussát,
Rázta fejét, látván halálos spasmussát.
Frissen egy flastromot teve tarkójára,
A' másikat pedig bal lába talpára.
Vesicatorium e' flastromnak neve,
A' melly betegnek van belső forró heve,
Rajta az ér vágás, ha el-múlasztatik,
A' helyett illy flastrom reá ragasztatik.
Fájdalmat okoz ez, mivel hólyagot húz,
A' midőn le-veszik, akkor testről bőrt nyúz.
A' Nótárius-is érezvén nagy fájást,
Így kezde kiáltni morogva mingyárást:
Illyen adta Frater! ne égesd testemet,
Nem vagyok én sertés, mit perzselsz engemet.
Szóllott Klára: kedet senki sem égeti,
A' maga hasznáért azt el-szenvedheti.
Halgatott; de fogát gyakran tsikorgatta,
Mert a' nagy fájdalmat nehezen álhatta.
Meg-szűnvén fájdalma tsendessen feküdt,
Hogy Frátert meg-öli többé nem esküdt.
De tsak hamar baja lett még nagyobb vele,

Gaz ember, és Selma lett a' Fráter neve;
 Mert látván nem szűnik az ő nagy hévsége,
 Mellytől nehezedik nagyon betegsége;
 Kérdezte: munkált é alól természete?
 Felelt Klára: annak el-múlt már egy hete.
 Szólt a' Fráter: tehát meg-kell kristirozni,
 Másképpen nem lehet dolgát jóra hozni.
 Meg-hallotta ő ezt, ámbár lassan szóltak,
 A' mint ágya körül, a' Fráterrel vóltak.
 Mérgessen két szemét reája vetette,
 Szólt: Selma, gaz ember, hordta, szette vette,
 Tudom kristirozni akarsz te engemet,
 Meg-nem fertőzteted soha-is testemet.
 Tsak nyúlj hozzám próbáld! mingyárt véged éred,
 A' kutya nyalja-fel földrűl a' te véred.
 Add ide flintámat Klára, 's a' kardomat,
 Bár beteg vagyok-is, bírom még karomat.
 Tsak egy lépést próbály ágyam felé tenni,
 Mint mondám, a' kutya fogja tested enni.
 A' Fráter Klárának mondá, én el-megyek,
 Nints itt reám szükség, nem tudom mit tegyek.
 A' mint én akarom, vele nem bánhatok,
 Még hogy számár vólnék, olly nevet kaphatok.
 Nem engedí magát meg-kristiroztatni,
 Más szert pedig néki nem lehet bé-adni.
 Lássá! de azt mondom; néki harmad napra
 Doctorra nem lészen szüksége, tsak Papra.
 Meg-íjede Klára, vele a' Fia-is,
 Kérték, ne mennyen-el, előtte sírtak-is.
 Szólt a' Fia; már itt nem lehet mást tenni,
 E' módot kellett nekünk elő venni.
 Fráter Uram! tsak a' kristir készen légyen,
 Az operáció mingyárt végben mégyen.
 Én két legényekkel ötet majd le-nyomom,
 Lábra valóját-is frissen majd le-vonom.
 Bánhatik azután a' mint tettzik vele,
 A' fetskendő eszköz, szükség, légyen tele.
 A' fia már itten semmit sem mulatott,
 Jó két izmos Oroszt mingyárt bé-hívatott.
 Ezen készületet látván, észre vette
 Mit akarnak tenni, a' sok teremtette
 Szóródott szájából, nem maradt ágyába,
 Kardért akart menni a' kamarájába.
 De itt ötet szegényt mingyárt meg-ragadták,
 A' kamara ajtó közé szorították.
 Övedzetik teste vólt a' kamarába,
 A' hátrúllya pedig bent vólt a' szobába.
 A' fia gatyáját frissen le-rántotta,
 A' Fráter puskáját már készen tartotta;
 Helyessen bé-is lótt, ki-dűllyett tárgyába,

Melly után bé-tették megint az ágyába.
 De bezzeg leve itt kegyetlen nagy lárma,
 A' szobából mingyárt ki-is szaladt hárma.
 Tsak Klára, 's a' fia maradtak mellette,
 Ő pedig szitkokkal e' kiáltást tette;
 Jobb ha már meg-öltök, Fiam 's Feleségem,
 Mert már oda vagyon az én szüzességem.
 A' Fráter kegyetlen, nem irgalmas Barát,
 Mihent fel-gyógyúlok le-töröm a' farát.
 Ízekrül ízekre ött' öszve vagdalom,
 Nem lesz életének előttem irgalom.
 Tsak addig élhessek míg ött' meg-ölhetem,
 Nem bánom azután ha el-temettetem.
 A' Tatár házamhoz tsak bajomra hozta,
 Leg-drágább kintsemtül íme mint meg-fosza.
 Nem vagy Fiam! te-is ellenségem lettél,
 Azon gaz emberrel mert edgyet értettél.
 Te vóltál az első a' ki belém kaptál,
 Jó hogy mint szeléndek még meg-nem haraptál.
 Ki-zárlak, hogy tudgyad! Testamentomomból,
 Lódúly háládatlan mingyárt most házamból.
 Te-is Klára Aszszony szép Hitves Társom vagy,
 Láttam szereteted, 's szíved hozzám melly nagy.
 Nem tudtál kést ütni minnyájok szívébe,
 Főképpen azon gaz Fráternek lelkébe.
 Klára a' fiával lábához borúla.
 Nem szólhatott, mivel szíve meg-szorúla.
 De Juratus fia zokogva hozzája
 Így szólla, mert könytül ázott az ortzája.
 Kedves Uram Atyám! a' ki fejünk felett
 Lakik: bizonyágot mi kettőnkéről tehet,
 Hogy Uram Atyámon szívből segíteni
 Akartunk: fájdalmát, 's baját enyhíteni.
 Nem érdemleném én, hogy a' föld visellyen,
 Sótt azt érdemleném, hogy engem el-nyeljen;
 Ha Uram Atyámnak javát nem kívánnám,
 És mostani sorsát, mint fia, nem bánám.
 Szint illy gondolattal Aszszony Anyám vagyon.
 De nem szólhat, mivel fáj a' szíve nagyon.
 A' Fráter kérdezte, hogy ha a' természet
 Jó Uram Atyámmal nyitvatott é széket?
 Szólla Aszszony Anyám, hogy el-múlt egy hete,
 Míólta kegyelmed illyet nem tehete.
 Fráter erre mondá, szükséges a' kristir
 Néki; nem használhat, más egyébb féle ír.
 Ha pediglen magát nem kristiroztattya,
 Az Anyám a' Papot bízvást el-híhattya.
 Tudtuk; Uram Atyám erre nem fog álni,
 És így mi tőlünk-is hamar el-fog válni.
 Azért tselekedtük ezt Uram Atyámmal,

Mert nagyon szerettyük, nem tsak ímmel ámmal.
Fiának beszédgye szívét meg-lágyítá,
Fráter mondása-is nagyon meg-indítá.
Kelly-fel Fiam! szólla: jőj hozzám Anyáddal,
Nem élek már soká, nyájaskodgy Atyáddal.
Te-is kedves Klárám ölely-meg engemet,
Érzem, hogy el-hagylak, egyetlen egyemet.
Meg-ölelte Klára, de piszegve síra,
Nem szólhatott, mivel magával sem bíra.
Szűnet nélkül Fia kezeit tsókolta,
Fiúi szerelmét fájdalma pótolta.
A' nagy bánat miatt edgyik sem szólhatott,
Mert a' keserűség szívekbe bé-hatott.
Tsudálatos dolog! ő meg-bátorodott,
Jó kedvet mutatott, nem vólt komorodott.
Szólla: halgassatok engem' szerelmesim,
Mért vagytok szomorúk! mért sírtok kedvesim?
Tudgyátok! meg-halni kell minden embernek,
Nem enged a' halál pörnek, vagy fegyvernek.
Bár meg-halok! nem de eleget éltem már?
Életemre vetve nints bonthatatlan zár.
Én előre megyek, és útat mutatok,
Hogy utánnam jővén azon indullyatok.
Hidgyétek; hogy tik-is majd utánnam jöttök,
Későn, vagy hamarébb, de el-jön időtök.
Ott lesz valóságos örökös lakásunk,
Nem lehet e' földön nekünk maradásunk.
Örök Ditsőségbe ott-is edgyütt lészünk,
Isten látásából olly örömet vészünk;
A' mellynél nagyobbat elme nem gondolhat,
Örvendetessebbet semmi száj nem mondhat.
Térdepely-le Fiam! már most itt melettem,
Mert hogy meg-áldgyalak, magamba fel-tettem.
Mingyárt-is a' fia esett két térdére,
Ő pedig két kezét tette a' fejére.
Ábrahám, Isáknak, Jácobnak Istene,
Kinek egész pokol nem álhat ellene.
Áldgyon-meg tégedet én édes Magzatom,
Lelkedbe, testedbe, légy bóldog; Rajzatom.
Szívemből rád adom Atyai áldásom,
A' mellynél nintsen-is semmi drágább másom.
A' miként húl földre az Égnek harmattya,
Olly bőséggel rád-is, a' Mindenek Attya
Terjeszsze malasztyát, 's áldgyon-meg tégedet,
Hóltod után vegye magához lelkedet.
Ezen nagy Úr Istent szívedből szeressed,
Szent parantsolatit soha meg-ne vessed.
Szent hitedbe pedig légy mindég állandó,
Hidgyed; hogy mint tested, lelked nem halandó.
Az Illuminátust, 's Naturálistákat,

Parantsolom kerüld! mint a' Viperákat.
Hív légy Királyodhoz, és ötet szeressed,
Hogy így érdemidért kegyelmit vehessed.
Szintén így szeressed édes Hazádat-is,
Szükségbe áldozd-fel érette élted-is.
Betsüllyed mint illik, a' Fellyebb Valókat,
Mert ezek tehetnek te veled sok jókat.
Hazánk törvényeit mindég nagy bősbe tartsd,
Prókátor leszel-is, tétova ne fatsard.
Valamit valahol szóllasz, légyen igaz,
Mert a' hazug ember leg-alább való gaz.
A' szegényt gyámolítsd, a' mint tőled lehet,
Mert sok ezek között magával sem tehet.
Látván más boldogúl, soha se légy irígy,
Mivel az irígység emberbe nagy mirígy.
Valamint szeretel engem mint Atyádat,
Hagyom! úgy szeressed e' drága Anyádat.
Mert ő szíve alatt tégedet hordozott,
Nagy fájdalmak között e' világra hozott.
Emlőivel táplált, számos fáradságot
Senvedett melletted, nyughatatlanságot.
Ne engedd, hogy míg él, légyen ő inségbe,
Gyámolítsd, a' midőn esik betegségbe.
Ez a' te fiúi fő kötelességed,
Ha eztet tselekszed, meg-áld Isten téged.
Ezek után nyakát ő által kótsolta,
Kelly-fel! szóllott hozzá, 's erre meg-tsókolta.
Már hozzád fordúlok én szívemnek fele,
Kinek hűségével mindég vóltam tele,
Édes kedves Klárám! én hív hitves párom,
Látod életemet már hamar bé-zárom.
Esedezem azért hogy ne szomorkodgyál.
Tudod ember vagyok, azért bátorodgyál.
A' kit Anya szokott e' világra szólni,
Nem lehet a' halált annak el-kerülni.
Tsak emberi zsóldom tehát most fizetem,
Ezt hogy el-kerüllyem, épen nem tehetem;
Azért életembe ha meg-bántottalak,
Avagy leg-kissebbel meg-boszsantottalak;
Botsásd-meg, mert az-is, ki értünk szenvedett,
Ellenségeinek tudod meg-engedett.
Engedgy-meg hát te-is, könnyebbítsd terhemet,
Hogy leg-kissebb vétek ne nyomja lelkeket.
Lelkem esmérete hogy tiszta lehessen,
Bírāja elibe így bátran mehessen.
Tudom; meg-botsájtól, jó szíved esmérem,
És így idvességem bizonnal el-érem.
Reménylem, ott veled fogok örvideni,
Nem szünök Istennél érted könyörgeni.
Köszönöm mellettem tett fáradságodat,

Éjjeli, nappali, dajkálkodásodat.
Édessem! te nem tsak vóltál Feleségem,
De vóltál mindenbe fele segítségem.
Végre még-is kérlek, ölely-meg engemet,
Tartsd emlékezetbe én szegény lelkemet.
A' körös fa alá temettes kertembe,
Mert alatta sokszor nyúgodtam éltembe.
Mint Magnes szoríttya magához a' vasat,
Klára úgy ölelte, szíve majd meg-hasadt.
A' szobája hangzott nagy jajjal, 's sírással,
Mert itt két igaz szív, küszködött egymással.
A' szomszéd Aszszonyok e' nagy jajgatásra
Bé-futottak, 's látták mint estek egymásra.
Klárát nagy nehezen férjéül el-vonták,
Ura szívét, hogy tsak nehezíti, mondták.
Az Orosz Papnének kísérték házához,
Sok keserve között allíg jött magához.
Bog daj prosztyi! Papné eleget mondotta,
De ő tsak zokogott, tán nem-is hallotta.
Itt a' Notárus fiát szólította,
Hívja-bé a' Frátert, nékie mondotta.
Bé-jövén leg-ottan őtet meg-követte,
Szólt: hogy őtt' motskolta, a' hagymázza tette.
Felele a' Fráter: hogy ő nem neheztel,
De őtt kristirozni újra megint meg-kell;
Mert az első kristir azért nem operált,
Mivel hánkolódott, veszteg éppen nem ált.
De ha a' második talál operálni,
Mostani ros sorsa még jóra fog válni.
Mondá a' Fráternek; mindent el-szenvedek
Velem tenni, a' mit tsak akar engedek.
Annyi könnyebbségem' leg-alább kaphassam,
Hogy tsak egy holnapig, Klarámmal lakhassam.
Még az' Nap a' Fráter kétszer kristirozta,
De jobbülésára őtet tsak nem hozta;
Mert az három Kristir mind benne maradott,
Azért körülötte többé nem fáradott.
Szólt-is a' fiához, hogy hívasson Papot,
Mert nehezen éri a' holnapi Napot.
A' fia a' Papról rég már gondolkodott,
De Attyának szólni ő nem bátorkodott.
Netán meg-íjedgyen, vagy-is azt ítéllye,
Hogy ő a' halálát kívánná, ne véllye.
Pulyka Miskát küldé Páterért Kaplonba,
El-is jött, szent Misét mondván a' templomba.
Szóllott a' Fiához, Fiam! Papot hívass,
Közelít vég óráim, azért ne-is múlass.
Felele a' fia, épen most egy Páter
Érkezett Kaplonból, és vele egy Fráter.
Tán szent alamisnát jöttek kéregetni,

De Uram Atyámhoz fogom őt vezetni.
Mingyárt-is a' Páttert hozzája vezette,
Kinek jelen léttét ő kedvessen vette.
Imádkozott vele soká, 's meg-gyóntatta,
A' szent kenetet-is nékie fel-adta.
A' Fráter két gyertyát az asztalra teve,
Tsudálkozott minden, ő melly bátor leve.
Ki-szállott ágyából, térden imádkozott,
És így nagy buzgóan ő meg-is áldozott.
Le-feküdvén, így szólt, óh melly könnyű lettem!
Mihent Istenemet én magamhoz vettem.
Hizem! szent vérével meg-mossa lelkemet,
Színe eleibe juttat-is engemet.
Ő a' Feszületet kezébe tartotta,
A' Theologusi Actust úgy mondotta.
Majd még két óráig beszélt igen szépen,
De mikor az óra hatot ütött éppen,
A' halál veríték ki-ütött homlokán,
Szentelt gyertyát adták kezébe szaporán.
Istenét szereti, akkor-is fogadta,
Fel-kiálta, Jésus! 's a' lelkét ki-adta.

TIZENKETTŐDIK PARAGRAPH.

A' Nótárius el-temettetik, Testamentoma fel-szakasztatik, és el-olvastatik.

Szegény Notárius, mihelyest ki-múla,
Fiának a' könnye szeméből úgy húla;
Hogy már a' Páter-is rajta meg-íjedett,
Mert a' földre esvén, lett meg-merevedett.
Valami spiritust az orra alá kent,
Az irgalmas Barát, mellyre álla-is fent,
Bé-is adott néki egynéhány tseppeket,
Mellyek erősítik a' bádgyatt szíveket.
Szóltak: már a' dolog meg-esett, ne sírjon,
Férfi természetel illő hogy ő bírjon;
Mert ezzel életre ötet már nem hozza,
Azért magát mért-is epeszi kínozza.
Most-is ábrázattya olyan már mint a' fal,
Ha Anya meg-láttya, még bújába meg-hal.
Ezek után maga kérte ő a' Páttert,
Az Orosz papot-is, 's az irgalmas Frátert;
Hogy jelentenek-meg az édes Anyának,
Jó móddal halálát, a' szegény Attyának.
De az egész falut bé-futotta a' hír,
Látta Klára, hogy már az útzán minden sír.
Hogy férjét sírattyák, észre vette azt ő,
De ő nem sírhatott, szíve lett olly mint kő.
A' mint bé-menének a' Papok hozzája,
Nem pillantott szeme, tátva vala szája.
Az irgalmas Barát nézte a' pulsussát,
Ki-vette zsebéből mingyárt spiritussát;
Jó dósist-is dörgölt orra alá ebből,
De mint állott, most sem mozdúlt-ki a' helyből.
Láttván e' nem használt, kapta lántzétáját,
Eret vágott rajta, hallák-is lármáját
Olly nagyon, hogy egész falu ide futa,
Azt vélték, hogy mingyárt meg-üti a' guta.
Kiáltott! Tengerek zúgó nagy habjai,
Hegyeket tsapdosó fel-dagadt árjai,
Borítsatok engem, hogy ne lássak napfényt,
Jók el-éréséhez ne nyújtsatok reményt.
Vagy ti ormos hegyek én reám düllyetek,
Terhes sziklátokkal engem meg-öllyetek.
Hol vagyon a' késem? majd szívembe verem,
Fájdalmimnak végét így hamarébb nyerem.
A' Páter a' kezét meg-fogta tsendessen,
Mint jó lelki Atya szólt hozzá kegyessen.
Óh drága Asszonyom! magát mért epeszi?
Olly nagy bánatokba szívét mért ereszi?
Gondollya-meg; hogy e' Világ kereksége,

Itt maradásunknak nem az öröksége.
Mi Anyáktól ugyan minnyájan születünk,
De még-is öröké azért nem élhetünk.
Ez a' Nagy Istennek az ő szent tettése,
És öröktől fogva ált látott végzése.
Ki az Isten ellen ebbe rúgódozik,
Hidgye! hogy örökre az olly el-kárhozik.
A' Aszszonynak nagyobb kintse nints lelkénél,
Drágább ez világnak minden értékénél.
El-ne veszítse ezt maga jó szántával,
Isten ellen való, zúgolódásával.
Mert hogy férje meg-hólt, Isten akarattya,
Ezen tehát szívét mért meg-nem nyugtattya?
Meg-hóltak, kik vóltak, valamint most ő-is,
Meg-halunk utánna, a' kik élünk mi-is.
Kérem tehát, légyen meg-nyugodt elmével;
És ne káromollya Istenét nyelvével.
Magához tért, le-ült, és meg-tsendesedett,
Sírt még-is, mert szíve vala sebesedett.
Szépen a' Péterhez így szólla végtére:
Attyám Uram! engem olly fájdalom ére,
Hogy én tellyességgel magamon túl vóltam,
Keserűségembe nem tudom mit szóltam.
Szólla itt a' Péter: el-hiszem szavait,
Jól-is által láttam méltó fájdalmait;
Mert hol van olly Aszszony, mellynek meg-hal férje,
És ötet szeretvén fájdalom ne érje.
Tsak kérem, hogy szívét már most meg-nyugtassa,
Férjét a' mint illik, el-takaríttassa.
Mingyárt-is a' fiát magához hívatta,
Mindent miként tégyen nékie meg-hagyta.
Hogy mossák-meg ötet, szépen öltöztesse,
Úgy annak utánna ki-is teríttesse.
Leg-inkább pediglen azt bízá fiára,
Azon nyakravalót köttesse nyakára,
Mellybe meg-ígézték az Halmi vásárba,
Mert ez arany tsipkés, van-is nem kis árba.
Fogadta a' fia, hogy majd mindent jól tesz,
És betsületekre az egész dolog lesz.
A' vén Aszszonyokkal mingyárt meg-mosatta,
Fejér ruháját-is reája adatta.
Szokott köntösébe szépen öltöztette,
Azon nyakravalót nyakára köttette.
Melly kalap vólt fején Budára mentébe,
Mostan-is azt tették itten a' fejébe.
Azon pennáját-is kalapjára tették,
Mellyért a' Vasasok majd fejét nem vették.
Tarsolyos kardgyát-is köték oldalára,
Dohány zatskót, pipát, a' markolattyára.
Így terítették-ki szoba közepére,

A' sok nép jött és ment meg-tekintésére.
Pápisták, Oroszok osztán harangoztak,
Kóldusok testénél hatan imádkoztak.
Azon a' környéken az a' nép szokása,
Hogy ha valakinek esik ki-múlása,
Síró Aszszonyokat vagy pénzért fogadnak,
Avagy a' sírásért nekik málét adnak.
Énekelve sírnak, de ha könnyek nem húl,
Hamar az Egyházfi a' korbátshoz-is nyúl.
A' Fia Gatsájba küldött illy Vestákért,
Mindenik énekel egy nap egy petákért.
A' síralmas házhoz mihent érkezének,
Mintegy fél oráig ők meg-pihenének,
A' test mellé ültek, azután két felől
Egyike secundált, más énekle elől.
Úgy intézték ezek mind az énekeket,
Míntha maga Klára mondaná ezeket.
Bánatra fejeket, ők le-eresztették,
Könnyek között ezen éneket kezdték,

A' Sírató Aszszonyok Éneke.

Bóldogtalan fejem, mire juta ügyem,
Forgandó szerentse, mért bánál így velem,
Óh te gyilkos halál! mérgeket most nyelem,
Hogy férjem meg-ölted, helyem allig lelem.

Nem vólt illyen ember a' Szamos mentébe,
Nem-is járt gubába, hanem kék mentébe,
Ő egy Eskütnek-is mert álni szemébe,
Mert Hazánk Törvényne gőzölgött fejébe.

Falunknak-is dolgát böltsen kormányozta,
Tsizma szára megett ravását hordozta.
A' portiót hamar ki hozzá nem hozta,
Illyen Oroszt mingyárt ütötte, pofozta.

Ő a' katonákat felette szerette,
Vácáns portióit igazán fizette,
Eztet tenni egyszer hogy el-felejtette,
Akkor őt' egy Hadnagy jól meg-ütögette.

Jaj! ki nem mondhatom! engem mint szeretett,
Gyakran kézen fogva kortsmára vezetett,
Részeg tán ötvenszer éltebe lehetett,
De a' Tsaplárosnak mindég meg-fizetett.

Drága kedves Férjem! te már oda lettél,
Óh drága alakom! engem mint szerettél
Bár gyakran engemet pofon-is ütöttél,
Tsak egyet fordúltál, már megint kedveltél.

Árva vagyok immár, óh én szegény Klára!
El-hervadt Virágom, meg-aszott a' szára,
Mért juttattál halál engemet-is mára,
Had ment volna lelkem vele nyugalmára, &c.

Több énekeket-is ők még énekeltek,
Halgatók szívei bánattal bé-teltek.
Budai úttját-is keserves hangzással
Énekelték; a' nép halgatta sírással.
Főképpen bé-estét a' tsósznek árkába,
Halván mint kinlódott ennek mély sarába.
Az alatt a' Fia Notáriusoknak
Meg-írta halálát, többeknek másoknak.
A' hol ezek laktak, ott minden harangok
Meg-vonattak; nagyon szomorú vólt hangok.
Glodán Komorzánba huszonnégy óráig
Szünet nélkül vonta, más nap virradtáig.
Két harangotskái majd meg-is repedtek,
Mert a' sok kongásba már meg-melegedtek.
Temetésére-is hívta minnyájokat,
A' Janki Plebánust, és több más Papokat.
Philosophusokat, és a' Nemességet,
Körül belől való falusi népséget.
Szelíd András mellé még több Kántorokat,
De kérte, hogy jól ki-öblítsék torkokat.
Hogy így hangossabban énekelhessenek,
Lélegzeteket-is könnyen vehessenek.
Első vólt ki el-jött, a' Lázári Molnár,
Bögött mint a' marha, mondá; óh be nagy kár,
Hogy e' tudós ember mi közöttünk el-tűnt,
Philosophiánk-is ő vele már meg-szűnt.
Nem engedem másnak, majd magam munkálok,
Tiszteletére szép koporsót tsinálok.
Tsinált-is szép bóltost száraz Diófából,
Hogy jó asztalos-is, látták e' munkából,
A' Gyarmathi kováts érkeze nyomába,
Egy meszsely pálinkát öntött már gyomrába.
Mint számár ordított, síra és kesergett,
Mert Pálinka szeszi fejébe kevergett.
Ki-ment a' szobából, udvaron tántorgott,
Glodán-is érkezett, nézvén reá, morgott.
Nem felejthette, hogy ötet meg-lógatta,
A' midőn ellene Klára fel-bíztatta.
De más nap meg-látván ő a' kész koporsót,
Kezébe azon nap nem vett boros korsót;
Hanem az Uraság kováts műhelyébe
Mene, 's pörölyöket vévén a' kezébe;
Vasbúl munkált tzifra fél mázsás keresztet,
Valaki tsak látta, szemet rá meresztett.
Ehez még kovátsolt egynéhány szegeket,
A' Fia kezébe adá mind ezeket.

Szólla: Ura Attyát mindenkor szerettem,
Meg-tisztelésére mind ezt készítettem.
Inkább sarkantyúkat vernék tsizmájára,
Avagy-is patkókat zsufa fakójára.
Mert úgy élne: már most kivel fogok inni,
Kézen fogva ki fog a' kortsmára vinni.
Sok pint bort meg-ittunk edgyütt egyszer 's másszor,
De meg-is kergettek minket egynéhányszor.
Jaj már most el-hagyott, kívánom az Égbe,
Örvendgyen a' lelke, örök ditsőségbe.
Glodán Urszul ötet hogy látta, nagyon sírt,
A' kőrös fa alatt ő ásta-ki a' sírt.
Míglen aztat ásta, teve sok főhajtást,
Szeráku! szeráku! több illy Oláh mondást.
Egyházi ruhába a' Papság öltözött,
Nagy tzeremóniák, 's éneklések között
Ott a' koporsóba még azon nap tették,
És a' kész szegekkel azt bé-is szegezték.
Történt, hogy egy útas kép-író érkeze,
A' ki Kolosvárra menni igyekeze;
Látván a' Jurátus, itt meg-tartóztatta,
Festéshez készülyön, nékie meg-hagyta.
Minden történetit Budai Úttyának,
E' mellett tzímjét-is Familiájának;
Különös táblára olly szépen festette,
Hogy valaki látta, azt meg-nem vethette.
Le-írta, a' bikák ötet mint kergették,
A' juhász ebei ötet mint mentették.
A' vasas katonák vele mint bánának,
Hogy Füreden vele öszve akadának.
Mint dölt-bé étszaka a' tsósznek árkába,
A' hol-is már lelkét tartá tsak markába,
Mint szabadúla ki 's érkezvén Budára,
Mint akadt' Szathmári Bírónak fiára.
Látván Magyarokon bolond sok ruhákat,
A' Gavalérokát és a' sok Dámákat;
Mind ezekért miként ő meg-nem támadta;
A' szent letzkét nékik ezért mint fel-adta.
E' kép írásokat, mind koporsójára
Sorról sorra rakták, hanem oromjára
Tzímjét függesztették, a' melly ebből állott,
Hogy egy szép Griff madár levegőbe szállott.
E' Philosophusi köntösbe öltözött,
Kalamárist pennát tartott körme között.
Alatta Apolló vólt le-festve sírva,
Non injuste plorat, vólt alája írva.
Nem lehet szebb tzímje egy Nótáriusnak,
Főkép' melly tartatik nagy Philosophusnak;
Mert ez jegyez nagy észet, és nagy ítéletet,
Valaki tsak itt vólt, erre szemet vetett.

A' temetés napja mingyárt más nap vala,
Mert hat napok múltak, miolta meg-hala.
Rendelték dél előtt ezt kilentz órára,
Mihent ezen napnak értek virradtára.
Számptalan sok népek kezd'tek mingyárt gyűlni,
Sokaságon ennek el-kelletett hűlni.
Szűk vala az Udvar, eztet a' Nemesség
Bé-tölté, a' Papság, 's az Atyafi vérség.
A' falu útzáján a' nép meg-nem fére,
Mert bár hosszú vala, de keskeny vólt tére.
Sokan azért áltak kútnak fájára,
Leg-többen másztak-fel háznak héjjára.
Mások sövényeken áltak 's lajtorjáján,
Mint tsókák úgy ültek nagy számmal a' fákon.
Két fertályt hogy ütött, mingyárt harangoztak,
A' nép között ezzel tolongást okoztak.
Egymásnak hátára sokan fel-állottak,
A' nagy szorulás közt jajt-is kiáltottak.
A' Falusi Tanáts fekete gubába,
A' siralmas háznak mene udvarába.
A' fekete zászlót a' kis bíró vitte,
Hogy ő mint más nagyobb, ez által azt hitte.
Falunak a' könyve az öreg bírónak
Vala a' kezébe, mint fő szám adónak.
Ravásokat rakták tizedes vállára,
Erre harangoztak már kilentz órára.
A' Deák gyermekek itt a' compánokkal
Sort tartván, jövének apró leányokkal.
Ezeket egy gyermek keresztel követte,
Melly után sok Kántor lépéseit tette.
Utánnok a' Papság pompással érkeze,
Egyházi ruhába mivel mind öltöze.
Ki füstölőt tartott a' maga kezébe,
Ki meg szentelt vizet vitt réz medentzébe.
Négyen vóltak itten Oláh Kalugyerek,
Hatan Basiliták, szakálos emberek.
Orosz Pópa nyóltz vólt, és két Franciscánus,
Utól pedig jöve maga a' Plebánus.
Mert a' testet nem más, hanem temette ő,
A' többi lóggón vólt, ő vólt köztök a' fő.
A' test az udvaron már ki vala téve,
Az Atyafisággal körül vala véve,
Szegény árva Klára, fekete pájába
Itt üle, jajgatott, 's majd maga hajába
Kapott: de a' többi számos Attyafia
Bátoríták őtet, főképpen a' fia.
Jól-lehet fájdalom néki-is szívébe
Nagy vala; ült ő-is itten feketébe.
A' Plébánus buzgón látott a' dolgához,
Énekelve fogván Ceremóniához.

De meg-adták módgyát bezzeg a' kántorok,
 Mert itt úgy ordított a' sok korhely torok;
 Hogy talán bögések Váradig el-hallott,
 Betsületet köztök Szelíd András vallott.
 Bútsúzó éneket ő kondította-el,
 Hogy minden halhassa, egy székre álla-fel.
 A' Szamos vizének leg-nagyobb hartsája
 Nem tátya úgy száját, mint vólt tátva szája.
 A' Janki Mester-is épen nem hibázott,
 Fel-fújván pofáját, keményen trillázott.
 De a' Nagy Majthényi, mint róka a' fagyon
 Kahogott: torkába vélték súllya vagon.
 A' Szathmári Kántor az Isten ígését
 Lassan énekelte, mert még a' gégését,
 Mivel regvel vala, még meg-nem ásztatták,
 Az estveli torra eztet halasztották.
 Két óránál tovább tartott ez a' bögés,
 Ugyan tsak el-hagyták, jött rájuk köhögés.
 Mingyárt a' Plebánus itten fel-is ála,
 Nagyon gyönyörűen 's böltsen predikála.
 Véletlen történt itt felette nagy ropaj,
 Nagy lárma, ordítás, sok illy kiáltás; jaj!
 A' Plebánus mingyárt meg-is állapodott,
 Mért esik e' lárma, arról gondolkodott.
 A' siralmas háznak tő szomszédságába
 Lakott Jáger Getzi, a' maga házába;
 Igen sok nép mászott az Eszter héjjára,
 Kik nézni kívánták e' gyászos pompára;
 E' terhet nem bírván, retsegett, ropogott,
 A' sok emberekkel rakásra-is rogyott.
 Kinek lábára dült, kinek a' kezére,
 Sok jó forma tsókot kapott a' fejére;
 Sok szabadítsák-ki, aztat kiáltotta,
 Sok hogy mingyárt meg-fúl, nagy zajjal mondotta.
 Orrán száján soknak a' vére bugyogott;
 Sok meg sántikálva onnat el-kullyogott.
 Kinek a' szalmából tsak feje vala kin,
 De mint mász-ki abból, a' vala már a' kin.
 Egynek meg egy szátyva esett a' nyakába,
 Úgy tettett, mintha ő vólna kalodába.
 Más a' kakas ülön meg-maradt, 's azon ült,
 Egy a' kéménybe dőlt, e' még ott majd meg-sült.
 De a' sok nép rajtok azonnal segített,
 És így e' lármanak mingyárt-is vége lett.
 Itten a' Plebánus tovább prédikállott,
 Halgatta őtt a' nép, már most talpon állott.
 Végtére a' mint a' bútsúzást kezdette,
 Valamíg Amennel azt el nem végzette,
 Olly nagy vólt a' sírás, jajgatás, zokogás,
 Hogy soknak szívébe esett a' nyilallás.

Sok ezektől lankadt leve, 's el-fáradott,
 A' Szamos-is a' sok könnyűl meg-áradott.
 Szegény Klárát innét karon vinni kellett,
 Mert véres tajtékkal a' szája bé-tellett.
 Kedves férjét tovább nem-is kísérhette,
 Szívét a' fájdalom olly nagyon sértette.
 Ezzel a' Plebánus mondá itten Ament,
 Ki ki, ki eddig űlt, lábára álla fent.
 A' Ceremóniát megint el-kezdette,
 A' Ritualéből aztat éneklette.
 Itt egy Mi Atyánkot lelkéért mondtak,
 Míg el-imádkozták, tsendessen állottak.
 Hogy azt el-végzették, egy Pap a' füstölőt
 A' kezébe adta, és az engesztelőt.
 Temjény ez: a' mellyel a' testet füstölte,
 A' szentelt vízzel-is eztet meg-öntözte.
 A' koporsót tették szent Mihály lovára,
 Emelte hat Eskütt ember a' vállára.
 Itt a' harangokat mingyárást meg-vonták,
 Miserérét Papok, és Kántorok mondták.
 Nem bögték olly nagyon már most a' Kántorok
 Mivel mindeniknél száraz vólt a' torok.
 A' számtalan sok nép mingyárt meg-indúla,
 Tolakodás miatt sok-is orra húla.
 Elől a' gyermek ment maga keresztyével,
 Osztán minden Compán deák seregével.
 Őket kül-falusi férfiak követték,
 Minnyájan nagy halkal lépéseket tettek.
 A' fekete zászlót nagy Authoritással
 A' kis Bíró vitte, itt lassú hágással,
 Peleskei Tanáts mene a' nyomába,
 A' mint már mondtam, fekete gubába.
 A' Philosophusok ezek után jöttek,
 Kik ember sorsáról vele elmélkedtek.
 Énekelve mentek már most a' Kántorok,
 Hallatták magokat, tudván hogy lesz borok.
 A' Papok melly rendel a' házhoz jövének,
 Szintén azon rendel itten-is menének.
 Utánnok már a' test itten vitettetett,
 Húsz szövétnekekkel körül vétettetett;
 Mellyet-is kísére már az Atyafiség,
 A' Nemesség, és a' Szathmári Pólgárság.
 Végre az Aszszonyok jöttek egy tsordába,
 Hátról mentek azok, kik vóltak gubába.
 A' síró Aszszonyok köztök énekeltek,
 Főtűl egész talpig gyász ruhába mentek.
 Nagy tekerületet kellett nékik tenni,
 És a' kőrös fához úgy kellett menni.
 Így a' nép soksága jobb rendel mehetett,
 Nem tódúlt egymásra, jobban meg-férhetett.

El-érkeztén egyszer már a' körös fához,
 A' testet le-tették ki-ásott sírjához.
 Mind a' testet, mind sírt, Papság körül vette,
 Czeremóniáit mihent el-végzette,
 Köteleken mingyárt botsájták sírjába,
 Ama végső napig lakozó házába.
 Rá vágják a' földet, 's szépen fel-halmazták;
 A' vas keresztet-is jól alkalmaztatták.
 Mert ez a' fejéhez szépen helyezettett,
 Mutatott a' szemnek ékes tekintetet.
 Az Oroszok erre egy fejr zászlótskát
 Függesztettek, tettek Lánykák koszorótskát.
 Oláhok, Oroszok, mutattyák ezekkel,
 Egy meg-hólthoz vannak melly nagy tisztelettel.
 Fia Nagy Váradról egy Márványt hozatott,
 A' melly sír halmára reá borítottatt.
 Erre ezen néhány verseket vágatta,
 Mellyeknek betűit meg-aranyoztatta.

EPITAPHIUM.

*„Ály-meg itt Vándorló! e' szép körös fánál,
 Nem találsz szebb nyúgvó helyet árnyékánál.
 Tekintsd e' Sír halmot, mellyt takar e' Márvány,
 Meg-tudod, 's meg-tudgya veled a' Maradvány;
 Hogy alatta nyugszik Hazánk olly nagy fia,
 A' ki Kadikának vala Attyafia.
 A' Nagy PELESKEI híres NÓTÁRIUS,
 Egy nagy Törvény tudó és nagy Philosophus.
 Ne kérdezd a' nevét, a' szél azt el-fújta,
 Még mikor tsősz árka sarát éjjel bújta.
 Elég az, hogy mindég ollyan nagy ember vólt,
 Hogy ő, mind addig élt, valamíg meg-nem hólt.
 Sírasd-meg! gyász cziprust hánnyál e' halmára,
 Meg-érdemli, mert nagy útat tett Budára.*

A' temetés után oszlott mingyárt a' nép,
 Ki-ki mondá, hogy e' temetés vala szép.
 Tsak néhány Nemesek, és az Atyafiság,
 A' Philosophusok, 's ezekkel a' Papság
 Maradtak-meg, 's mentek minnyájan Klárához,
 Az itt való Orosz Papnak a' házához.
 Sok sírás, zokogás között őtt' találták;
 De szegényt minnyájan mingyárt vígasztalták.
 Házánál az alatt fia mindent végzett,
 Mert már minden gyomor éhséget itt érzett.
 A' mint minden asztal már meg-terítettett,
 'S vendégektől Klára haza kísértetett;
 Az étkek mingyárást itt fel-is hordattak,
 Áldások Papoktól azokra adattak.

Egy asztalnál ültek Papok, és Nemesek,
 Másutt sem maradtak a' helyek üressek.
 Klárát a' Nemesek magok közé vették,
 A' Papokhoz közel őtet le-ültették.
 Mindenkép akarták őtet vigasztalni,
 Mert más't nem szólt, tsak hogy kívánna meghalni.
 Jól ettek, jól ittak, gazdag vala e' tor,
 Mivel el-is fogyott itt három hordó bor.
 Tsudálták leg-inkább itt a' Kántorokat,
 Borral mint áztatták meg-száradt torkokat.
 Philosophusok-is itt nem szomjúhoztak,
 Elmélkedés helyett ők inkább boroztak.
 A' Lázári Mólnár, mivel a' koporsót
 Munkálta, ürité itt azért a' korsót.
 A' Gyarmathi kováts tette ennek mássát,
 Ő-is a' keresztnek itta áldomását.
 Tizenkét kóldusok ettek más szobába,
 Részesültek ők-is a' Klára borába.
 Nyavalyások abból annyit hörpentettek,
 Hogy itten egymással meg-is verekedtek.
 Ki-futottak nézni, légyen e' mi lárma,
 De már földön feküdt ezek közül hárma.
 Egy Csengeri sánta kóldus mankójával
 Le-ütötte, mert nem rúghatta lábával.
 Itt egy tsonka vala mind a' két kezére,
 Felesége pedig vak vólt két szemére.
 Ez Urát, hogy részeg, nagyon pirongatta,
 Ura pedig motskát már nem halgathatta.
 Így szólt hozzá: szajha! fogd-meg a' nyelvedet,
 Mert mingyárt ki-vájom mind a' két szemedet.
 Egy Batizi kóldús más't meg pofon tsapott,
 Hogy több alamisnát, mint ő, itten kapott.
 A' Plebánus látván e' szép comædiát,
 Mingyárt el-hívatta az Egyháznak fiát,
 Parantsolta, zárja őket a' Templomba,
 Reggelig legyenek ottan árestomba.
 De vigyázzon; hogy ott ne verekedgyenek,
 Hanem parantsollya, hogy könnyörögjenek.
 Bé-mentek, asztalhoz megint le-ülének,
 E' kóldus Sarmitzlin sokat nevetének.
 A' tsonka mit mondott, hogy Klára hallotta.
 Bár még fáj a' szíve, még-is mosolyogta.
 Midőn már minnyájan eleget evének,
 Fel-költek, Klárának köszönést tevének,
 Orosz pap házához el-is kísértették,
 Ottan-is mindenkép' őtet ébresztették.
 Jó étszakát mondtak néki utóllýára,
 Menne ki-ki onnat maga szállására.
 Más nap a' Plebánus a' Templomhoz mene,
 És a' kóldusokkal ott Computust teve.

Majd tsak nem minnyáját meg-korbátsoltatta,
Főképpen a' mankóst jól meg-irháltatta.
A' tsonkát nem bántá, de vak feleségét
Meg-kellett követni, 's valni részegségét.
Az executiót mihent el-végzette,
Szabadon minnyáját haza eresztette.
Mingyárt minden felé ment-is ez a' vert had,
Nem vígyázott egy-is, alamisnát ki ad.
Első vólt a' sánta, ki el-takarodott,
A' többi se késett, mind el-vakarodott.
Mostan már Klarához mentek utólyára,
Hogy szívét hozzassák régi nyugalmára.
Vígasztalták ötet, sok-féle példákkal,
E' világba történt szép históriákkal.
Ki meg kérésével, más meg beszédgyével,
Láttatott-is lenni nyugottabb elmével.
El-bútsúzván tőle, kezét fogtak véle,
Klára gyönyörűen már mostan beszélé.
Meg-köszönte nekik, hogy őtt meg-tisztelték,
A' mellyre minnyájan úttycat követték.
De Jurátus fia itten tartóztatta
Szelíd Andrást, haza nem-is botsájtotta.
Szintúgy Tsebres Mihályt, vele Gántsos Jánost,
Mind ezekkel még a' Thót falusi Vámost;
Mert ez a' négy vala Testamentárius,
Mindenik nagy ember, és nagy Philosophus.

A' Testamentom a' Falu ládájából ki-véteik, és az egész Tanáts előtt, elolvastatik.

Más napra virradván, mingyárt úgy öltöztek
Mint Philosophusok, 's magokra kötöztek
Palástot, 's egyet mást; kalapot fejekre
Tettek: és le-ültek el-rendelt helyekre.
A' Jurátus mene falu Bírójához,
Kérte; a' tanáttsal hogy jönne házához.
Illendő-is vala hogy jönne hozzája,
Mivel nála vala a' falu ládája,
A' falu dobjára a' bíró üttetett,
Mellyre minden Hites házához sietett.
Meg-is indúltak ők a' veres zászlóval,
Lassú lépésekkel jöttek, és dob szóval.
Bíró tanátsával a' mint el-érkezett,
Minnyájához itten egy szép beszédet tett.
Sajnállaná, úgy mond: hogy illy árván láttya
Ezen házat: 's népnek Attya és baráttya
Hogy ki-múla; mert már ki lészen gyámola,
Mivel míg élt, dolga mindétig jól folya.
A' Tyukodi Mester székerül fel-kele,
A' ház Aszszonyának nevébe felele,

Hogy a' Nagy Úr Isten, ki árváknak Attya,
Inségre e' falu népét nem juttattya;
Mert bár e' helységnek meg-hala Atlása,
Él az! a' ki ennek valóságos mássa.
Él! és ihol vagyon, fiára mutatott,
Nagy tudományú ez, mert törvényt halgatott.
Lehet a' falunak ő Notáriussa,
E' nagy hívatához van-is igaz jussa.
A' Tanáts, a' község, Vívát! kiáltották,
Oly nagyon; hogy szavok Szathmárba hallották.
Háromszor négy Hites ötet fel-emelte,'
Attyának podagrás székibe bé-tette.
Klára örömébe könnyeket húllatott,
Látván kedves fia mint installáltatott.
A' fia köszönte, 's magát hajtogatta,
Körös körül kezét a' bírának adta.
Fogadta; hogy híven fog mindég szolgálni,
És minden pörökbe falu mellett álni.
Az Orosz Pap ötet itt meg-esküdtette,
A' Prothoculumot eleibe tette;
Hogy ebbe bé-írja a' falu dolgait,
Kutyájit, matskáit, több minden barmait.
Az Annya Attyának az ő Clepsydráját
A' kezébe adta, hogy tévén munkáját,
Óráknak folyását mindétig tudhassa,
És a' Sessiókba Tanátsnak mondhassa.
Nagy fa pixissét-is nyújtotta kezébe,
A' nagy Ünnepeken mellyt hordott zsebébe.
Illy Notáriusnak nagy a' dignitássa,
És illyen pixisbűl áll authoritássa.
Az egész tanátsot itt körül-is járta,
Kínálta tabákkal, 's tsattantva bé-zárta.
Így nyerte a' fia Attya nagy tisztségét,
Tarttya-is a' falu benne ditsőségét.
Ezek így történnén, az Új Nótárius
Szólla: hallya szavam minden Philosophus!
Az Atyám éltebe tett Testamentomot,
Mellyre neve mellé petsétet-is nyomott.
Nem kétlem, mások-is hogy magok neveit,
'S coram me rá írták, és a' petséttyeit
Mind kívűl, mind belől reája ütötték,
Végső rendelkezését így erősítették.
Szükségesnek látom, hogy fel-szakasztasson
Ezen Testamentom, és el-olvastasson;
Hogy mit kinek testált, abból meg-tudhassuk,
És a' kiket illet, kezekbe adhassuk.
Ezen kívánságát helyesnek tartották,
Hogy fel-nyittattasson, jónak állították.
A' Bíró id' adá kültsát a' ládának,
Mellyet fel-is nyitni kellett magának.

A' Testamentomot abból ki-is vette,
És azt az asztalra eleikbe tette.
Az Új Nótárius ezt Tsebres Mihálynak,
Az Angyalosiak Nótáriusának
Nyújtotta kezébe, 's kérte szakaszsa-fel,
Hangos torka vólna, azt olvassa-is el.
Mingyárt-is háromszor itten doboltattak,
Ablakok és ajtók mind fel-nyitattattak.
A' Népnek majd helye sem vólt hol állani,
Mert az egész falu kívánta hallani.
A' Testamentomot itt fel-szakasztotta,
Magát minnyájának, elől meg-hajtotta.
Ki-állott az után a' ház közepére,
Széles nagy kalapját fel-tette fejére,
A' Philosophusi palástyát vállára,
Zöld oculáréját pedig az orrára.
Itt új Collegája nagy fa pixissébül,
Frissen mellyet ki-vett palástya zsebébül;
Debrei burnóttal elől meg-kínálta,
Mert ettől az írást sokkal jobban látta.
Ki-krákgván magát olvasni kezdette,
E' vólt foglalattya, mellyt ki-ki érthette.

A' Testamentom.

Tudom ember vagyok, életem el-múlik,
Bár kevés ideig, tán még ez el-nyúlik;
De a' halált még-is el nem kerülhetem,
Hogy ő meg-ne fojtson, aztat nem tehetem.
E' gyarló világba éltem Istenemnek,
Hazámnak hasznára, 's kedves Nemzetemnek.
Adott az Úr Isten nékem szép Tisztséget,
Tökélletes szívű barna feleséget;
Valamiket tettem, semmit sem ellenzett,
Én nékem szép három magzatokat nemzett.
Soha ez életbe nem kíméltem testem,
Egy kis vagyunkát-is e' földön kerestem.
Ha halálom után e' ripsz rapszra menne,
Még sír halomba-is fájdalmamra lenne.
Mindenekbe tehát ez az én tettzésem,
És meg-határozott végső rendelésem;
Mellyet tsendes szívvel meg-érett elmével,
Teszek okos eszem meg-ítélésével.
Mert Istennek hálá, ez még meg-nem kábúlt,
Bár a' bikák előtt majd hogy meg-nem tsábúlt.
Bort-is és pályinkát, még ma nem kóstoltam,
E' mai hibámat tegnap ki-pótoltam.
De kiknek mit hagyok, el-ne fetsérellyék,
Avagy-is rosszszabbért azt el-ne tseréllyék.

Legatáriusim ha ezt tselekeszik,
Meg-mutatom; hogy a' szurkot ők meg-eszik.
Mert halálom után őket látogatni
Fogom: mint kísértet, éjjel fojtogatni.
A' Nagy Úr Istennek hagyom a' lelkemet,
Annyának a' földnek, pedig a' testemet.
Bízom szent Fiának én nagy érdemében,
Bűneim meg-bánván, vészen kegyelmében.
Fekvő jószágomat testálom Klárámnak,
Özvegységre jutott szerelmes árvámnak.
Bolygatni őtt' ebbe senki se próbállya,
Mert a' sárt előttem soha meg-nem állya.
Hóltom után őket ugyan meg-rángatom,
Pihegni sem fognak, úgy meg-nyomogatom.
De kívánom, fiam őtet gyámolítssa,
Vele e' jószágot még meg-szaporítssa.
Egy fa házból áll ez, és egy rászás kertből,
Még egy véka alá vetni való földből.
Izzadott homlokom, míg ennyit szerettem,
E' szép jószágomnak míg Ura lehettem.
'S míg azt magamévá tehettem örökre,
Sokat költöttem én Pesten a' pörökre.
A' Királyi Fiscus akart involálni
Pörömbe; de hátrább kellett néki álni.
Ezen szép jószágom, hogy ha Klára meg-hal,
Szállyon a' fiamra, tudom ő-is így vall.
Abalienálni ezt ne mérészellye,
Sótt azon nagy tábla földét jól mivellye.
Termeszt kertem igen jó ízű retkeket,
Ezrenként rakhattya szálákra ezeket,
Nagy Comertziumot ő ezekkel tehet,
Mivel a' Szamoson a' Tiszába mehet.
A' Tiszán le-úszhat szállya a' Dunába,
Azon pedig mehet bízvást Ásiába.
Ottan drága pénzen veszik a' retkeket,
Mert Török gyomrokból hajtyák a' szeleket.
Mobiliaimtól Klárám meg-nem fosztom
Egészlen: de részit másoknak-is osztom.
Úgymint Hazánk kényes Gavalérainak,
Abba nyájaskodó tündér Dámáinak,
Olyan darabokat szívemből testálok,
A' mellyekkel tudom, hogy nékik használok.
Hagyok én ő nékik erköltseimből-is,
Testemnek egy némelly belső részéből-is.
Tudom; Hazánkba sok Illuminátusok,
Kiknek-is a' számok nem kevés, hanem sok;
Kedvesbet ezeknek én nem testálhatok,
Semmit hasznosabbat nékik nem hagyhatok
Eszemnél: azért-is vegyék ezt kedvessen,
Tartsák-is nagy betsbe kérem azt szívessen.

Mert hidgyék! ők ezzel bolondok nem lesznek,
 Balgatagságokat többé nem-is tesznek.
 Lesz Religiójok, mellynek kell-is lenni,
 Az én eszem után hogy ha fognak menni.
 Fogják ők tisztelni 's szeretni a' Királyt,
 Meg-vetik, mint pestist a' Frantzia dagályt.
 Egy vén lovam vagyom, a' melly allíg mehet,
 Szolgálatot-is már én nékem nem tehet;
 Mivel jó marhám vólt, azért tartom most-is,
 Rend szerint abrakja ki-jár, szénája-is.
 Naturálistáknak én eztet testálom,
 Mert bár főtül farkig akár mint vizsgálom,
 Hasonlítanak ők, mindenbe hozzája,
 Mert minő az eszek, olly Phantasiája.
 Azt tartják, öröktől hogy e' világ álna,
 És tsak a' természet hogy ebbe munkálna;
 Az embernek lelke hogy meg-hal testével,
 El-tűnik mint a' füst test el-enyésztével.
 Ezen vén lovam-is így Phantazirozik,
 Nints esze, hanem tsak mint egy álmodozik.
 Hogy ő mindég ló vólt, és mostan-is barom,
 Nemesb a' számárnál, mellyt azért vakarom.
 Ha egyszer meg-döglik, az ebek meg-eszik,
 Éltető párája mint füst, el-enyészik.
 Mindenbe-is enged ő a' természetnek,
 Mert saraglyájába hogy ha szénát vetnek,
 Őtet a' természet arra-is sarkallya,
 Hogy ez eledele; és hogy azt bé-fallya.
 Reménlem bé-veszik ezt társaságokba,
 Mert épen egy velek a' tudományokba,
 Hagyom a' falusi Nótáriusoknak,
 Mivel kell lenniük Philosophusoknak,
 Régtül fogva gyűjtött Bibliothecámat,
 Bánom nem hagyhatom nékiek a' számat;
 Mert ha gyüllésekbe számmal szólhatnának,
 A' büntetésekre sokat ihatnának.
 Kalendáriomok ezen szép könyv tárom,
 Szépen öszve kötve vagyom ötven három.
 Ennyi esztendőig viseltem Tisztségem,
 Lutza vásárára menvén Feleségem,
 Minden esztendőben újjat vett ő Tarpán,
 Mellyel kedveskedett új esztendő Napján.
 Igaz, nem igaz vólt; valamit hallottam,
 Bé-írtam azokba, még hozzá tóldottam.
 Hogy ha jegyzésimet gyakran olvasgattyák,
 A' tudatlan népet ők meg-vakíthattyák.
 A' portiót rájok duplán fel-vethetik,
 És így ennek felét erszénybe tehetik.
 Az Arithmetikát szint úgy fel-jegyzettem,
 Hogy hasznát vehessék, azért tselekedtem.

Tanítsák a' népet jól multiplikálni,
 De magoknak mindég kell ám subtrahálni.
 Így tseppen valami, bár nem fog tsorogni,
 A' hasok éhségtúl, nem-is fog korogni.
 E' nem a' lopásnak, vagy húzásnak tzéllya,
 Hanem a' gondoló sebes ész' fortéllya.
 Tsudállani fogják nagy tudományomat,
 De meg-is köszönik e' hagyományomat.
 A' Prokátoroknak egy nagy kést testálok,
 Jobb eszközt hogy hadgyak, ennél nem talállok.
 Ezzel a' Pörlöket kedvekre nyúzhattyák,
 Testekrül utólsó bőrt-is le-húzhattyák;
 Mellyekkel magokat körül prémezhetik,
 És nagy ditsóséggel a' pört végezhetik.
 De javaslom, a' pört hogy sokáig húzzák,
 Bőröket egyszerre rólok le-ne nyúzzák;
 Mert így tovább-is fog folyni az ő vérek,
 Mindég többről többre szaporodik bérek.
 Ha láttyák, hogy vérek nem foly, már tsak tsepeg,
 Jele, hogy illy Causáns immár nagyon beteg.
 Egyszerre a' bőrit akkor le-ránthattyák,
 És a' kóldús páltzát kezébe adhattyák.
 Justitia szűznek hogy ha így áldoznak,
 Hidgyék, idvezülnek, és el-nem kárhoznak.
 Az Oratoroknak hagyom a' nyelvemet,
 Mellyel mindég bírtam, ékes beszédemet.
 Ezzel ők eleget majd perorálhatnak,
 És Cathedrájokról mindent ki-mondhatnak.
 Hogy ha hízelkednek, úgy léznek kedvesek,
 És ha rágalmaznak, felette híresek.
 Igazságra ne-is botsássák nyelveket,
 Mert ezzel sokaknak bé-török fejeket.
 A' jó erköltsökről semmit se szóllyanak,
 Mostani módikról ők sok jót mondgyanak.
 Az ajtatosságot Bigotteriának
 Hírdessék; 's hogy illik e' tsak Fantasztának.
 A' két színűséget ha kiálttyák jónak,
 Mindenik tartani fog így Cicerónak.
 Mobiliaimból én a' Poétáknak,
 A' kik tisztelői a' kilentz Musáknak,
 Testálok egy kemény fából munkált sulykot,
 Mellyel le-üthetnek bár melly erős tulkot.
 Kedvekre mint tettzik eztet el-hányhattyák,
 Mellyt magok sem hiszik, aztat hazudhattyák.
 Illy hazugságokról hogy ha énekelnek,
 Ezekrül lép mézes szavakkal verselnek;
 Hidgyék, hogy tettzeni fognak e' világnak,
 Főkép a' mostani szép iffiuságnak.
 Ne-is énekellyék az igaz Poésist,
 És elő se hozzák, Apollót, vagy Isist,

Jupiternek az ő sok változásáról,
Vagy szűz Diannának tett vadászásáról
Ne szóllyanak, mert így meg-nem dítstetnek,
Sőt illy szép munkáik a' porba vettetnek.
Hanem ha Násónak szerelmes könyveit
Fogják ők követni, sok motskos verseit;
Nyernek bizonyosan akkor Laurusokat,
Mivel ilyenekkel töltik gustussokat.
Testamentomomba én a' Poétákat
Intem, ne tegyenek illetén munkákat;
Mert illy verses munka gyullasztja a' szívet,
Mélyen belé hatván, nemez rontó ívet.
A' mellyért juthatnak Cháron hajójára,
Melly őket szállítja a' Styxnek partyára.
Olly hazafiaknak, a' kiknek van hajok,
Fejek fájdalmával sintsen nekik bajok,
De viselnek még-is ló szőr parókákat,
Tsinálnak magokból rusnya Chimerákat;
Testálok azoknak egy régi kutsmámat,
Leg-drágább, és leg-szebb 's fő mobiliámat.
A' Huszadik Ősöm eztet akkor vette,
A' mikor a' Tatár Hazánkat el-lepte.
Ezek sokat hoztak illyet Krimiából,
De hogy ki-menének a' Magyar hazából;
Mivel meg-valának terhelve prédákkal,
Arannyal, ezüstel, sok szép portékákkal;
Nem tudták azokat immár hová tenni,
Óltsó pénzen akkor meg-lehetett venni.
Fejér szürke gyapja gyönyörű szép bodros,
Farka-is rajta függ, ez-is pedig fodros.
Nem szükség, hogy Frizér aztat frizérozza,
Hogy lisztel minden nap bé-is puderozza.
A' mellyik fel-teszi azt maga fejére,
Nagy okosságot fed egyszersmind eszére.
Le-fog hosszú gyapja fűgni két vállára,
Ezek között a' fark feküdni hátára.
Sok szem-is fog reá nézni, mint kortsosra,
Mert illő-is nézni illy bolond okosra.
Ki Magyar Nemzetét eképpen gyalázza,
Tök fejét idegen szőrrel maskarázza;
Olyannak, ki Magyar szép öltözetére
Kaputot húz, és úgy ölti a' testére,
Testálok egy avított sebesi pokrótzot,
És még ehez két réf setét kék darótzot.
A' pokrózából telik olly gyönyörű kaput,
Hogy ha azt viseli, majd mind utánna fut.
Valamennyi gyermek az útzán meg-láttya;
Nézi mind bolondot, 's száját majd rá táttya.
És ez; nem tsak comód, de meleg-is lészen,
Új módi-is; 's ezzel nagy parádát tészen.

A' darózból pedig léssen egy szép kurtka,
 Mert ilyen embernek az esze-is kurta.
 Ebbe minden mondgya ötet Svalyiének,
 Főkép ha duplás lesz tarája ingének.
 De hegyes kalapot tegyen a' fejére,
 Kappan toll bokkrétát tőzzön tetejére.
 Jobbról, balról óra légyen nadrágába,
 A' harmadik lántzon függjön a' nyakába.
 Mivel kerekei feje órájának
 Bomlottak; így hasznát veszi e' hármának.
 Az olyan Magyaroknak, ki Hazája nyelvét
 Nem tudgya, de éli annak zsíros földgyét;
 Sőt Magyar baráttyát ki-szokta nevetni,
 Hogy Frantziák nyelvét nem tudgya fetsegni;
 Hagyok mesterséges egy szép Rajzolatot,
 A' melly mutat néki olyan ábrázatot,
 Mint önnön magáé, azt gyakran nézheti,
 Tán úgy magyar társát többé nem neveti.
 Daru ez; 's mellye áll embernek képéből,
 A' nyaka és feje ez ember fejéből,
 Nyúlik, és le-hajlik görbén orra felé,
 Mivel Daru; nyaka hosszan nyúlik elé.
 Ő hosszú orrával azon ábrázatnak
 Fogja orrát, tartván aztat gyalázatnak,
 Hogy szája nem tudgya a' darvak énekét,
 Hanem énekeli más idegenekét.
 E' rajzolat alatt ezen ígék álnak,
 Cape te per nasum. A' mellyek szolgálnak
 Olyan Magyaroknak szoros értelmekre,
 A' kiknek lakat van vetve a' nyelvekre.
 Hazám díszszeinek, és szép Dámáinak,
 Kiváltképpen pedig azok Nagygyainak,
 A' kik ezer hét száz, és a' kilentzvenbe,
 Az egész Országgal, vóltak Budán szembe;
 Az hol-is mind magyar ruhákba öltöztek,
 Főkötőt, és fátyolt fejekre kötöztek;
 De e' fejedelmi szép öltözetekből
 Hamar ki-vetkeztek Angyali bőrökből;
 Testálom egy titkos gazdag kamarámat,
 A' mellybe leg-drágább sok Mobiliámat
 Rejtetem: ez már most tátva nyitva léssen,
 És harátsolásra botsájtom egészszén.
 Rég' tudtam szokását Hazám szép Nemének,
 Álhatatlanságát lágy természetének.
 Tudtam hogy hajlandó a' változásokra,
 Ma szereti Urát, holnap néz másokra.
 Öltözettyével-is hogy szintén azt teszi,
 Mai öltözetét holnap fel-nem veszi;
 Mivel aztat Pesten, és nem Bétsbe varták,
 Módi szerént való hímmel nem takarták;

Matériája-is nem külső Országi,
Rendetlen-is vannak szöve a' Virági.
Tudtam, mondám, ezen szép nemünk szokását,
Mint az Aprilisi idő változását.
Ugyan azért minden színű portékákkal
Raktam-meg kamarám, még pedig drágákkal.
Azért-is olly Dáma, a' melly főkötőjét
El-vetette; magyar vállát, és kötőjét,
Visel inkább módos búbokat a' fején,
Noha neveltetett Magyar Hazánk tején;
Talál Kamarámba ó lábra-valókat,
Épen illyen ékes búbokra valókat.
Ezeknek a' vásznát négy nyistes bordákba
Szótték Nagy Peleskén, idegen országba.
Nem-is vékonyabb ennél akár melly Muselin,
A' lába száraznak pedig az elein
Lyukas szegés vagyon, szép apró rojtokkal;
Most ugyan szennyesek, de hogy ha sulykokkal
Patakon meg-mossák, 's fővényre akasztyák,
És a' verőfényen szépen meg-szárasztyák;
Majd fejérek lesznek, 's velek garnirozni
Lehet a' búbokat, körül-is rojtozni.
És így el-készülvén, ha egyszer viseli,
Az Offitzéreknek óh melly kedvét leli!
Szép egy széles ponyvát a' rúdra fel-tettem,
Egy Börvölyi Svábtól ennek vásznát vettem;
Fonala paszkontza kenderből van fonva,
Szövése fekete szőrrel által vonva;
Azért-is sikos ez, 's tettezes felette,
Egyik szögít ugyan a' patkány meg-ette:
De varrathat ebből még-is egy szép szakot,
Mellyen az irígység nem tesz erőszakot.
Telik-is még abból, reá olly hosszú sleg,
Melly egy egész útzát seperni fog, 's bé-lep.
Hogy ez gyönyörű lesz, magam meg-esmérem,
Változtatás nélkül ezt viselnye, kérem.
De ha mord idő lesz, 's hideg talál lenni,
E' szép Új módhoz stutzlit-is kell venni.
A' hideg meg-veszi másként két kotsóját,
Nem fogja verhetni Forte piánóját.
A' Stutzlikat mostan, vagy tsikó Tevéknek
Bőriből munkállyák, vagy gyenge Medvéknek.
De már ezt egy télen hordgyák, el-kell vetni,
És mint régi módit, ki-is kell nevetni.
Az én Kamarámba függ egy igen szép bőr,
Mellyen egy arasztnyi hosszúságú a' szőr;
Javaslom, hogy Stutzlit ebből varrattasson,
Ne-is félljen, keze ebbe meg-fázhasson;
Mert láttya, melly lompos ennek feje szőri,
Emberül ki-is van tserezve a' bőri.

Kedves Bodri nevű kutyám meg-vénüle,
 Mindég folyt a' nyála, ide 's oda düle;
 Félttem meg-ne veszszén, agyon lövettettem,
 Ennek a' bőri ez, mellyt ki-készítetttem.
 Nints kullants, sem bolha szőri között most már;
 Ha stutzli belőle nem lenne, vólna kár.
 Valamennyi vagyon Hazánkba olly Dáma,
 Kiknek holnap óság, mellyet viseltek ma;
 Módikat szeretik, 's galanteriákat
 Viselnek, sok flink flank idegen ruhákat;
 Valami ezekhez szükség, Kamarámba
 Találnak: tsak vegyék portékámat számba.
 Vén köpönyegekből lehetnek szalopok,
 Hársfáknak héjából pedig paraszolok.
 Strik paidlik abrakos hernátz tanyisztrákból,
 Viklerek pediglen Avasi gubákból.
 Kik ábrázattyokban sárgák, vagy sápattak,
 Igen halaványok, nagyon meg-apadtak;
 Vagyon ottan kréta, Alkermes, és Berzsen,
 Szép lesz mindenike, ha abból bőven fen
 Ortzájára: mert így nem fognak látzatni
 A' rántzok; Menyetskét fognak ők mutatni.
 A' szeplőt, himlő helyt velek el-takarják,
 De ha szúnyog tsípné, azt le ne vakarják.
 Hogy ha kinek foga nem vólna szájába,
 Van ott' sok viasz fog egy iskátulába;
 Nappal odvaiba ezeket teheti,
 Estve egy tátzára megint ki-pökheti.
 A' mellyiknek pedig vólna e' hibája,
 Hogy mint a' hús nyárba, dohos vólna szája;
 Van ott érett túró, avas háj, kolomáz,
 Kenye-be ezekkel, ez ellen jó illy máz.
 Valamiket itten most elő számláltam,
 Szép Nemünk részére hasznosnak találtam;
 Kis Aszszonyoknak-is testálom ezeket,
 Hogy ők-is vegyenek ezekből részeket;
 De tsak azok, a' kik a' pártát útállyák,
 Idegen tzundrákat szebbeknek talállyák.
 Máskép sok jól teszi, hogy főkötőbe jár,
 Mert meg-nem esméri, hogy esett rajta kár.
 Sok meg ha meg-szottyán, és nagyon meg-érik,
 Örülhet, hogy Lyánnak lenni nem esméri.
 Végtére testálom hív magyar szívemet,
 És ezzel mind az öt érzékenységemet;
 Minden renden lévő olyan Magyaroknak,
 Valamint Dámáknak úgy Gavaléroknek;
 A' kik mind testekbe, mind pedig lelkekbe
 Hív Magyarok vóltak, mind viseletekbe.
 E' szív, melly Istentül benne teremtetett,
 Soha kortsosságtól nem vólt fertőztetett.

Hidtem az Istenben, és vólt Religióm,
 Tudtam, ez a' kettő e' világon fő jóm.
 Szerettem Királyom', szerettem Hazámat,
 Viseltem mindenkor hazai gúnyámat.
 Anyai nyelvünkön mindég beszéllettem,
 Más idegen nyelvek eleibe tettem.
 Ezen szívem légyen példájok 's tükörök,
 Nyernek ditsőséget, a' melly lészen örök.
 Hidgyék, hogy van Isten, van pokol, Meny-Ország,
 E' világon minden, nem egyéb, tsak hívság.
 Hidgyék, hogy a' lélek benne halhatatlan,
 Öröme, vagy kénya lesz el-múlhatatlan.
 Azért úgy éllyenek mint az igaz vallás
 Parantsollya: nem mint a' Deisták 's több más,
 Indiferentisták, vagy-is Atheusok,
 Materialisták, 's Epicureusok.
 Szeressék a' Királyt szívekből, 's a' Törvényt,
 Mert ezzel védelmez, mind gazdagot, 's szegényt.
 Ki-ki úgy tekintse a' maga Hazáját,
 Mint ötet éltető 's nevelő dajkáját.
 Azért Királyokért, magok Hazájokért
 Ha szükség kívánnya, ontsanak mindég vért.
 Ez Etikám szerint hogy ha fognak élni,
 A' Királyt szeretni, az Istentől félni;
 A' Világnak minden késő Maradvánnya,
 A' Magyar Nemzetnek szemére nem hánnya;
 Hogy maga Hazáját ő fen nem tartotta,
 Változások alá a' nyakát hajtotta.
 Hagyom e' tanítást, úgy, mint Philosophus;
 De tsak egy falusi szegény Nótárius.

Ita actum, perlectum, & signatum est Anno ab Incarnatione Domini 1795. Feria secunda post Dominicam quartam Adventus

	{L. S.}	Pagi Nagy Peleske Notrius. <i>m.p.</i>	
Coram me	{	Andrea Szelíd, Pagi Nagy Peleske Organista. <i>m.p.</i>	{L. S.}
		Michaele Csebres, Pagi Angyalos jurato Notario <i>m.p.</i>	{L. S.}
		Joanne Gántsos, Pagi Tyukod, Ludi-Magistro <i>m.p.</i>	{L. S.}
		Gregorio Perczegő, ad pontem Pagi Tóth-falu Teloniatore <i>m.p.</i>	{L. S.}